

14. únor Mezinárodní den darování knih

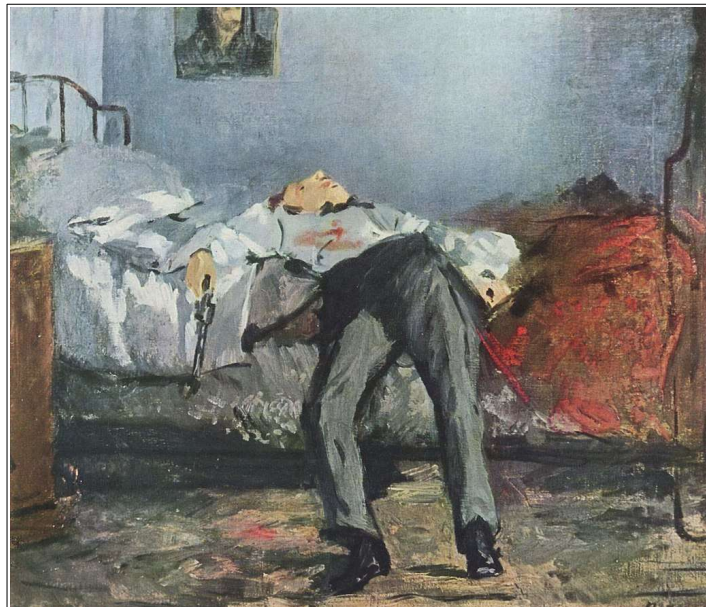

Spisovatelé, kteří se rozhodli odejít z tohoto světa a ukončili svůj život

Sebevražda

Sebevražda (latinsky suicidium), označovaná rovněž jako dokonaná sebevražda, je „akt odnětí si vlastního života“. Pokus o sebevraždu nebo sebevražedné chování bez fatálních následků jsou pak charakterizovány jako sebepoškození motivované touhou ukončit vlastní život, které však nemá za následek smrt. Asistovaná sebevražda je typ sebevraždy, kdy jednotlivec nepřímo pomáhá druhému člověku přivodit si smrt, a to poskytnutím rady nebo prostředků k jejímu spáchání. Tím se asistovaná sebevražda liší od eutanazie, při níž druhá osoba hraje mnohem aktivnější roli. Sebevražedné myšlenky jsou myšlenky na ukončení vlastního života.

Slovo sebevražda je spojením zvratného zájmena a slova vrah/vražda (má základ v praslovanském výrazu vоргъ – nepřítel; v češtině došlo k posunu významu). Pro označení vykonání sebevraždy je v češtině

Sebevražda od Édouarda Maneta, 1877-1881.

ustálené slovní spojení „spáchat sebevraždu“. Slovo spáchat se přitom v češtině pojí s negativními jevy (spáchat zločin, spáchat hřích). To souvisí také s vlivem křesťanského náboženství, které tento skutek považuje za těžký hřích, sebevrahům byl v minulosti dokonce odepřen křesťanský pohřeb. Přitom toto spojení se začalo používat až v 19. století. Dřívější prameny, pokud takový jev popisují, volí přímá slova jako „nalehl na meč“ či „oběsil se“. V 19. století se používaly také pojmy samovrah, samovražda a také básnické pojmy samobijstvo, samobojstvo.

Pro sebevraždu se používají i různé eufemismy, např. dobrovolný odchod ze života, vzít si život. Psycholog Pavel Říčan ve své knize Agresivita a šikana mezi dětmi používá pojmenování suicidium, které překládá jako sebezabití. Připojuje k němu poznámku: „Záměrně neuvžívám slova „sebevražda“, které má odsuzující ak-

cent; ten není u některých suicidií na místě.“ V českém překladu knihy rakouského esejeisty a obhájce sebevraždy Jeana Améryho, Vztáhnout na sebe ruku se pro sebevraždu navrhuje termín dobrovolná smrt, pro člověka, který se k sebevraždě chystá, označení suicidér a pro oběť dokonané sebevraždy označení suicidant.

Nejběžnější způsoby sebevraždy se v různých zemích liší a částečně souvisejí s dostupností prostředků k jejímu provedení. Mezi časté formy patří oběšení, otrava pesticidy a použití střelné zbraně. Na následky sebevraždy každoročně zemře přibližně 800 000 až 1 000 000 osob, což celosvětově činí sebevraždu desátou hlavní příčinou úmrtí. Mezi sebevrahy je více mužů než žen, přičemž u mužů je pravděpodobnost, že se zabijí, třikrát až čtyřikrát větší než u žen. Každý rok dojde přibližně k 10 až 20 miliónům neúspěšných pokusů o sebevraždu; ty jsou častěji zaznamenány u mladších osob a u žen.

Názory na sebevraždu byly vždy ovlivňovány širšími existenčními tématy, jako jsou náboženství, čest a smysl života. Abrahámovská náboženství sebevraždu tradičně považují za urážku Boha, neboť vyznávají posvátnost života. Během samurajské éry v Japonsku byl rituál seppuku uznáván jako prostředek odčinění selhání nebo forma protestu. Satí, nyní nezákonný hinduistický pohřební obřad, očekával od vdovy sebeupálení na manželově pohřební hranici, ať už dobrovolně nebo pod nátlakem ze strany rodiny a společnosti.

Zatímco dříve byly sebevražda i pokus o ni trestně postižitelné, ve většině západních zemí tomu tak již není. Ve většině islámských zemí však zůstává tento způsob odchodu ze života trestným činem. Ve 20. a 21. století byla sebevražda formou sebeupálení prostředkem protestu, zatímco kamikaze a sebevražedné bombové útoky byly využívány jako forma vojenské nebo teroristické taktiky.

Mezi faktory, které ovlivňují riziko sebevraždy, patří genetická dispozice, psychiatrické poruchy, narkomanie, různé psychické stavy, kulturní, rodinné a společenské situace a genetika. Duševní onemocnění a zneužívání návykových látek jsou často souběžnými jevy. Mezi další rizikové faktory patří předchozí pokusy o sebevraždu, snadná dostupnost prostředků k jejímu spáchání, předchozí sebevražda v rodině nebo

traumatické poranění mozku. Příkladem je počet sebevražd v domácnostech se střelnými zbraněmi, který je vyšší než v domácnostech, které střelné zbraně nevlastní. Socioekonomické faktory, například nezaměstnanost, chudoba, bezdomovectví a diskriminace jsou další skutečnosti, které mohou myšlenky na sebevraždu vyvolat. Přibližně 15-40 % osob zanechává dopis na rozloučenou. Má se za to, že genetika stojí za přibližně 38 % až 55 % případů sebevražedného chování. Váleční veteráni jsou ohroženi vyšším rizikem sebevraždy částečně i v důsledku vyššího počtu případů duševních onemocnění a zdravotních problémů souvisejících s válkou.

Vědci předpokládají, že lidé s abnormální verzí genu SKA2 mohou mít větší problémy zastavit příliv hormonů, které jejich tělo produkuje v reakci na stres a díky kterým tělo zůstává v negativním rozpoložení a zvýšené připravenosti reagovat na nebezpečí. Podle experimentů až u 80% sebevrahů je možné pomocí testu předvídat hrozící pokus o sebevraždu.

Duševní poruchy jsou v okamžiku sebevraždy častým jevem. U osob přijatých na psychiatrické oddělení je doživotní riziko dokonané sebevraždy přibližně 8,6 %. Celá polovina osob, jež zemřely v důsledku sebevraždy, pravděpodobně trpěla depresí; tato nebo některá z dalších afektivních poruch, například bipolární porucha, zvyšuje riziko sebevraždy dvacetinásobně. Mezi další významné příčiny sebevražd patří schizofrenie (14 %), poruchy osobnosti (14 %), bipolární porucha a posttraumatická stresová porucha. Na následky sebevraždy umírá přibližně 5 % osob se schizofrenií. Poruchy příjmu potravy jsou dalším onemocněním spojeným s vysokým rizikem sebevraždy.

Zneužívání návykových látek je druhým nejběžnějším rizikovým faktorem sebevraždy po depresi a bipolární poruše. Se sebevraždami souvisí jak chronické zneužívání látek, tak akutní intoxikace. V kombinaci s osobním zármutkem, například z důvodu úmrtí blízké osoby, se riziko ještě dále zvyšuje. Zneužívání látek je také spojováno s poruchami duševního zdraví.

Obraz „Cesta opilce“ z roku 1846 znázorňuje, jak může alkoholismus vést až k sebevraždě.

Gambleři (patologičtí hráči) jsou v porovnání s běžnou populací spojováni s častějšími myšlenkami na sebevraždu a pokusy o ni. O sebevraždu se pokusí 12 až 24 % patologických hráčů. Počet sebevražd jejich životních partnerů je třikrát vyšší než u běžné populace. Mezi další faktory, které u gamblersů riziko sebevraždy zvyšují, patří duševní nemoci, alkohol a užívání drog.

Mezi sebevraždami (suicidalitou) a zdravotními problémy existuje jistá souvislost; ke zmíněným zdravotním potížím mimo jiné patří chronická bolest, traumatické poranění mozku, rakovina, hemodialýza, HIV nebo systémový lupus erythematosus. Diagnóza rakoviny riziko následné sebevraždy přibližně zdvojnásobuje. Zvýšená sebevražednost přetrvává i po vypořádání se s depresivním onemocněním nebo závislostí na alkoholu. U osob s více než jedním onemocněním je riziko obzvláště vysoké. V Japonsku jsou zdravotní problémy uváděny jako hlavní důvod sebevraždy.

Poruchy spánku, například nespavost a spánková apnoe, jsou u deprese a sebevraždy dalšími rizikovými faktory. V některých případech mohou být poruchy spánku rizikovým činitelem nezávislým na depresi. Symptomy podobnými afektivním poruchám se může projevovat celá řada dalších onemocnění, mezi něž patří např. hypotyreóza, Alzheimerova choroba, nádory mozku, systémový lupus erythematosus a nežádoucí vedlejší účinky řady léků (například beta blokátorů a steroidů).

Riziko sebevraždy zvyšuje řada psychosociálních stavů. Patří mezi ně pocit beznaděje, ztráta radosti ze života, deprese a úzkostlivost. Roli hraje rovněž snížená schopnost řešit problémy, ztráta dřívějších schopností a snížená kontrola impulzivního chování. U starších osob je významným faktorem vnímání sebe sama jako přítěže pro ostatní.

Riziko zvyšují také nedávné stresující životní situace, například ztráta člena rodiny nebo přítele, ztráta zaměstnání, společenská izolace (např. osamělý život). Vyššímu riziku jsou vystaveni i ti, kteří nikdy nevstoupili do manželského svazku. Riziko sebevraždy může snížit aktivní víra člověka. To je přičítáno negativnímu postoji, který k sebevraždě mnohá náboženství zaujímají, a větší vztahové pospolitosti, kterou náboženství může poskytovat. U muslimů, stejně jako jiných skupin věřících, byl prokázán nižší počet sebevražd. Někteří lidé mohou sebevraždu spáchat jako únik před šikanou či předsudky. Sexuální zneužívání v dětství a čas strávený v pěstounské péči jsou rovněž dalšími z rizikových faktorů. Má se za to, že sexuální zneužívání k celkovému riziku přispívá až z 20 %.

S rizikem sebevraždy souvisí také chudoba. Relativní chudoba jedince, jež se v porovnání s jeho okolím zvyšuje, přispívá k růstu rizika sebevraždy. Od roku 1997 spáchalo v Indii sebevraždu přes 200 000 rolníků, a to částečně kvůli problémům s dluhy. V Číně je sebevražda třikrát pravděpodobnější ve venkovských regionech než ve městech, a to částečně z důvodu finančních obtíží v těchto oblastech země.

Důležitou roli v problematice sebevražd hrají média, včetně internetu. Způsob, jakým sebevraždu prezentují, může mít v důsledku velkého množství zpráv, prominentně a opakovaně uváděných a sebevraždu glorifikujících nebo romantizujících, negativní vliv. Je-li uveden podrobný popis toho, jak konkrétními prostředky sebevraždu spáchat, může se četnost použití tohoto způsobu sebevraždy napříč celou populací zvýšit.

Tento spouštěcí faktor epidemií sebevražd nebo tzv. inspirovaných sebevražd je známý jako Wertherův efekt, pojmenovaný po protagonistovi Goetheho díla Utrpení mladého Werthera, který sebevraždu sám spáchal. Riziko je vyšší u dospívajících, kteří si mohou smrt romantizovat. Zdá se, že zatímco vliv sdělovacích prostředků je významný, vliv zábavních prostředků nelze jednoznačně vymezit. Objevily se návrhy, aby protikladem Wertherova efektu byl tzv. Papagenův efekt, kdy poskytování informací o mechanismech zvládání náročných situací může mít ochranný efekt. Výraz je založen na postavě Mozartovy opery Kouzelná flétna, která se ze strachu ze ztráty milované dívky chystá spáchat sebevraždu, dokud mu přátelé nepomohou. Pokud by média podávala zprávy vhodným způsobem, bylo by možno riziko sebevražd snížit. Získání podpory ze strany mediálního průmyslu však může být zejména z dlouhodobého hlediska obtížné.

Racionální sebevražda je promyšlené a odůvodněné odnětí si vlastního života, ačkoli někteří se domnívají, že sebevražda není logická nikdy. Akt dobrovolného odchodu ze života ve prospěch druhých je známý jako altruistická sebevražda. Příkladem může být starý člověk, který svůj život ukončí proto, aby mladším lidem v komunitě zanechal větší množství potravy. V některých eskymáckých kulturách je tento krok vnímán jako projev vážnosti, odvahy nebo moudrosti.

Sebevražedný útok je politický čin, při kterém se útočník dopouští násilí na ostatních, přičemž ví, že tento krok povede k jeho vlastní smrti. Někteří sebevražední bombovní útočníci páchají útoky ve snaze o získání titulu mučedníka. Útoky kamikaze byly prováděny jako úkol motivovaný vyšším principem nebo morální povinností. Vražda a následná sebevražda je skutek vraždy do týdne následovaný sebevraždou osoby, která vraždu spáchala. Hromadné sebevraždy jsou často páchány pod sociálním tlakem, kdy se členové vzdávají své osobní nezávislosti ve prospěch vůdce. Masovou sebevraždu mohou spáchat i pouzí dva lidé – taková sebevražda se pak nazývá sebevražedný pakt.

Za výjimečných okolností, kdy je pokračování života chápáno jako nesnesitelné, přistupují lidé k sebevraždě jako k prostředku úniku. Někteří vězni v nacistických koncentračních táborech volili

dobrovolnou smrt tím, že se záměrně dotkli elektrinou napájených plotů.

Nejčastější způsoby provedení sebevraždy se v různých zemích liší. K těm nejběžnějším patří zejména sebevražda oběšením, otrávením pesticidy a za použití střelné zbraně. Má se za to, že tyto rozdíly existují částečně v důsledku dostupnosti prostředků pro spáchání sebevraždy jistým způsobem.

Plánovaná, bilanční sebevražda je naplánované rozhodnutí, kdy člověk nevidí důvod, proč dál setrvávat na světě. Lze dokonce konstatovat, že detaily provedení připravuje a plánuje velice pečlivě, někdy až zálibně. Velmi často ji plánuje v naprostém soukromí. Je velice obtížné této sebevraždě zabránit, protože bez odborné pomoci touha po klidu a dosažení pomyslného ráje přetrvává a vede k novým přípravám. Otázka podílu viny nejbližšího okolí dotyčného je velmi diskutabilní. Ne každý dokáže odhadnout nebo dokonce vyhodnotit jakékoliv známky „volání o pomoc“, pokud jsou vůbec rozpoznatelné v poslední fázi příprav. Bilanční sebevraždy často páchají vážně nemocní lidé.

Impulzivní sebevražda vznikne z náhlého popudu, a to i při dlouhodobých depresích, může působit velmi náhle. Šok z momentálního psychického úrazu překryje vše ostatní a dokáže překrýt i pud sebezáchovy. Pokud se podaří sebevraha zadržet, roste šance na potlačení této nejjednodušší zničující optiky. Obnoví se potřeba žít nebo alespoň strach z bolesti. Stává se, že i impulzivní sebevrah kolem sebe nechá náznaky, kterými podvědomě volá o pomoc a pozornost okolí.

Předstíraná sebevražda je velmi oblíbený nástroj citového vydírání, při kterém je obětí jednoznačně okolí. Sebevrah si zajistí, aby někdo přišel a našel ho. Bolest z pořezaných zápěstí nebo předloktí vnímá optikou velikosti trestu toho, kdo to zavinil – tedy vydírané osoby.

Jsou známy i případy (neteroristických) aktů sebevraždy, které vyjadřují politické postoje a burcují veřejnost. Často jsou pak oslavovány jako hrdinské činy. Z českého prostředí sem patří sebeupálení Jana Palacha a Jana Zajíce v roce 1969 na protest proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. Ještě před nimi tímto způsobem protestoval proti okupaci Československa polský účetní Ryszard Siwiec. Sebeupálením protestoval také v roce 1960 buddhistický mnich Thich Quang Duc v Saigonu (Jižní Vietnam) a Norman Morrison ve Spojených státech proti válce ve Vietnamu. Ke smrti může vést také protestní hladovka, což málem postihlo Mahátmu Gándhího, který se snažil zabránit bojům mezi hinduisty a muslimy.

Ve starověkých Aténách nebyl osobě, která spáchala sebevraždu bez svolení státu, umožněn normální pohřeb s příslušnými poctami. Takový člověk byl pohřben osamoceně na okraji města, bez nároku na náhrobní kámen nebo jiné označení hrobu. Ve starověkém Řecku a Římě byla sebevražda považována za odpovídající vyrovnání se s vojenskou porážkou. Ačkoli byl tento způsob odchodu ze života ve starověkém Římě zpočátku povolen, v pozdějších obdobích byl považován za zločin proti státu kvůli vysokým nákladům, které stát musel hradit. Trestní výnos vydaný roku 1670 francouzským králem Ludvíkem XIV. zakotvoval mnohem přísnější potrestání – tělo mrtvého bylo vláčeno ulicemi obličejem dolů a pak oběšeno či pohozeno na smetiště. Navíc byl zkonfiskován veškerý majetek zemřelého. V historii křesťanské církve byli lidé, kteří se pokusili o sebevraždu, exkomunikováni a ti, kteří sebevraždou zemřeli, byli pohřbeni mimo posvěcené hřbitovy. Ve Velké Británii byl na konci 19. století pokus o sebevraždu pokládán za obdobu pokusu o vraždu a mohl být potrestán i oběšením. V Evropě 19. století se pohled na sebevraždu změnil – sebevražda už nebyla chápána jako skutek zaviněný hříchem, nýbrž jako důsledek nepřičetnosti.

Ve většině západních zemí již není sebevražda považována za trestný čin, od středověku do přinejmenším 19. století tomu tak ale v mnoha případech bylo. Řada islámských států ji stále považuje za zločin.

V Austrálii sebevražda trestným činem není. Trestným činem však je radit, podněcovat nebo podporovat či jinak napomáhat druhému v pokusu o sebevraždu, a zákon výslovně umožňuje každé osobě použít „takovou sílu, která je nezbytná“, k tomu, aby bylo spáchání sebevraždy jinému člověku znemožněno. V Severním Teritoriu Austrálie byla lékařem asistovaná sebevražda krátce legální (v letech 1996 až 1997).

Žádná země Evropy v současné době nepovažuje sebevraždu nebo pokus o sebevraždu za trestný čin. Anglie a Wales dekriminalizovaly sebevraždu vydáním Zákona o sebevraždě z roku 1961, Irská republika je následovala roku 1993. Výraz „spáchat“ se používal v souvislosti s nelegálností tohoto aktu, mnohé organizace se však proti tomu postavily kvůli negativnímu významu tohoto slova.

V Indii je sebevražda stále nelegální a rodina zesulého může čelit právním potížím. V Německu je protiprávní aktivní eutanazie a každý, kdo je přítomen sebevražednému pokusu, může být stíhán za neposkytnutí pomoci v naléhavém případě.

Švýcarsko zcela dekriminalizovalo asistovanou sebevraždu článkem 115 trestního zákoníku, který byl přijat již v roce 1942 a na základě něhož je pomoc při sebevraždě vždy legální, s výjimkou případu, kdy

tak pomáhající koná ze zjištěných důvodů. Jakákoliv pomoc při sebevraždě je tedy legální, pokud není motivována osobním prospěchem ze smrti dotčeného. Nejvyšší soud v Lausanne v roce 2006 vydal rozhodnutí, jímž bylo anonymnímu nemocnému dlouhodobě trpícím psychiatrickými potížemi uděleno právo ukončit vlastní život.

Ve Spojených státech není sebevražda protiprávní, na ty, kdo se o ni pokusí, ale mohou být uvaleny sankce. Asistovaná sebevražda byla postupně legalizována ve státech Oregon, Washington, Vermont a Nové Mexiko a dekriminována ve státě Montana.

Dále je asistovaná sebevražda rovněž legální v Belgii (eutanazie legalizována již v roce 2002, ale lékařem asistovaná sebevražda až v roce 2006 s tím, že je dostupná v zásadě pouze pro rezidenty, protože zákon vyžaduje, aby lékař a žadatel o asistenci měli dlouhodobou historii medicínského kontaktu), v Lucembursku (od roku 2009 legalizováno spolu s eutanazií) a v Nizozemsku (legální pouze asistence lékařů od roku 2002, legalizováno spolu s eutanazií).

Při hledání informací o sebevraždě na internetu se ve výsledcích objevují stránky, které v 10-30 % nabádají k sebevražedným pokusům nebo je jinak podporují. Existují obavy, že podobné webové stránky mohou pro osoby s jistými předpoklady představovat poslední krok k sebevraždě. Někteří lidé se na internetu sdružují do sebevražedných skupin, a to buď s přáteli, které již delší dobu znají, nebo s lidmi, které „potkali“ v chat roomech nebo na virtuálních nástěnkách. Internet však na druhou stranu může sebevražedám předejít, neboť díky němu se izolovaní lidé mohou zařadit do nějaké sociální skupiny.

Čeští autoři sebevrazi

František Bačkovský (2. listopadu 1854, Benátky u Ždírcu nad Doubravou – 29. listopadu 1908, Chvatěrub) byl český knihkupec, nakladatel, spisovatel a badatel.

Narodil se v Benátkách, nyní místní části města Ždírec nad Doubravou v okrese Havlíčkův Brod. Pocházel z rodiny rolníka Václava Bačkovského a jeho manželky Marie. Po obecné škole v Krucemburku studoval na gymnáziích v Chrudimi a Německém Brodě. V letech 1875-1885 studoval češtinu, klasickou filologii a filozofii na pražské univerzitě, kde také promoval a 25. ledna 1886 obhájil dizertační práci s titulem Zevrubné dějiny písemnictví doby nové, kterou roku 1913 vydal tiskem. Již během studií se roku 1879 oženil a založil rodinu. V letech 1878-1891 byl suplujícím středoškolským profesorem na gymnáziu v Německém Brodě (dnešní Havlíčkův Brod), pak se rozhodl učitelskou dráhu opustit. Byl zakladatelem a redaktorem literárních časopisů Studentské listy, Literární obzor, České listy, Literární věstník, Novočeský archiv. Dále přispíval do časopisu Vlast

a do Dodatků Kobrova Slovníku naučného. Jeho činnost byla v 80. a 90. letech neobyčejně rozsáhlá a extenzivní. V Praze si roku 1899 otevřel knihkupectví s antikvariátem. Rozvíjel i nakladatelskou a ediční praxi. Vydával naučnou literaturu, českou beletrii, knihy pro mládež. Jako podnikatel příliš úspěšný nebyl. Byl spisovatelem, autorem různých prací mluvnických a literárně-historických, které se týkaly zejména doby národního obrození, zapojil se do veřejné celonárodní diskuse o pravosti Rukopisů královédvorského a zelenohorského, v níž se postavil do role urputného obhájce pravosti dokumentů. Aktivně se účastnil diskusí o českém pravopise. V polovině 80. let 19. století napsal spis Kdy jest psátí v češtině na počátku slov písmena veliká?, který je syntézou dosavadních odborných textů a zřejmě prvním soustavnějším pojednáním na toto téma. V 90. letech se vlivem neúspěšné vydavatelské dramaturgie, gamblerství a nákladného života početné rodiny se šesti dětmi dostal do finančních problémů. V dalším desetiletí se přidaly nemoci a téměř oslepl. Tyto problémy ho dohnaly k sebevraždě. 29. listopadu 1908 odešel z domova a nedal o sobě žádnou zprávu. Když se neozval ani do konce roku, začala mít rodina i obchodní partneri obavy, že v návalu nervové choroby dobrovolně ukončil svůj život. Byla vyslovena domněnka, že v noci z 29. na 30. listopadu 1908 skočil z Čechova mostu do Vltavy; nebylo ji však možné potvrdit, protože neznámého sebevraha odnesl proud. Obavy se potvrdily 11. února 1909, kdy byla u Kralup ve Vltavě nalezena mrtvola staršího muže a Bačkovského synové potvrdili, že jde o jejich otce. Pohřben byl 14. února 1909 v Chvatěrubech, poblíž místa nálezu. Jako místo úmrtí je v matrice uvedeno „Řeka Vltava v katastru Chvatěrubském, okres Velvarský, hejtmanství Slaný“.

Jan Beneš (26. března 1936, Praha – 1. června 2007, Obořiště) byl český spisovatel, překladatel, publicista a scenárista. Psal také pod pseudonymy Milan Štěpka, Bobisud Mihule, Mojmír Čada, Ing. Čada, JAB, JeBe, Světlana a jinými.

Jeho otec Bohuslav Beneš byl architekt a Masarykův legionář, důstojník ČSA, matčin otec Wenzel Kraft byl popraven v Berlíně 11. září 1943. Jan Beneš měl jednoho sourozence. Byl jedenkrát ženat, otec dvou dětí. V letech 1951 až 1955 vystudoval UMPRUM v Praze, pracoval jako výtvarník (1955-1956). V roce 1958 byl během výkonu vojenské služby zatčen za krádež samopalu a dva roky vězněn. Beneš později uvedl, že byl uvězněn za „podvracení bojové morálky mužstva, nedovolené ozbrojování, krádež vojenských podvlékaček“. Po propuštění uveřejnil první tři knihy: *Do vrabců jako když střelí*, *Situace* a *Disproporce*. V letech 1960-1962 pracoval jako výtvarník u Ústředního loutkového divadla v Praze, odkud byl pro-

puštěn „pro nedovolenou uměleckou činnost“. V letech 1967 až 1968 byl znovu uvězněn za podvracení republiky – spolupráci s Pavlem Tigridem a zaslání textů do Tigridova pařížského časopisu *Svědectví*. Uvězněn byl ve věznici Plzeň-Bory, kde pracoval jako brusič skla. Byl odsouzen na pět let, v roce 1968 získal milost prezidenta Novotného a byl propuštěn. Přednášel večerní kurzy dějin umění na Palackého univerzitě v Olomouci a scénografie na DAMU. V letech 1965-1966 dálkově studoval Právnickou fakultu UK v Praze. V roce 1969 emigroval do Spojených států, kde pracoval jako dělník, opravář a údržbář. Poté působil v Research Fellow, v Ústavu pro mezinárodní vztahy, Harvard University v Cambridge ve státě Massachusetts. Byl také zaměstnanec ministerstva obrany USA, Defense Language Institute a podnikal přednáškovou činností na různých vysokých školách v USA, Anglii, Německu a Rakousku. Vystudoval také pedagogiku na Chapman College v Kalifornii. Po listopadu 1989 se vrátil do Československa. Jeho knihy byly známé spíše v cizině, neboť za normalizace v ČSSR nemohly vycházet, od jeho návratu začaly vycházet i v ČR. Psal také pro *Svobodný zítřek*, *Metropolitan*, *Český deník* a *Necenzurované noviny*. Dne 1. června 2007 spáchal sebevraždu.

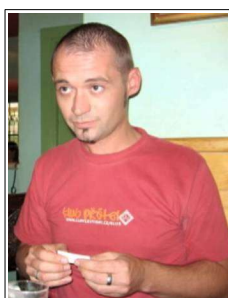
v naší knihovně: *Americká causerie*; *Do vrabců jako když střelí*; *Zelenou nahoru*

Emanuel Bozděch (21. července 1841, Praha-Staré Město – nezvěstný od 10. února 1889) byl český dramatik, překladatel, kritik a novinář. Proslul svými historickými dramaty *Z doby kotillonů*, *Baron Goertz* aj., ve své době velmi populárními.

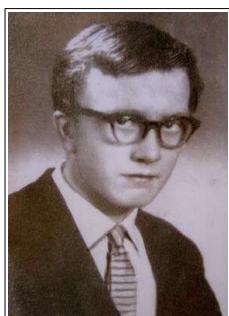

Jeho dětství bylo krušné. Otec, obchodník s kroupami v pražské Dušné ulici, ztratil většinu majetku během revoluce 1848. Emanuel navštěvoval německou piaristickou obecnou školu a novoměstské gymnázium, poté vystudoval práva a filozofii v Praze. Po promoci pracoval jako vychovatel v rodině Adlerfeldů ve Skřivanech. V roce 1869 se stal dramaturgem Prozatímního divadla (nazývané tehdy Královské zemské české divadlo), jehož režisérem byl Josef Jiří Kolár, známý svou pánovitostí a nesnášenlivostí. Mezi oběma umělci propukl nepřijemný spor. V roce 1876 se nedohodl s divadelním družstvem na platu a Prozatímní divadlo opustil. Poté se stal divadelním referentem německých novin *Prager Tagblatt* a *Prager Abendblatt*. Jelikož tyto listy zastávaly politickou linii nepříznivou českým národním zájmům, vyjednali mu čeští novináři přechod do konkurenčního německého deníku *Politik*. Překládal také své starší hry do němčiny, ale na německé scéně neměl většího úspěchu. Velmi nerad se nechával fotografovat. Poslední fotografie, která se po jeho zmizení našla, pocházela z ateliéru Jana Tomáše z roku 1872. Když chtěli novináři vzhledem k jeho významu v 80. letech otisknout jeho podobiznu, nezískali ji ani u jeho spolupracovníků či přátel. Snažili se ho proto nenápadně vyfotografovat na procházce, ale (asi i kvůli tehdejší nedokonalé technice) se jim to nepodařilo. Neměl mnoho přátel, nikomu se nesvěřoval. Byl zamklý, ke všem zdvořile chladný. Blízké vztahy měl jen se svou sestrou a starou matkou. Jeho odtažitě chování k lidem, včetně celebrit, bylo někdy považováno za přezíravé a podivínské. Měl zvláštní smysl pro humor – vtipy v jeho veselohrách i pronášené ve společnosti neplynuly z veselé nálady, ale z dobře promyšleného úsudku. Říkalo se o něm, že své okolí dokáže rozveselit, ale sebe nikoliv. Ke konci života trpěl nevléčitelnou nemocí, cukrovkou („cukrovou úplavicí“), která mu způsobovala fyzické bolesti a ovlivňovala i jeho psychiku. 13. února 1889 uveřejnil

denní tisk informaci, že Emanuel Bozděch odešel 10. února po 6. hodině večerní z domu, což běžně nedělal, a dosud se nevrátil. Policii to bylo oznámeno následujícího dne, ale do 12. února večer se ho nepodařilo najít. Událost vyvolala pozornost veřejnosti a v následujících dnech a měsících se objevovaly podrobnější informace i fámy, včetně později vyvrácených zpráv o jeho spatření nebo o nalezení jeho mrtvoly. O tři roky později, počátkem února 1892, vydal zemský soud výzvu, která shrnula tehdy známá fakta: 10. února 1889 odešel Bozděch mezi 7. a 8. hodinou večerní ze svého bytu v Praze-Novém Městě, Štěpánská 37 a od té doby o sobě nepodal žádnou zprávu. Okolnosti nasvědčují tomu, že spáchal sebevraždu, protože zanechal několik dopisů, z nichž tento úmysl byl patrný. Obsahovaly formulace jako „Odpusťte, že vás opouštím, nelze však jinak, život se mi zprotivil“, „Bude-li moje mrtvola nalezena, ať se pitvá, aneb ať se tepny přerežají. Pohřeb ať je co nejprostší“ nebo „Zachovejte mě v přátelské upomínce. Chci se s životem rozloučiti.“ V poslední době byl navíc rozrušený, melancholický a trpěl nevléčitelnou nemocí. Při odchodu se oblékl do nejstaršího oblečení a zanechal v bytě všechny cennosti. Mezi 7. a 8. hodinou byl spatřen, jak ve vánici přechází most císaře Františka Josefa I., přičemž se chvílemi zastavoval a díval na Vltavu. Naposledy byl spatřen v Praze-Holešovicích v Bělského ulici naproti Umrathovu domu u samé Vltavy, na tzv. „Navážce“, odkud bylo možné snadno dojít k řece. Předpokládá se proto, že za tehdejší bouře skočil do vody a jeho mrtvola byla později odplavena s uvolněným tajícím ledem.

Jan Buryánek, přezdíváný Burác (28. května 1974, Pardubice – 18. listopadu 2007, Pardubice), byl český textař, muzikant a básník. Vystudoval pardubické gymnázium, absolvoval Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy, obor český jazyk, literatura a historie. Jako zpěvák a kytarista působil v kapelách Spiknutí, Marná sláva a K.R.K. Propagoval také mezikulturní toleranci. Trpěl opakovaně dočasnými stavy melancholie a svůj život ukončil sebevraždou.

Ladislav Landa (25. února 1948, Praha – 4. června 1965, Praha) byl český básník spadající do období české beat generation. Jeho básně oplývají výjimečností, baladičností, satirou a především pocitem smutku.

Debutoval v literární revue *Divoké víno*, kde vyšla i většina jeho textů. V roce 1965, v 17 letech, spáchal sebevraždu na dvoře školy, z jejíhož kabinetu chemie pocházel i jed, kterým se otrávil. Po jeho smrti roku 1969 byla vydána básnická sbírka s názvem *Básně*. Kniha básní, pojmenovaná po jedné z nich – *Malá slabost v kolenou* – *Pocta Ladislavu Landovi* vyšla v roce 1998.

Jiří Mahen, vlastním jménem Antonín Vančura, (12. prosince 1882, Čáslav – 22. května 1939, Brno) byl český básník, novinář, dramaturg, knihovník, režisér a divadelní kritik.

Jiří Mahen se narodil v rodině čáslavského krupaře Antonína Vančury a jeho manželky Elišky, rozené Chobotové. Pokřtěn byl jako Antonín Václav Josef Vančura. Jeho děd byl bratrem děda Vladislava Vančury. Svůj rod odvozovali od zemanů Vančurů z Řehnic; tento původ později inspiroval Vladislava Vančuru k napsání *Markéty Lazarové*. Mahena inspirovala historie rodu ke hře *Mrtvé moře* o selské rebelii na Čáslavsku, kde byl předobrazem jeho praděd Jan Vančura. Rodina se v roce 1897 přestěhovala do Dubé, kde navštěvoval německou měšťanskou školu. Gymnázium studoval v Čáslavi a Mladé Boleslavi, kde roku 1902 maturoval. Již v té době se podílel na přípravě studentských časopisů, spolu se svým přítelem Rudolfem Těšnohlídkem. V obtížných finančních podmínkách i se zdravotními problémy studoval v Praze filozofickou fakultu, obory čeština a němčina.

Spolupracoval s anarchistickým časopisem *Nový kult* a časopisem *Moderní život*, který byl tiskovým orgánem uměleckého spolku *Syrinx*. Státní závěrečnou zkoušku nesložil a v letech 1907-1910 učil jako suplent na reálce v Hodoníně a poté na obchodní škole v Přerově. Roku 1910 se přestěhoval do Brna, kde působil po zbytek života. V letech 1909-1919 byl redaktorem *Lidových novin*; odsud přešel do deníku *Svoboda*. V letech 1918-1920 působil jako dramaturg Národního divadla Brno. Od roku 1921 byl knihovníkem, později ředitelem Veřejné knihovny města Brna. Dne 6. října 1919 v Brně uzavřel občanský

sňatek s Karlou Haselmannovou. Manželství bylo bezdětné. Podle odkazu vdovy je dnes ve vilce, kde žili, knihovna a Mahenův památník. O svém manželství napsala vzpomínkovou knihu *Život s Jiřím Mahenem*. Jiří Mahen ukončil svůj život sebevraždou, čímž reagoval na německou okupaci. Jako další důvod se uvádí Mahenův zdravotní stav, kdy se obával, že nebude schopen další tvůrčí práce. Je pohřben na Ústředním hřbitově v Brně.

v naší knihovně: *Co mi liška vyprávěla; Dívka a vos*

Stanislav Neumann (17. října 1927, Praha – 18. září 1970, Praha) byl český básník, syn herce Stanislava Neumanna, vnuk S. K. Neumanna. Jeho synem je francouzský režisér Stan Neumann.

Studoval na gymnáziu v Praze, roku 1945 byl zatčen a uvězněn, proto maturoval až o rok později, po maturitě odjel do Paříže, kde začal studovat na Sorbonně. Roku 1947 ho KSČ vyzvala k návratu a on pak rok pracoval v Ústředním výboru Svazu české mládeže. V roce 1949 se stal šéfredaktorem Státního nakladatelství dětské knihy, kde působil až do roku 1951. Poté se stal redaktorem časopisu *Československý voják*, kde pracoval do roku 1955, kdy začal působit ve Svazu československé mládeže. Roku 1958 byl jmenován vedoucím redaktorem časopisu *Práce mladých*. Roku 1963 byl jmenován druhým tajemníkem velvyslanectví ve Varšavě, kterým zůstal až do svého povýšení, kdy se stal prvním tajemníkem. Roku 1969 se musel vrátit do Prahy, kde po krátké léčbě na psychiatrii spáchal sebevraždu. Zanechal list na rozloučenou, kde uvedl, že nemohl žít bez strany, ani se

stranou, která vládne totalitními metodami, zakazuje mladým lidem studovat a vylučuje ze svých řad pozitivní komunisty. Vyčítal si, že nezemřel již na jaře roku 1945 se svými druhy z odbojové skupiny Předvoj (byl s nimi vězněn v Terezíně).

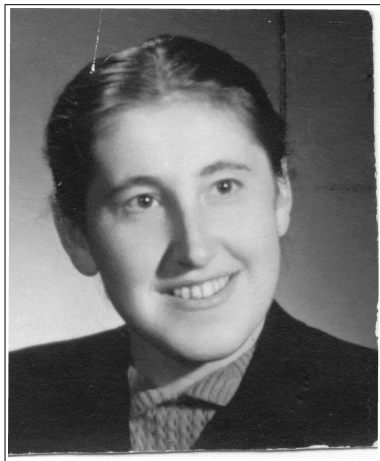
Božena Rélinková-Kösslerová, křtěná Božena Josefa Rosalie, (26. října 1888, Praha-Staré Město – 6. května 1945, Křivoklát) byla česká spisovatelka a žurnalistka. Jejím otcem byl Václav Kössler, usedlý měšťan pražský a hostinský, matka Josefa Kösslerová-Humlová ze Švabína (zemřela týden po porodu Boženy). Manželem Boženy Kösslerové byl akademický malíř a spisovatel – antisemita a kolaborant Karel Rélink (3. 8. 1880 – 6. 5. 1945). Svatbu měli 24. dubna 1907 v Praze. Spolu měli dceru Renée, která se narodila 1908 v Paříži a zemřela roku 1927. Božena byla spisovatelka, členka Spolku českých spisovatelů beletristů *Máj* a Syndikátu českých spisovatelů. Přispívala do *Ženských listů*, *Národní politiky*, *Národního středu*, *Nového večerníku*, *Hospodářských listů* a *Švandy dudáka*. Měsíc po společné sebevraždě s manželem byla vyloučena pro kolaboraci s Němci ze spolku českých spisovatelů beletristů *Máj*. V Praze XII bydlela na adrese Náměstí krále Jiřího 19.

Václav Ryčl (22. únor 1966, Bratislava – 31. prosinec 1994, Praha) byl český básník, prozaik a fotograf.

Věnoval se umělecké fotografii, navštěvoval kroužky Aleše Kuneše a Jána Šmoka, snímky mu vyšly v časopisu *Fotografie* a posmrtně v *Hostu*. Je autorem mj. souborů dokumentárních fotografií *Romů*. Kreslil a maloval, zúčastnil se několika kolektivních výstav organizovaných Společností pro duševní zdraví *Fokus*. Dlouhodobě se psychiatricky léčil, svůj život ukončil sebevraždou, jeho dílo vyšlo posmrtně ve sbírkách *Pavilon číslo 13* (2003) a *Život je hrozný společník* (poznámky, deníky a skici – 2004). Časopis *A2* zařadil první z nich v roce 2020 do českého literárního kánonu po roce 1989, tedy do výběru nejdůležitějších českých knih v období třiceti let od sametové revoluce.

Marie Stryjová (3. listopadu 1931, Dembrovka, Ukrajina – 10. července 1977, Praha) byla česká spisovatelka.

Narodila se v české rodině žijící na Volyni. Během 2. světové války přešla přes jejich vesnici několikrát fronta. Po válce zde působili Banderovci. V roce 1947 se rodina přestěhovala do Československa a usídlila se v obci Božanov na Broumovsku. Studovala na broumovském gymnáziu, kde maturovala v roce 1951. Poté vystudovala polonistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Přála si stát se zde asistentkou, ale byla nakonec odmítnuta. Psát začala již za studií. Několik jejích povídek a článků vyšlo časopisecky, její knihy ale byly nakladatelstvími odmítány. V roce 1970 měla vyjít v nakladatelství Svoboda její kniha povídek. V rámci normalizace ale byla tato kniha vyřazena z edičního programu a její sazba byla rozmetána. Vedle posmrtně vydaných knih *Nad rovinou* a *Pokojík a Mlč* jsou v její pozůstalosti zachovány cykly povídek *Kroupy z prostředí broumovského*

gymnázia a *Měsíc*, který zpracovává náměty z období vysokoškolského studia. Snažila se za každou cenu zůstat v Praze a zoufale hledala práci a ubytování. V této době začala mít zdravotní problémy. Nakonec získala zaměstnání jako redaktorka ve Státním pedagogickém nakladatelství. Provádala se za historika Bedřicha Loewensteina. Narodily se jim dcery Miriam a Šimona. Po jejich narození se již nemohla vrátit do zaměstnání a byl jí přiznán invalidní důchod. Svě zdravotní i osobní problémy se rozhodla vyřešit sebevraždou.

Josef Šusta (19. února 1874, Třeboň – 27. května 1945, Praha) byl český historik, spisovatel a politik.

Syn správce třeboňského panství Josefa Šusty, patřil vedle historika Josefa Pekaře k předním žákům tzv. Gollovy školy. Vynikal znalostmi v oblasti světových a hospodářských dějin i dějin umění, k oblastem zájmu patřil český vrcholný středověk, reformace nebo moderní evropské politické dějiny. Po studiích v Českých Budějovicích (na gymnáziu Jana Valeriána Jirsíka byl spolužákem Emila Háchy), Praze a Vídní (Ústav pro rakouský dějepis) pokračoval studijním pobytem v Itálii (Rakouský historický ústav v Římě, Vatikánský archiv). Byl profesorem všeobecných dějin Univerzity Karlovy (1910), děkanem filozofické fakulty (1916), prezidentem České akademie věd a umění (1939-1945), habilitoval se prací *Pius IV. před pontifikátem* a na začátku pontifikátu. Jeho činnost měla klíčový význam v zařazení československé historie do kontextu světového vývoje a v oboru hospodářských a sociálních dějin. Kritizoval Františka Palackého za filozoficko-historickou koncepci českých dějin. Byl nositelem (10. července

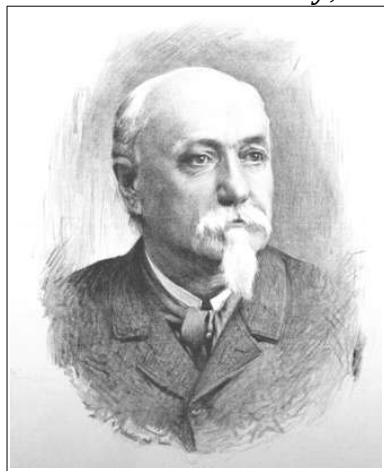
1934) francouzského řádu Komtura Čestné legie (Commandeur de l'Ordre National de la Légion d'honneur). Přispíval mj. do Lumíra, Lidových novin, Venkova aj. V letech 1920-1921 působil v úřednické vládě Jana Černého jako ministr školství. Byl členem pátečníků, jednalo se o přítele T. G. Masaryka, Edvarda Beneše, Karla Čapka a blízkého přítele Maxe Dvořáka. Po skončení 2. světové války byl obviněn z kolaborace (okupanti jej mj. přiměli vstoupit do Ligy proti bolševismu). Dne 27. května 1945 vyjel z Hanspaulky nejbližší cestou k Vltavě – přímou tramvají č. 11, a spáchal sebevraždu skokem do Vltavy z Hlávkova mostu.

Rudolf Karel Zahálka (26. listopadu 1867, Městečko u Benešova – 14. března 1899, Roztoky u Prahy) byl český spisovatel. Byl známý i pod pseudonymy P. Spurný a R. K. Zahradka.

Narodil se v obci Městečko čp. 16 v rodině Františka Zahálky, knížecího pojezdného (hospodářský úředník) u hrabat Auespergů. Absolvoval gymnázium v Pelhřimově a Německém Brodě, studium zakončil na pražské lékařské fakultě. Psal pod vlastním jménem i pseudonymy prozaické práce do časopisů *Květy*, *Lumír*, *Světlozor*, *Švanda dudák* a deníku *Národní listy*. Většinou se jednalo o naturalistické, pesimisticky laděné črty z vesnického života. Známé byly jeho povídky *Babiččin pohřeb* a *Člověk*. Dosavadní tvorbu považoval za průpravu k velkému dílu, které připravoval. Jeho plány ale ukončila duševní choroba. Trpěl utkvělými představami a depresiemi. Spáchal sebevraždu na železniční trati u Roztok.

Václav Žížala-Donovský, vl. jm. Václav Žížala, (30. srpna 1824, Praha – 3. června 1890, Praha) byl český novinář, spisovatel a herec.

Narodil se v Praze. Vyučil se čalouníkem a roku 1847 odjel do Vídně na zkušenou. O rok později odtud musel z politických důvodů uprchnout – nejprve do Břeclavi a v dubnu 1848 do Prahy. Již od počátku 40. let ho zajímalo divadlo. Hrál na ochotnických scénách v Nostické jízdárně, u Šálků na Újezdě a příležitostně i na Ovocném trhu. Roku 1849 se vydal s Prokopovou společností do Chrudimi. V roce 1850 odjel znovu do Vídně, kde mimo jiné hrál v českých představeních v Josefově. K herectví se nakrátko vrátil i v 60. letech v Mikulášském divadle v Praze. Příliš se mu ale nedařilo. V roce 1853 se vrátil z Vídně do Prahy, ale brzy byl z politických důvodů zatčen, vězněn u sv. Jiří a za trest odveden k vojsku. Sloužil nejprve v Dalmácii, později byl převelen do Itálie. V Pavii se stal šikovatelem a volný čas věnoval literární činnosti. Roku 1859 byl propuštěn z vojska.

Odjel zpátky do Prahy, kde vstoupil do administrace časopisu Čas. Od roku 1861 pracoval v téže funkci pro Národní listy. V souvislosti se svým zaměstnáním byl několikrát předvolán k soudu jako svědek či dokonce obžalovaný. Počátkem roku 1879 získal ocenění od srbského výboru Červeného kříže za zásluhy při organizování sbírek na podporu jejich raněných vojáků. 2. října 1886 oslavoval Donovský 25 let práce administrátora v Národních listech; kolegové oceňovali jeho pilnost, zkušenost a obratnost. Brzy nato ale kvůli oční chorobě odešel na dvouletou dovolenou. Po návratu zjistil, že svou práci už nemůže vykonávat, a odešel do důchodu. 3. června 1890 po 23. hodině zpozoroval výběřčí mostního, že po Řetězovém mostě rozčileně pobíhá starší muž, který se po chvíli opřel o pilíř a díval do řeky. Než se k němu ale kdokoli stačil přiblížit, přešel přes zábradlí a skočil z mostu. Okamžitě se ho vydali hledat plavci na loďkách, ale mezitím již jeho tělo odnesl proud. Z přítomných ho nikdo neznal, ale na mostě našli jeho rukavice, hůl a klobouk, v němž byl rukou psaný lístek s adresou. Totožnost utonulého se potvrdila následujícího dne v 8 hodin ráno, kdy jeho tělo vyplavalo u Odkolkových mlýnů na Malé Straně. Později se v té souvislosti objevily informace, že sebevraždu spáchal kvůli finanční tísní. Aby se zamezilo spekulacím, uvedla redakce Národních listů, že během dvouleté dovolené dostával plný plat, z pracovního poměru odešel 1. prosince 1888 na vlastní žádost a poté dostával důchod ve zhruba poloviční výši – případné finanční problémy tedy nebyly vinou bývalého zaměstnavatele. Možná na jeho rozhodnutí měly vliv tragické události v rodině – roku 1887 zemřel jeho patnáctiletý syn Jaroslav a 20. června 1889 i dvacetiletá dcera Anna.

Iva Hercíková, rozená Iva Vodňanská (2. listopadu 1935, Pardubice – 27. ledna 2007, Praha), byla česká

spisovatelka, autorka několika desítek románů a novel a několika scénářů.

Narodila se v Pardubicích a po maturitě na gymnáziu v Liberci roku 1954 vystudovala dramaturgii a divadelní vědu na pražské DAMU (studium ukončila v roce 1958). Jejím druhým manželem, od roku 1961, byl Jiří Robert Pick. Od roku 1964 pracovala v agentuře Dilia, pak zůstávala ve Zbraslavi jako spisovatelka. V roce 1986 emigrovala s třetím manželem nejprve do Německa a roku 1987 pokračovali do USA. Nejprve se usadili na Floridě a poté na deset let na Manhattanu v New Yorku. Českého občanství se však Hercíková nikdy nevzdala. Po převratu roku 1989 žila několik měsíců v Praze, ale definitivně se do Česka vrátila až v roce 2000. Žila střídavě v Praze a v Harrachově. Policie potvrdila, že Iva Hercíková spáchala 27. ledna 2007 v Praze sebevraždu oběšením. Důvodem byla její vážná nemoc.

v naší knihovně: *Dvakrát do stejné řeky; Hester, aneb, O čem ženy sní; Jak namalovat ptáčka; Jsem nebe; K domovu se neđívej, anděli; Klára, holub růžový; Možná ho najdeš na ulici; Nataša; Pět holek na krku po třiceti letech; Plástev medu; Rady mladému muži; Stín spánku; Sůvy; Touha; Vášeň; Zrada*

Vilém Mrštík (14. května 1863, Jimramov – 2. března 1912, Diváky) byl moravský učitel, spisovatel, dramatik, překladatel a literární kritik. Část díla napsal se svým bratrem Aloisem Mrštíkem, a jsou proto známi jako autorská dvojice bratři Mrštíkové.

Vilém se narodil v Jimramově na Českomoravské vrchovině jako druhý ze sourozenecké čtveřice synů ševce Aloise a švadleny Františky rozené Elisové. Už roku 1869 se s rodiči a bratry odstěhoval do Ostrovačic a záhy pak do Brna. Vystudoval gymnázium v Brně a v Praze na Malé Straně. Po maturitě se v Praze pokusil o studia práv, ale pro umělecké zájmy je nedokončil. V letech 1891-1898 bydlel v Praze a pracoval jako úředník úrazové pojišťovny. Při tom se věnoval literární a společenské činnosti. Pro zhoršující se psychické problémy se odstěhoval zpět na Moravu k bratrovi Aloisovi do Diváků. Roku 1904 se tam oženil s literárně nadanou Boženou, rozenou Pacasovou z Hejčína u Olomouce (napsali spolu divadelní hru Anežka). Od roku 1895 patřil Vilém k signatářům Manifestu České moderny. Zařadil se k překladatelům a propagátorům ruského realismu, hlavně Dostojevského,

Turgeněva, Gogola a Tolstého, podobnou pozornost věnoval i francouzským realistům. Zabýval se i literární kritikou, kde obhajoval syrovost a pravdivost francouzského realismu, především Émila Zoly a Guy de Maupassanta. Vilém Mrštík kromě své knižní tvorby přispíval do Zory, Ruchu, České revue a později i do Lumíru. Část Vilémova literárního díla vznikla ve spolupráci s bratrem Aloisem. Nejdůležitějším výsledkem této spolupráce bylo drama Maryša, které bývá označováno za vrchol české realistické dramatické tvorby. Vilém také zčásti přispěl k původně devítisvazkové vesnické kronice Aloise Mrštíka Rok na vsi. Nadčasovou hodnotu si zachovala polemická brožura Bestia triumphans z roku 1897, ve které se věnoval otázkám ochrany pražských památek (obálku nakreslila Zdenka Braunerová, s níž poutal Viléma hluboký vztah). Lyrickou notu si Vilém vyzkoušel v Pohádce máje. Příběh lehkomyšlného studenta Říši a jeho milované Helenky se stal klasickým dílem, které vzbudilo velký ohlas v široké veřejnosti. Poslední léta prožil Vilém Mrštík už jen v Divákách, kde byl jeho bratr Alois správcem obecné školy. Spolu s ním pak v letech 1907 až 1910 redigoval Moravsko-slezskou revui. Vilém Mrštík se už dříve necítil dobře psychicky ani fyzicky, prožíval zklamání v tvorbě, vnímal se jako málo uznávaný, především v pražských literárních kruzích, a svůj autobiografický román Zumři, na němž si zakládal, psal už jen s velkými obtížemi. Trpěl představou, že těžce onemocní a bál se dlouhého umírání, míval pocit, že ho lidé v obci neustále sledují. Tento stihomam ještě více prohloubil jeho dlouhodobou chorobnou psychickou krizi. Záchvaty melancholie a těžké deprese byly stále častější. V předjaří roku 1912 si v těžkém duševním rozpoložení ve sklípku u svého včelína prořízl hrdlo a probodl srdce.

v naší knihovně: *Maryša, Pohádka máje, Rok na vsi, Santa Lucia, Zumři*

Konstantin Biebl (26. února 1898, Slavětín – 12. listopadu 1951, Praha) byl český básník a prozaik lyrické, snové orientace.

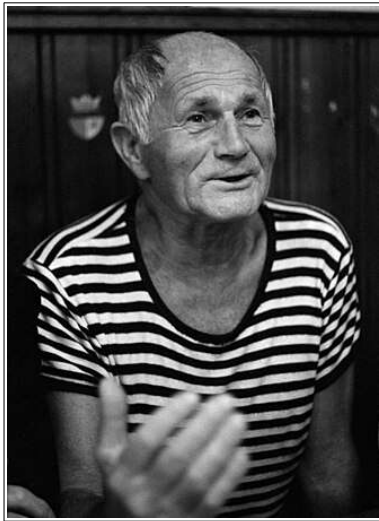
Narodil se ve Slavětíně u Loun do rodiny lékaře Petra Biebla, podle matriky praktického lékaře, podle literatury zubního lékaře a za 1. světové války lékaře vojenského, především chirurga, který působil na haličské frontě v Chelmu, kde onemocněl břišním tyfem a během rekonvalescence spáchal sebevraždu. Obecnou školu navštěvoval ve Slavětíně, reálku začal studovat v Lounech, kde v 5. ročníku propadl z češtiny a opakoval je v Praze, kde složil maturitu již jako voják rakousko-uherské armády. Poté musel narukovat na frontu 1. světové války. V lednu 1918 byl na balkánské frontě raněn, zajat a odsouzen k trestu smrti, popravě unikl útekem ze zajetí; léčil se v Sarajevu. Roku 1918 se vrátil do Prahy, ohrožen tuberkulózou. Roku 1921 složil na novoměstském piaristickém gymnáziu v Praze maturitní zkoušku z latiny a nastoupil na lékařskou fakultu Karlovy univerzity, ale studia nedokončil. Věnoval se zcela básnické tvorbě. V roce 1922 se svými

levicově orientovanými přáteli vstoupil do KSČ. Mezi jeho nejbližší přátele patřili spolužák z lounské reálky Karel Konrád a Jiří Wolker, s nímž v roce 1922 trávil prázdniny na léčení v Jugoslávii v sanatoriu v Bašce na ostrově Krk, kde se zamiloval do tuberkulózní pacientky J. Mikšovské, jejíž smrt ho mimo jiné inspirovala k básnické sbírce Zloděj z Bagdádu. Z TBC se vyléčil. V letech 1921-1924 byl členem Lite-

rární skupiny, z níž společně s přáteli přešel do Devětsilu. V roce 1925 navštívil Francii, v letech 1926 a 1927 podnikl cestu do exotických zemí (Jáva, Cejlon, Sumatra), jež ho inspirovala k básnické sbírce *S lodí*, jež dováží čaj a kávu, k četným reportážím a próze. V té době svou senzitivní, přecitlivělou a labilní psychiku začal posilovat alkoholem a drogami. Roku 1931 se oženil s Marií Bulovovou, na svatební cestu odjeli do Alžírsku a Tunisu. V roce 1934 podepsal prohlášení ustavující Skupiny surrealistů v ČSR a byl přijat za člena, ale jeho dosavadní vidění světa se tím nezměnilo. Žil převážně v Lounech, kde se v zubní ordinaci své matky živil jako zubní technik. Za 2. světové války žil střídavě v Praze (kde se pokoušel o film) a na venkově v Bělovsi nebo v Libníči. Básnický bylo poslední desetiletí jeho života velmi plodným obdobím. Po 2. světové válce hned roku 1945 nastoupil jako úředník na ministerstvo informací, byl zvolen členem Filmové rady. Zamýšlel vydat čtyři sbírky básní, z nichž vyšla jen jedna. Rozpory mezi jeho básnickou vizí a skutečností i osobní problémy a zejména nemoc pankreatitida jej dohnaly k sebevraždě skokem z okna.

v naší knihovně: *Básně; Bez obav; Dílo; S kotvou věrnosti*

Bohumil Hrabal, rozený Bohumil František Kilian (28. března 1914, Židenice – 3. února 1997, Praha) byl český prozaik, jeden z nejvýznamnějších a nejosobitějších českých spisovatelů druhé poloviny 20. století.

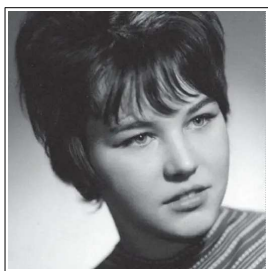
Narodil se na brněnském předměstí Židenice svobodné matce Marii Kilianové a důstojníku rakouské armády Bohumilu Blehovi, který se ovšem k otcovství nehlásil. Dne 4. dubna 1914 byl v zábrdovickém kostele pokřtěn jako Bohumil František, příjmením Kilian. Za kmotra, po němž nese křestní jméno, mu byl brněnský obchodník František Hrabal, posléze hlavní účetní v městském pivovaru v Polné, kam odešla a pracovala zde také jako účetní i Bohumilova matka. Do tří let zůstal Bohumil u prarodičů Tomáše a Kateřiny Kilianových v Brně. Matka se mezitím za Františka Hrabala provdala v děkanském chrámu v Polné. Dne 25. září 1916 se narodil Hrabalův nevlastní bratr Břetislav Josef Hrabal. Dne 26. prosince téhož roku dal František Hrabal písemný souhlas s tím, aby syn jeho ženy a kmotřenec mohl užívat i jeho příjmení. Rodiče se aktivně věnovali divadlu, kde se objevil i malý Bohumil Hrabal, když 16. května 1918 hrál v Jiráskově Vojnarce.

V srpnu 1919 se čtyřčlenná rodina přestěhovala do Nymburka. Svá středoškolská léta zahájil v primě na brněnském gymnáziu, ovšem první rok studia zde zakončil s několika nedostatečnými. Po tomto nezdaru přešel na reálku v Nymburce. Po zvládnutí prvního ročníku pokračovalo jeho studium bez dalších zdržení až do kvarty, kde podruhé propadl. Roku 1934 konečně odmaturoval na nymburském gymnáziu. Po další maturitě na českobrodském gymnáziu z latiny, kterou potřeboval pro studium práv, začal studovat na právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Navštěvoval rovněž přednášky z dějin literatury, umění a filosofie. Protože za okupace byly vysoké školy uzavřeny, mohl studia dokončit až v roce 1946 (získal titul JUDr.). Během války pracoval jako železniční dělník a výpravčí v Kostomlatech nad Labem, což později zpracoval ve slavné novele *Ostře sledované vlaky*. Vystřídal i další rozličné profese jako pojišťovací agent, obchodní cestující, od roku 1949 brigádník v kladenských ocelárnách, a po těžkém úrazu šel pracovat do sběrných surovin ve Spálené ulici jako balič starého papíru. Později pracoval jako kulisák. Značnou část života prožil v pražské Libni. Dne 8. prosince 1956 si Hrabal na libeňském zámečku vzal Elišku Plevovou, dceru odsunutých rodičů (říšských občanů), hodonínského průmyslníka Karla Plevy a Rakušanky Elisabeth Bergové. V roce 1965 si manželé Hrabalovi koupili v Kersku u Nymburka chatu. V roce 1973 se přestěhovali ze staré Libně do družstevního bytu v panelovém domě v Kobylisích. Na víkendy Hrabalovi jezdili do Kerska. Po smrti manželky tam Bohumil Hrabal jezdil denně a staral se tam o množství koček. Spisovatelem z povolání se stal v roce 1963. V roce 1965 se stal členem Svazu československých spisovatelů a redakční rady Literárních novin. Po roce 1970 nesměl několik let oficiálně publikovat, psal tedy do samizdatových a exilových periodik. Roku 1975 bylo v časopise *Tvorba* zveřejněno krátké sebekritické prohlášení, na jehož základě mu bylo částečně a pod dohledem cenzury umožněno opět publikovat. Některé Hrabalovy texty byly úspěšně zfilmovány a obdržel také mnoho nakladatelských cen. Často navštěvoval hospodu U Zlatého tygra, kde se také scházel s přáteli. Právě zde se v roce 1994 setkal s Václavem Havlem, americkým prezidentem Billem Clintonem a Madeleine Albrightovou. Bohumil Hrabal zemřel v roce 1997 v Praze v nedožitých 83 letech, na následky pádu z okna v pátém patře Ortopedické kliniky Fakultní

nemocnice Bulovka, ve které se léčil. Hrabal měl ve zvyku krmit z okna ptáky a jeho smrt byla uzavřena jako tragická nehoda. Spekuluje se však také, že šlo o sebevraždu.

v naší knihovně: *Atomová mašina značky Perkeo; Bambino di Praga; Domácí úkoly z pilnosti; Harlekýnovy milióny; Hovory lidí; Chcete vidět zlatou Prahu?; Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet; Jsme jako olivy; Každý den zázrak; Klíčky na kapesníku; Kluby poezie; Kouzelná flétna; Krajina/y Bohumila Hrabala; Krasosmutnění; Městečko u vody; Můj svět; Něžný barbar; Obsluhoval jsem anglického krále; Ostře sledované vlaky; Perlička na dně; Pojízdna zpovědnice; Poupata; Povídky, črty a hovory; Proluky; Příliš hlučná samota; Svatby v domě; Tři novely; Večerníčky pro Cassia; Vita nuova; Ze zápisníku zapsavatele; Život bez smokingu*

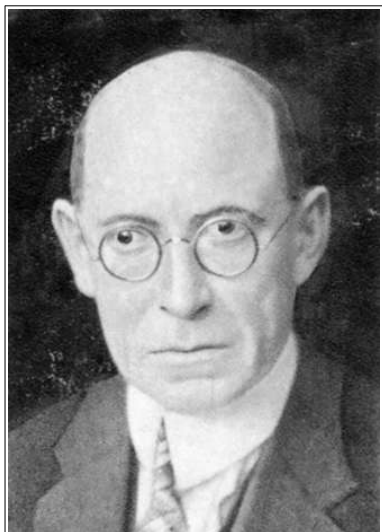
Šárka Smazalová (15. června 1945, Praha – 5. října 1968, Praha) byla nadaná básnířka a prozaička české beatnické generace. Po studiu na jedenáctileté střední škole byla přijata na Univerzitu Karlovu, kde v letech 1963-1968 studovala psychologii a filosofii. Studium přerušila pro nemoc. V roce 1966 pracovala několik měsíců jako pomocná síla ve Vinohradské nemocnici. Zde se spřátelila s lékařkou a spisovatelkou Valjou Stýblovou. Poezii psala Šárka Smazalová od dětství, většina jejích prací však byla objevena až po její smrti. Koncem roku 1967 se provdala za právníka a vědce Ivana Bystřinu. V roce 1968 byla hospitalizována v pražské psychiatrické léčebně, život ukončila skokem z okna svého bytu.

Zdeněk Záhoř (10. července 1881, Praha – 16. srpna 1931, Praha) byl český středoškolský profesor, literární historik a kritik, spisovatel a dramatik. Byl autorem studií o Boženě Němcové a J. Laforguovi. Proslavil se učebnicemi, příručkami a články o sexuální výchově.

Narodil v rodině pražského lékaře Jindřicha Záhoře. Studoval moderní filologii, poté působil jako středoškolský profesor. Jeho manželkou byla Marie Záhořová-Němcová, vnučka Boženy Němcové. Byl oceňovaný jako ušlechtilý idealista a obětavý učitel zanícený pro zdravou výchovu mládeže. Do literatury vstoupil ještě za studií jako humorista, autor knihy drobných próz *Člověk, jenž nevydal básně*. Věnoval se literární historii a kritice. 16. srpna 1931 vyskočil v sebevražedném úmyslu z okna svého bytu v Holešovicích a následkem zranění zakrátko zemřel v nemocnici. Jako možné důvody se uváděly zdravotní problémy (bolesti hlavy), popřípadě deprese z přepracování a ze smrti manželky.

Rudolf Těsnohlídek (7. června 1882, Čáslav – 12. ledna 1928, Brno) byl český spisovatel, básník, dramatik, novinář a překladatel. Užíval také pseudonym Arnošt Bellis.

Narodil se v Čáslavi u Podměstského rybníka, za hradbami města. Měl čtyři sourozence. Jeho otec Josef byl drobný zemědělec a přivydělával si jako pohodný. Otcovo povolání mu od ostatních dětí vysloužilo posměšky, které Rudolf se svou citlivou povahou těžko snášel. Byl tichý, často uzavřený sám do sebe. Jeho největší oporou byla jeho matka Josefa, rozená Mistolerová. Po studiu na obecné škole začal studovat nižší gymnázium v Čáslavi, odkud po čtyřech letech odešel na gymnázium do Hradce Králové. Aktivně se zapojoval do činnosti soukromého studentského literárního kroužku. Během studia mu zemřela matka a o pár let později zažil další trauma, když se před jeho očima utopil jeho kamarád Fíla Weber, jehož smrt si Těsnohlídek vyčítal do konce života. Po dokončení gymnázia odešel v roce 1901 do Prahy, kde začal studovat na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V Praze navštěvoval sestry zesnulého kamaráda Webera, které žily v podnájmu u manželů Kroupových, kde se seznámil s další podnájemnicí, svou

budoucí manželkou Jindrou Kopeckou. Oba v sobě našli zalíbení a měli společný zájem o literaturu. Těsnohlídek jí doporučil, aby začala jako hospitantka docházet na přednášky Filozofické fakulty a společně i psali. Oslovoval ji uměleckým pseudonymem Kaja. Vzali se v roce 1905 a odjeli na svatební cestu do Norska. Kaja tragicky zemřela v norském městečku Vestnes poté, co ji zasáhla střela z revolveru, který u sebe nosila. Nikdy nebylo vyjasněno, zda se jednalo o sebevraždu, či o nešťastnou náhodu. Těsnohlídek vždy zastával verzi nešťastné náhody a policejní vyšetřování neshledalo cizí zavinění. Pitva prokázala, že byla Kaja již velmi nemocná. Trpěla tuberkulózou v posledním stádiu. Po dobu vyšetřování se Těsnohlídek zdržoval v Norsku, kam se ještě jednou po roce vrátil, aby vztyčil náhrobek na hrobu své ženy. V roce

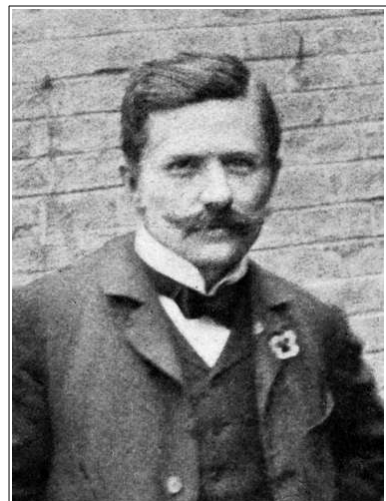
1906 se odstěhoval do Brna, kde začal pracovat v časopise Moravský kraj. Po zániku časopisu nastoupil v redakci Lidových novin, pro které psal od roku 1908 soudničky. V roce 1909 se znovu oženil. Vzal si Annu Kutilovou a následujícího roku se jim narodil Těsnohlídkův jediný syn. V roce 1912 byl válečným dopisovatelem v Srbsku a Albánii za války s Tureckem. V Srbsku se seznámil s MUDr. Navrátillem, kterého později seznámil se svou ženou. Ta se do něj zamilovala a s Těsnohlídkem se kvůli němu rozvedla. Těsnohlídek se v roce 1914 přestěhoval do Bílovic nad Svitavou, kde bydlel osm let a napsal zde několik svých stěžejních děl. Potřetí se oženil v roce 1924. Vzal si Olgu Zámečnickovou, rozenou Vasickou, která předtím také prožila bolestný vztah, což je oba spojovalo. Těsnohlídek trpěl depresemi. Neustále se obával o své místo v Lidových novinách. Začal mít pocit, že má vidiny. Jeho duševní stav se pomalu stupňoval k horšímu. Dne 12. ledna 1928 v redakci Lidových novin v Brně spáchal sebevraždu – postřelil se. Nemířil dobře, proto nebyl na místě mrtvý. Z redakce byl odvezen do nemocnice na Žlutém kopci, kde svému zranění podlehl. Druhý den si po vyslechnutí zprávy o manželově smrti vzala život i jeho žena Olga, otrávila se doma svítiplynem. Oba manželé měli 16. ledna 1928 v Brně společné smuteční rozloučení. Jejich ostatky byly následující den zpopelněny v pardubickém krematoriu a urny s popelem byly 11. února 1928 uloženy do společného hrobu na Ústředním hřbitově v Brně.

v naší knihovně: *Liška Bystrouška; Mrtvý u kříže a jiné soudničky; Surovost z něžnosti a jiné soudničky*

Ludvík Tošner (27. července 1874, Libeň – 5. srpna 1916, Praha) byl český středoškolský profesor, spisovatel a překladatel.

Narodil se v Nové Libni jako nemanželský syn služky Josefky Tošnerové původem z Loutí u Benešova; otec nebyl v matrice uveden. Jeho matka se 4. července 1882 provdala za vdovce Jana Šimona (uváděn též jako Johann Simon, sluhu a zasloužilého člena dobrovolného ochranného sboru. Ludvík vystudoval reálku a zemědělské oddělení techniky, kde se zaměřil na zeměpis a pomocné vědy. Roku 1895 získal místo odborného učitele české gremiální obchodní školy. V letech 1898-1901 vyučoval rovněž na Československé obchodní akademii. 27. září 1901 byl postaven před okresní soud na Ovocném trhu pro přestupek podvodu, kterého se měl dopustit neoprávněným užíváním akademického a šlechtického titulu. Vydával se za doktora filosofie, ačkoliv nebyl promován, a nechal si neoprávněně vytisknout navštívenky se jménem „PhDr. šl. Tošner de Simon“ a šlechtickou korunkou (celým jménem byl v té době uváděn jako „PhDr. Ludvík Silvan Tošner de Simon“). Ihned po propuknutí aféry rezignoval z profesorského místa, aby nepoškodil pověst školy. Tošner se hájil tím, že šlo jen o jeho spisovatelský pseudonym a uváděl příklady dalších spisovatelů, kteří používali šlechtická jména, aniž by je kdokoli obviňoval z podvodu. Proces se uzavřel 24. října 1901. Jediná prokázaná „oběť“ údajných Tošnerových podvodů se za něj krátce předtím provdala, a soud proto vynesl osvobozující rozsudek. Tošner se zapojil do činnosti sociální demokracie literární tvorbou i praktickou pomocí. Pořádal a propagoval výchovné kurzy pro funkcionáře družstev. Ve volbách 1908 neúspěšně kandidoval do českého zemského sněmu v městském okrese Kutná Hora. Neúspěchem skončila i jeho kandidatura do říšské rady ve volbách roce 1911. V pátek 4. srpna 1916 se zastřelil ve svém pražském bytě. Příčinou sebevraždy byla zřejmě nesnesitelná nervová choroba. Oficiální seznam ho uvádí mezi zemřelými o den později v c. k. všeobecné nemocnici.

Petr Kles, vlastním jménem Vilém Vordren (2. července 1869, Frýdštejn – 2. října 1916, Drvar (Bosna)) byl český prozaik a básník, představitel literární dekadence.

Narodil se v rodině lesního inženýra ve Vincence Vordena a jeho manželky Vileminy rozené Laufbergrové. Základní školu vychodil v Lomnici nad Popelkou, gymnázium v Jičíně ukončil maturitou v roce 1887. Ve studiích pokračoval v letech na právnické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze, doktorát získal 12. prosince 1900. Po vojenské službě pracoval v letech 1894-1898 jako advokátní koncipient v Domažlicích a Písku. Vlastní advokátní kancelář si otevřel v Praze v roce 1906. V roce 1908 se stal advokátem hrabat Kinských v Chlumci nad Cidlinou. Psal především prózu, poezii pouze výjimečně. Ve svém díle popisuje člověka jako výslednici biologických pudů. Hrdiny jsou především lidé, kteří v životě ztroskotali. Roku 1916 byl odveden do války, život ukončil sebevraždou na frontě v Bosně. Zmínce o sebevraždě se dobový tisk, který smrt Petra Klesa zaznamenal, v době světové války důsledně vyhýbal. Jeho pozůstatky byly

převezeny na pražské Olšanské hřbitovy.

Karel Michal, vlastním jménem Pavel Buksa (28. prosince 1932, Praha – 30. června 1984, Basilej) byl

český spisovatel, scenárista a dramatik.

Pavel Buksa se narodil v Praze do rodiny lékaře. Po maturitě na vinohradském gymnáziu se rozhodl studovat Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy. Vzhledem k jeho buržoaznímu původu mu doba po Únoru 1948 nepřála a nebyl přijat. Odešel do Ostravy. Zde se živil jako zednický přídavač, pracoval v kovovýrobě a také jako geometr u správy dolů. V roce 1953 byl přijat na Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy, ale po sedmi semestrech školu opustil. V letech 1957-1959 vykonával základní vojenskou službu. Po návratu „do civilu“ pracoval jako správce jízdního řádu, správce přístavu, dlaždič nebo jako pomocný dělník. První povídka Plivník dlaždiče Housky mu vyšla v měsíčníku Plamen v roce 1959. Začal přispívat také do týdeníku Nové knihy a do časopisu Host do domu. Postupné uvolňování politického režimu na počátku šedesátých let mu umožnilo pracovat jako dramaturg Filmového studia Barrandov. V Literárních novinách pracoval jako literární kritik. Byl pověstný rázností, ironií i satirou, které používal při psaní recenzí, esejí i v reportážích. Byl členem Svazu československých spisovatelů a Svazu československých filmových umělců. V druhé polovině šedesátých let se rozvedl. Záhy po srpnu 1968 odešel s básničkou Violou Fischerovou do exilu. Emigroval do Švýcarska a usadil se s budoucí ženou v Basileji. Pracoval jako noční strážný u bezpečnostní agentury. Od roku 1969 učil na soukromém gymnáziu latinu, historii a řečtinu. Snažil se založit produkční společnost, ale neuspěl. V sedmdesátých letech dvacátého století začal pracovat v nakladatelství Index. Stal se členem Svazu švýcarských spisovatelů. Svou emigraci snášel poměrně těžko, nikdy však neuvažoval o návratu do komunistického Československa. Neuměl se sžít s mentalitou Švýcarů, neuspokojovalo ho povolání učitele. Poslední roky podlehl i tvůrčí krizi, cítil se zbytečný. Krátký čas žili s manželkou na ostrově Elba. Konec svého života prožil v Basileji. Zde 30. června 1984 spáchal sebevraždu. Viola Fischerová, manželka, pro něj po jeho smrti napsala sbírku básní „Zádušní básně za Pavla Buksu“. Ostatky spisovatele Karla Michala byly v roce 2008 převezeny do Čech a 12. října téhož roku uloženy na zbraslavském Havlíně.

v naší knihovně: *Bubáci pro všední den, Čest a sláva*

Jiří Pištora (12. června 1932, Pardubice – 26. září 1970, Praha) byl český básník.

Otec Jiřího Pištory byl úředník nemocenské pojišťovny v Pardubicích, sociální demokrat Antonín Pištora. Podílel se na zajištění pracovních knížek pro parašutisty skupiny Silver A a byl popraven za heydrichiády. Jiří Pištora maturoval na reálném gymnáziu v Pardubicích roku 1951. Rok pracoval jako pomocný dělník ve Východočeských chemických závodech v Rybitví. V letech 1952 až 1957 vystudoval češtinu a historii na Filozofické fakultě Univerzity Palackého. Studium ukončil diplomovou prací o Františku Halasovi. Ani po ukončení studia nenalezl odpovídající zaměstnání a rok pracoval na stavbě opatovické elektrárny. V období 1958 byl metodikem v krajské a okresní lidové knihovně Pardubice. Z Pardubic odešel do Prahy, kde byl od roku 1961 zaměstnán v sekretariátu Svazu československých spisovatelů. V roce 1965 se stal jeho členem a později tajemníkem. V letech 1963-1964 byl redaktorem časopisu Tvář, v letech 1966-1969 spolupracoval s časopisem Sešity pro mladou literaturu. V roce 1968 žádal spisovatele,

aby veřejně vysvětlili své počínání v 50. letech, jako byly články o procesech. Po invazi vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1968 odešel do emigrace, ale vrátil se. V září 1969 zveřejnil dětský časopis Materídouška spolu s dalšími Pištorovými verši i jeho básničku Lapkové. Její skryté antiokupační význam, zvýrazněný ilustrací Luďka Vimra, vyvolal reakci státních orgánů. O případu psalo Rudé právo v článku Ideje z Materídoušky. Po zveřejnění říkanky Lapkové byla Pištorovi zrušena smlouva na vydávání dětských knih ve vydavatelství Albatros. O básníka se zajímala StB, byl vyslýchán pro údajné napojení na organizaci Amnesty International a pro zaslání do ciziny informací o věznění Luďka Pachmana. Poslední rok života byl bez zaměstnání a prožíval i osobní krizi po rozvodu a v novém manželství. Ze života odešel dobrovolně v osmatřiceti letech.

Světoví autoři sebevrazi

Arthur Adamov (23. srpna 1908 – 15. března 1970) byl francouzský dramatik, jeden z nejvýznamnějších představitelů absurdního divadla.

Adamov (původně Adamjan) se narodil v Kislovodsku v Rusku v bohaté armenšské rodině, nicméně o veškerý majetek jeho rodina přišla v roce 1917. Jako většina bohatých Rusů té doby Adamov uprchl do Francie a v roce 1924 se přestěhoval do Paříže. V Paříži se Adamov scházel se surrealisty a vydával surrealistický časopis *Discontinuité* (Nesouvislost). Dramata začal psát po 2. světové válce, jeho prvním dramatem byla hra *La Parodie* (Parodie, 1947). Jeho dílo bylo ovlivněno Bertoldem Brechtem, často velmi snové, později s politickými motivy. Titulní postava jedné z jeho nejznámějších her, *Le Professeur Taranne* (Profesor Taranne, 1953) je například obviněna z celé řady činů (nahota na veřejnosti, odhazování odpadků, plagiátorství), nicméně všechno popírá. Jeho popírání se ale obrací proti němu. Tato hra je inspirována snem, který Adamov měl. Méně veřejně známá je jeho tvorba prozaická. Jeho náměty se často týkají věcí jako je masochismus, který Adamov označoval jako „navykání smrti“. V roce 1970 Arthur Adamov spáchal sebevraždu předávkováním barbituráty.

Rjúnosuke Akutagawa (芥川 龍之介, 1. srpna 1892, Tokio – 24. července 1927, Tokio) byl japonský prozaik a esejista.

Akutagawa se narodil jako syn podnikatele v oblasti mlékárenství. V letech 1913 a 1916 studoval anglickou literaturu na Tokijské univerzitě a současně byl redaktorem časopisu *Šinšičó* (Nová myšlenka). Zde také roku 1914 publikoval své vůbec první literární práce, povídku *Rónen* (Stáří) a divadelní hru *Seinen to ši* (Mladík a smrt). Po ukončení studia vyučoval do roku 1919 na Námořnické koleji, pak se stal redaktorem deníku *Osaka Mainiči šimbun* a v roce 1921 byl vyslán jako dopisovatel tohoto listu na čtyři měsíce do Číny, kde onemocněl a již nikdy se pak netěšil plnému zdraví. Svou povídku *Rašómon* (doslova Brána Rašó), která mu svou uměleckou vyzrálostí získala proslulost, napsal již roku 1915. Další své mistrovské dílo, povídku *Jabu no naka* (V houštině), vydal po návratu z Číny roku 1922, a podle této povídky je natočen slavný film *Rašómon* režiséra Akiry Kurosawy. Akutagawa je mistrem moderní japonské prózy. Napsal okolo sto padesáti povídek a novel, které vydal v osmi sbírkách, a jejichž vybroušený a originální styl byl vysoce ceněn. Jejich náměty jsou velmi rozmanité, často inspirované historií nebo klasickými středověkými sbírkami příběhů, a autor v nich pomocí groteskních a bizarních, ale i satirických a humoristických syžetů znázornil nejjemnější odstíny složité lidské psychiky. Ke konci života psal Akutagawa autobiografické povídky s pochmurným a pesimistickým laděním, které vznikaly pod vlivem jeho zhoršujících se duševních depresí, vyvolávaných ve velké míře obavami z dědičnosti choroby z matčiny strany (ta krátce po jeho narození zešlela a brzy zemřela), a kvůli kterým spáchal roku 1927 sebevraždu. Na jeho památku byla roku 1935 zřízena Akutagawova literární cena Akutagawa šó, určená nadějným začínajícím autorům.

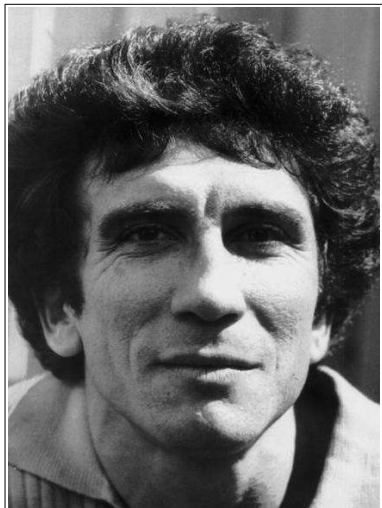
Jean Améry (31. října 1912, Vídeň – 17. října 1978, Salcburk), narozen jako Hanns Chaim Mayer, byl filosof a spisovatel rakouského původu, který později tvořil i ve francouzštině.

Narodil se ve Vídni, jeho otec židovského původu skonal nedlouho po spisovatelově narození během 1. světové války. Byl tedy vychováván matkou katoličkou, studoval na univerzitě filosofii a literaturu. Jeho rodina se s blížící se 2. světovou válkou od židovství distancovala. Jako reakci na schválení Norimberských zákonů se Améry začal zabývat protinacistickou činností. V roce 1938 z Rakouska emigroval do Francie a později do Belgie. Společnicí mu byla jeho židovská manželka. Z Belgie byl deportován zpět do jižní Francie (tehdy pod německým vlivem), protože byl

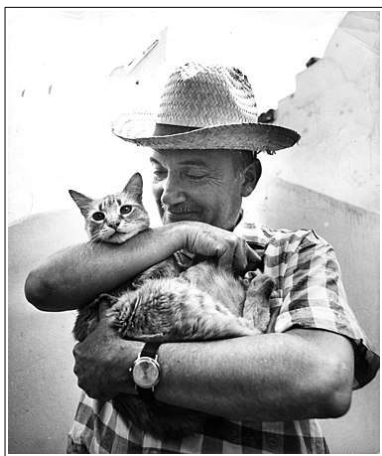
označen za nepřítele Říše. Z internačního tábora v Gurs však utekl zpět do Belgie a pokračoval v protinacistické činnosti. V roce 1943 byl zatčen gestapem, byl mučen a poté odeslán do pracovního tábora Auschwitz III Monowitz. Do konce války ještě prošel Buchenwaldem a osvobození britskou armádou se dočkal až Bergen-Belsenu. Po válce si změnil jméno na Jean Améry (Améry je přesmyčka slova Mayer) – chtěl se tak distancovat od německé kultury a naopak vyjádřit své sympatie k Francii. Vrátil se už pořetí do Belgie, kde pracoval jako německy píšící novinář pro švýcarský tisk (odmítal publikovat pro německá a rakouská média). Současně začal vyjadřovat své názory na válku a holokaust, které doplňoval svými zážitky z koncentračních a pracovních táborů. Jeho posledním dílem před smrtí byla kniha úvah o sebevraždě, kterou také o dva roky později spáchal předávkováním léky.

Reinaldo Arenas (16. července 1943, Holguín, Kuba – 7. prosince 1990, New York, USA) byl kubánský básník, prozaik a dramatik.

Arenas se narodil na venkově, v severní části kubánské provincie Oriente. Později se přestěhoval do města Holguín. V roce 1963 se přestěhoval do Havany a zapsal do školy Planificación a později na Filosofickou fakultu na Universidad de La Habana, kde studoval filozofii a literaturu. Následující rok začal pracovat v Národní knihovně. Získal ocenění Villaverde Cirilo od UNEAC (Národní unie kubánských spisovatelů a umělců). Pro své spisy a otevřeně homosexuální styl života se dostal do konfliktu s představiteli komunistické vlády. Opustil národní knihovnu a byl redaktorem ústavu kubánské knihy. Od roku 1968 do roku 1974 byl novinář a redaktor literárního časopisu La Gaceta de Cuba. V roce 1973 byl poslán do vězení poté, co byl obviněn a odsouzen za „ideologické odchylky a pro publikování v zahraničí bez oficiálního souhlasu“. Těsně po zatčení se pokusil o útěk, chtěl opustit Kubu a odplout od břehu na duši z automobilové pneumatiky. Pokus se nezdařil a on byl po několika týdnech zadržen v Leninově parku a uvězněn v nechvalně známé věznici a bývalé španělské koloniální pevnosti Castillo del Morro spolu s vrahy a násilníky. Ve vězení občas získával cigarety, sloužící zde jako platidlo, tím, že pomáhal některým vězňům psát dopisy pro milenky a manželky. Podařilo se mu tímto způsobem shromáždit dost papíru a pokračovat v psaní. Nicméně pokus o pašování textů z vězení byl odhalen a on byl potrestán. Bylo mu vyhrožováno smrtí, byl nucený vzdát se své práce. Propuštěn byl v roce 1976. V roce 1980 emigroval do Spojených států. V USA onemocněl nemocí AIDS a v roce 1990 spáchal sebevraždu. V dopise na rozloučenou napsal svým přátelům, že si bere život „s ohledem na svůj povážlivý zdravotní stav a strašnou citovou deprivaci způsobenou vědomím, že už nemohu dál psát a bojovat za svobodu Kuby“.

José María Argeudas Altamirano (18. ledna 1911, Andahuaylas – 2. prosince 1969, Lima) byl peruánský spisovatel a antropolog, píšící španělsky i kečuánsky.

Byl kreolského původu, ale vzhledem k předčasné smrti matky a pracovnímu zaneprázdnění otce ho vychovali indiáni. Vystudoval Universidad Nacional Mayor de San Marcos v Limě, kde později vyučoval etnologii, zabýval se tradicemi andských domorodců a jejich konfrontací s moderním způsobem života. Jako první přeložil do španělštiny významné dílo kečuánské literatury ze 16. století, tzv. Rukopis z Huarochirí. V roce 1937 byl vězněn za účast na demonstraci proti návštěvě Benita Mussoliniho v Peru. V roce 1941 vydal svůj první román Yawar Fiesta, řazený do literárního proudu indigenismu. Pracoval také pro peruánské ministerstvo školství a Národní historické muzeum, v roce 1968 mu bylo uděleno ocenění Premio Inca Garcilaso de la Vega. Ve věku padesáti osmi let se zastřelil ve své univerzitní pracovně, jako důvod uvedl rozčarování z odumírání domorodé kultury.

Ari Mikael Behn, rodným jménem Bjørshol (30. září 1972, Århus – 25. prosince 2019, Lommedalen) byl norský spisovatel a malíř.

Jeho literární debut z roku 1999, sbírka povídek nazvaná *Trist som faen* (Smutný jako peklo), zaznamenal velký úspěch. Poté se v roce 2002 stal celebritou díky svatbě s princeznou. V letech 2002-2017 byl manželem norské princezny Märthy Louise, s níž má tři dcery. Nepřijal ovšem žádný šlechtický titul a zůstal soukromým občanem. Pokračoval v literární činnosti a vydal dalších šest prozaických knih. Od roku 2013 až do své smrti též působil jako výtvarný umělec, maloval v neoexpresionistické tradici. Provázely ho ovšem četné skandály. V médiích se například objevily videozáběry z Las Vegas, na nichž mezi prostitutkami šňupal kokain. Vyhlásil také „krevní mstu“ jednomu časopisu za nelichotivé články o něm. V roce 2001 vyzval kritika Kjetila Rolnesse na souboj pistolí nebo mečem. Známe je též jeho vyjádření, že ho na koncertu k předávání Nobelových cen

za mír osahával americký herec Kevin Spacey. Ačkoli Behn sám uvedl, že tím nebyl pohoršen a „považoval to za kompliment“. Behnova sebevražda patrně souvisela se závislostí na alkoholu a psychickými problémy. O nich pojednává i jeho poslední román *Inferno*.

Szilárd József Borbély (1. listopad 1963, Fehérgyarmat – 19. únor 2014, Debrecín) byl maďarský básník, literární vědec a překladatel z němčiny a angličtiny.

Pocházel z nemajetné židovské rodiny, dědeček z otcovy strany přišel o život v koncentračním táboře v Osvětimi. Vyrstl na vesnici a po absolvování základní vojenské služby studoval maďarský jazyk a literaturu na univerzitě Lajose Kossutha v Debrecínu. Od roku 1989 se jako vysokoškolský pedagog zabýval maďarskou barokní literaturou a literaturou počátku 19. století. Ve své studii *A Vanitatum vanitas szövegvilágáról* (1995) se zabíral lyrickou tvorbou maďarského básníka Ference Kölcseye (1790-1838). V roce 1988 uveřejnil svoji první básnickou sbírku s názvem *Adatok*. Zabýval se také literárními překlady německých autorů. Při vloupání do domu jeho rodičů zemřela jeho matka a otec byl těžce zraněn; tuto událost Szilárd Borbély literárně zpracoval v díle *Halotti pompa* (2004). V roce 2013 uveřejnil svůj první a posmrtně pozitivně přijímaný román *Nincstelenség: Már elment a Mesijás?* Szilárd Borbély se potýkal s depresemi. Dne 19. února 2014

spáchal ve věku 50 let v Debrecínu sebevraždu.

Tadeusz Borowski (12. listopadu 1922, Żytomyr – 3. července 1951, Varšava) byl polský básník, prozaik a publicista, vězeň nacistických koncentračních táborů.

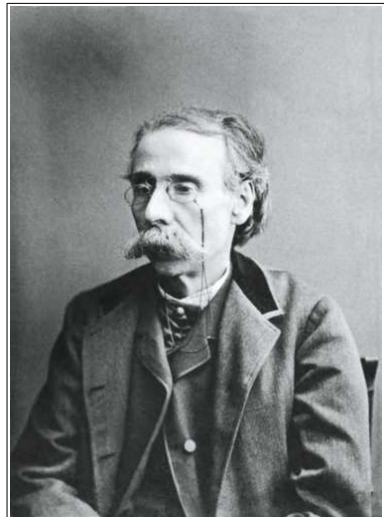
Narodil se v Żytomyru (dnes na Ukrajině). V mládí žil u své tety, protože jeho rodiče byli deportováni jako disidenti na Sibiř. Teprve v roce 1932 se jeho otec vrátil a rodina se přestěhovala do Varšavy. Po napadení Polska Německem v září 1939 bylo zakázáno jakékoliv vyšší vzdělání, a proto začal Borowski navštěvovat ilegální školy. Za těchto podmínek se mu podařilo v roce 1940 odmaturovat, poté nastoupil ke studiu na tajné Varšavské univerzitě (obor Polský jazyk a literatura). Během studia pracoval jako noční hlídač ve skladu firmy Pędzich. Právě při této práci začal psát válečnou poezii a v roce 1942 vytiskl vlastním nákladem svou prvotinu *Gdziekolwiek ziemia*. 24. února 1943 byla zatčena Borowského snoubenka Marie Rundová a o den později i on. Nejprve byl vězněn dva měsíce v proslulém vězení na Pawiaku ve Varšavě, odkud byl převezen transportem do koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau v Osvětimi. V Auschwitz byl až

do srpna roku 1944, kdy byl transportován do malého tábora Dautmergen (jedna z poboček koncentračního tábora Natzweiler) a odtud na začátku roku 1945 do Dachau, kde se již dočkal osvobození. Až do září 1945 žil ve sběrném karanténním táboře v Mnichově. Po propuštění zůstal ještě několik měsíců v Mnichově, kde začal pracovat u Polského červeného kříže. Zde se snažil pátrat po své nezvěstné snoubence Marii a začal

znovu psát. Do Polska se Borowski vrátil až v červnu roku 1946. Tam se konečně setkal se svou snoubenkou Marií a oženil se s ní. Stal se asistentem na Varšavské univerzitě, působil jako šéfredaktor vlastního literárního měsíčníku *Nurt* a byl také redaktorem měsíčníku *Świat Młodych*. V letech 1949-1950 pracoval v Polském tiskovém středisku v Berlíně. 3. července 1951 zemřel na následky otravy výparů z plynových kamen (sebevražda).

v naší knihovně: *Kamenný svět; Rozloučení s Marií*

Camilo Ferreira Botelho Castelo Branco (16. března 1825, Lisabon – 1. června 1890, São Miguel de Seide) byl portugalský spisovatel období romantismu, překladatel, kritik a dramatik.

Narodil se v Lisabonu jako nemanželský syn významného dvorského úředníka, velice brzy osiřel. Nejdříve studoval v katolickém semináři vedeném kněžími. V roce 1843 se zapsal na studia medicíny v Oportu, ale ta nedokončil. Po krátké novinářské praxi v Portu a v Lisabonu nastoupil do biskupského semináře v Portu ke studiu teologie. Během tohoto období napsal řadu náboženských děl a do portugalštiny přeložil dílo Françoise-René de Chateaubrianda. Když přijal nižší svěcení kněze, neklidná a vášnivá povaha ho odvedla z církve pryč a po celý život se věnoval literatuře a ženám. Byl dvakrát zatčen; poprvé za to, že objevil ostatky své první manželky (se kterou se oženil ve věku 16 let a která zemřela ve 24 letech) a podruhé kvůli cizoložství s vdanou ženou Annou Plácidovou. Během druhého věznění napsal své nejlepší a nejcharakterističtější dílo *Amor de Perdição*. Později ho toto období života inspirovalo k napsání *Vzpomínek z vězení*, ve kterých popisuje tehdejší bídu přeplněné věznice *Relação* v centru Porta, i své intimní vzpomínky a autobiografické fragmenty. V roce 1885 byl povýšen do šlechtického stavu, jmenován vikontem, jako uznání za přínos literatuře. Když pro chatrné zdraví nemohl psát, parlament mu dal doživotní penzi. Oslepl vlivem syfilis a trpěl chronickým nervovým onemocněním. V roce 1890 spáchal sebevraždu, zastřelil se revolverem v sedě ve svém houpacím křesle (které se dochovalo a je vystavováno).

René Crevel (10. srpna 1900, Paříž – 18. června 1935, Paříž) byl francouzský surrealistický básník a spisovatel.

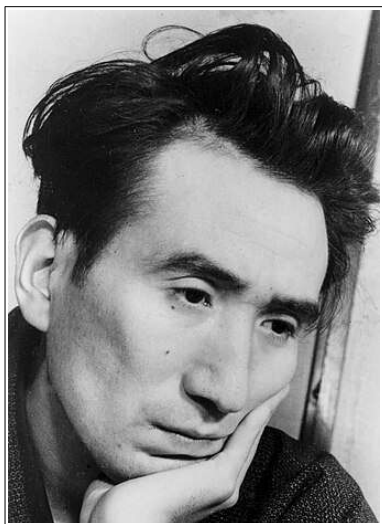
Po maturitě studoval práva a literaturu na Sorbonně, ale školu brzy opustil. V roce 1926 mu byla diagnostikována tuberkulóza. V roce 1935 se angažoval v přípravě Mezinárodního kongresu spisovatelů na ochranu kultury. 16. června se dozvěděl, že trpí tuberkulózou ledvin, přestože se domníval, že již byl vyléčen. Následující noc spáchal sebevraždu plynem ve svém bytě.

Stig Dagerman (5. října 1923, Älvkarleby – 15. listopadu 1954, Enebyberg, Danderyd) byl švédský spisovatel a žurnalista. Ve 40. letech 20. století byl považován za jednoho z nejlepších a nejtalentovanějších švédských spisovatelů.

Narodil se roku 1923 jako syn střelce. Studoval historii umění a literaturu, stal se kulturním redaktorem listu *Arbetaren*. Celý jeho tvůrčí literární život trval tři roky a jedenáct měsíců. Za tu dobu stihl napsat a vydat čtyři romány, sbírku povídek, reportážní knihu a čtyři dramata. Velmi silně a citlivě prožíval situaci poválečného světa, kterou zažil jednak ve Švédsku, ale také jako reportér v drsné a tragické realitě poválečného Německa. Přes svůj nesporný talent a úspěch páchá ve velkém vypětí a citově zničený roku 1954 sebevraždu udušením výfukovými plyny svého auta.

Osamu Dazai, rodným jménem Šúdži Cušima, japonsky 太宰 治 (19. června 1909, Kanagi – 13. června 1948, Tokio) byl japonský spisovatel.

Narodil se v rodině bohatého statkáře. Studoval francouzskou literaturu na vysoké škole, ale studium nedokončil. Na škole se prvně pokusil, kvůli školním výsledkům, spáchat sebevraždu. O další sebevraždu se pokusil spolu s vdanou milenkou. Poté si vzal gejšu, načež ho rodina vydělila – ovšem také kvůli jeho angažování se v levicových skupinách. V té době byl rovněž drogově závislý. I s manželkou se pokusil o sebevraždu (společná sebevražda je v japonské kultuře poměrně častý jev). Poté se rozvedli. Následně, v letech 1940-1946, prožil své nejproduktivnější období, kdy vydal řadu knih a dosáhl i jistých úspěchů. Po roce 1946 se však dostal znovu do krize, trpěl alkoholismem i psychickými poruchami. Během této krize napsal jedno ze svých nejúspěšnějších děl, *Člověk ve stínu*. Poté spáchal sebevraždu, která se mu tentokrát již povedla. Jeho prózy jsou značně autobiografické, až sebestředné, zobrazují ale i sociální konflikty japonské společnosti a bariéry mezi třídami.

Guy Ernest Debord (28. prosince 1931 – 30. listopadu 1994) byl francouzský filozof, spisovatel, filmař, marxistický teoretik, představitel a spoluzakladatel umělecko-politického směru situacionismu. Stěžejním tématem jeho myšlení byla radikální kritika konzumerismu a pozdního kapitalismu. Vymyslel společenskou hru (*Le Jeu de la Guerre*), která se roku 2008 dočkala převedení do podoby videohry. Žil bohémským životem, na jeho konci měl silné problémy s alkoholem a svůj život skončil sebevraždou. Jeho nejznámějším dílem je kniha *Společnost spektaklu* z roku 1967; silně ovlivnila hnutí francouzských studentů roku 1968, stejně jako Situacionistická internacionála, umělecko-politický spolek, který vedl.

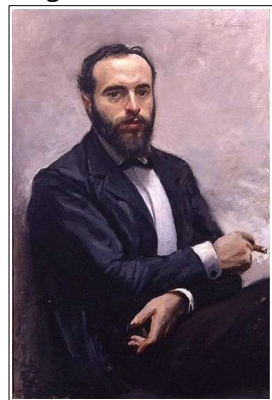
Pierre Eugène Drieu La Rochelle (3. ledna 1893, Paříž – 15. března 1945, Paříž) byl francouzský spisovatel románů, povídek a politických esejů.

Drieu se narodil ve středostavovské rodině původem z Normandie žijící v 17. pařížském obvodu. Jeho otec byl neúspěšný podnikatel a sukničkář, který si vzal jeho matku kvůli jejímu věnu. Přestože byl Pierre skvělým studentem, neprošel závěrečnou zkouškou na École Libre des Sciences Politiques. Jeho vojenské zážitky během 1. světové války, kde byl třikrát zraněn, na něj měly hluboký vliv a poznamenaly ho po zbytek jeho života. Roku 1917 si Drieu vzal Colette Jéramecovou, sestru svého židovského přítele. Rozvedli se v roce 1921. Drieu ve 20. letech sympatizoval s dadaisty, surrealisty a komunisty, ale zajímal se také o monarchistickou krajně pravicovou Action Française; k žádnému z těchto ideových proudů se však nepřidal. Esej „*Mesure de la France*“ („*Míra Francie*“) z roku 1922 mu přinesla jistou proslulost; tehdy také začal psát romány. Začátkem 30. let přijal fašismus a antisemitismus. V politických esejích Drieu tvrdil, že parlamentní systém (gouvernement d'assemblée Francouzské třetí republiky) je odpovědný za to, co chápal jako „úpadek“ Francie (hospodářská krize, klesající porodnost atd.). Obhajoval silnou Evropu a odsoudil „dekadentní materialismus“ demokracie. Věřil, že federální Evropa může vybudovat silnou ekonomickou a politickou unii izolovanou od imperialistických Rusů a Američanů; v roce 1939 dospěl k přesvědčení, že takové autarkistické sliby může splnit pouze nacistické Německo. Ještě v roce 1931 vystupoval proti Hitlerovi. Již roku 1934 však přijal nacismus jako protijed na „průměrnost“ liberální demokracie. Motivací mohly být nepokoje 6. února 1934 organizované krajně pravicovými organizacemi před palácem Palais Bourbon a poté v září 1935 i návštěva nacistického Německa, kde byl svědkem stranického sjezdu NSDAP v Norimberku. Po nepokojích 6. února 1934 Drieu psal do revue *La Lutte des Jeunes* a projevil se jako fašista. Název jeho knihy *Socialisme Fasciste* (Fašistický socialismus) z října 1934 vyjadřoval jeho názory v té době. V knize popsal svou nespokojenost s marxismem jako odpovědí na problémy Francie. Drieu La Rochelle se pak připojil k fašistické straně Parti Populaire Français (PPF) Jacquesa Dorioty a roku 1936 se stal redaktorem jejího orgánu *L'Emancipation Nationale*. Zde působil až do svého rozchodu se stranou v roce 1939. V roce 1937 razil textem „*Avec Doriot*“ spe-

cifický francouzský fašismus. Během té doby také pokračoval v psaní svého nejslavnějšího románu Gilles. Podporoval kolaboraci a nacistickou okupaci severní Francie. Během okupace Paříže nastoupil na místo Jeana Paulhana (kterého dvakrát zachránil z rukou gestapa) jako šéfredaktora Nouvelle Revue Française, a stal se tak vůdčí osobností francouzské kulturní spolupráce s nacistickými okupanty, která, jak doufal, se stane základem „fašistické internacionály“. Počínaje rokem 1943 však byl novým řádem rozčarován a obrátil se ke studiu východní duchovnosti. Jeho poslední provokací bylo, že znovu vstoupil do PPF Jacquesa Doriota a ve svém tajném deníku zároveň projevil obdiv ke stalinismu. Po osvobození Paříže v roce 1944 se Drieu musel skrývat. V březnu 1945 spáchal sebevraždu ze strachu před odplatou hnutí odporu.

Ángel Ganivet García (13. prosinec 1865, Granada – 29. listopad 1898, Riga, Ruské impérium) byl španělský diplomat a esejista. Platí za předchůdce španělského literárního uskupení, zvaného Generace 98.

Život Ángela Ganiveta Garcíi byl již odmalička poznamenán dvěma zásadními událostmi, a to ranou ztrátou svého otce a následnou dlouhou rehabilitací, která jej zachránila před hrozící amputací zlomené nohy. Ángel posléze vystudoval filozofii a právo na univerzitě v Granadě, na univerzitě v Madridu v prosinci roku 1889. Jeho nejvýznamnějším literárním počinem je soubor několika esejů, zvaný Španělské idearium, v němž se pokusil o historický výklad politicko-kulturního vývoje Španělska. V roce 1892 se seznámil se ženou svého života, Kubánkou Amelií Roldánovou Llanosovou, která mu v následujících letech porodila dceru, jež avšak poměrně záhy zemřela, a syna. Jako diplomat působil v Antverpách, Helsinkách a nakonec také

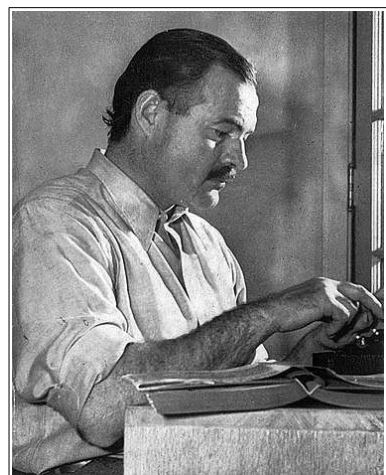
v lotyšské Rize, kde na sklonku roku 1898 spáchal ve věku 32 let sebevraždu skokem do místní řeky Daugavy.

Sádek Hedájat, persky صادق هدایت (17. února 1903, Teherán – 9. dubna 1951, Paříž) byl iránský spisovatel, dramatik, publicista a překladatel.

Pocházel z rodiny dvořanů a intelektuálů, absolvoval první iránskou vysokou školu Dar al-Fonún a pokračoval ve studiu archeologie a později stomatology v Paříži, školu však nedokončil vinou psychických potíží, které vedly k neúspěšnému pokusu o sebevraždu v roce 1927. Byl silně ovlivněn moderní západní literaturou (jeho oblíbenými autory byli Anton Pavlovič Čechov, William Faulkner a Edgar Allan Poe, přeložil také do perštiny dílo Franze Kafky). Po návratu do vlasti začal vydávat časopis Sochan, kolem něhož se zformovala skupina mladých levicově orientovaných intelektuálů, kritických vůči poměrům v zemi a usilujících o vnesení nových přístupů do perské literatury. Hedájat psal historické a jazykovědné studie, v polemických textech ironizoval feudální přežitky a konzervativní duchovenstvo,

pro jeho symbolicky laděné prózy je charakteristický pesimismus a perspektiva outsidera. Česky vyšel výbor Hedájatových povídek Tři kapky krve, obsahující také jeho nejúspěšnější text Slepá sova, který je suggestivní zpovědí člověka pronásledovaného depresi, halucinacemi a pocitem osamění a beznaděje. Slepá sova byla vysoko ceněna surrealisty, v roce 1987 ji zfilmoval Raúl Ruiz, v Íránu byla kniha zakázána za monarchie i za islamistického režimu. Od roku 1950 žil v Paříži, kde se následujícího roku otrávil plynem.

Ernest Miller Hemingway (21. července 1899, Oak Park, Illinois – 2. červenec 1961, Ketchum, Idaho) byl americký spisovatel. Je považován za čelního představitele tzv. ztracené generace. V roce 1953 byl oceněn Pulitzerovou cenou, o rok později pak získal Nobelovu cenu za literaturu. Hemingway byl mistrem krátkých forem v próze a jeho úsporný styl se stal pojmem v moderní světové literatuře.

Otec Clarence Edmonds Hemingway byl lékař, matka Grace Ernestine, rozená Hall, se věnovala hudbě a byla velice zbožná. Bydleli v Oak Parku na předměstí Chicaga. Chatu pojmenovanou Windermere měli u jezera Walloon na severu Michiganu. Na druhé straně jezera koupili později také usedlost nazvanou Longfieldská farma, kde rodina trávila letní měsíce. Ernest se narodil jako druhý ze šesti dětí – měl ještě čtyři sestry a nejmladšího bratra Leicestra. Matka z něj chtěla mít slušně vychované dítě,

jejich vztah byl i v dospělosti komplikovaný. Otec v něm podporoval lásku k přírodě, chodili spolu na lov a rybařit, naučil se tábořit, pomáhal na farmě. Byl fyzicky vyspělý, rád plaval a se spolužáky podnikal pěší túry do okolí. Přestože špatně viděl na jedno oko, byl výborný střelec. Svou sílu předváděl v boxu a jízdách po řece na kánoi. Hrál na violoncello ve školním orchestru. Během studia na střední škole se pokoušel o verše, povídkové črty a sloupky do novin. Po maturitě odmítl jít na vysokou školu a v říjnu 1917 se stal reportérem kansaského listu Star. Byl pevně rozhodnut stát se spisovatelem. Rok na to odjel do Itálie na italskou frontu 1. světové války jako dobrovolník ambulancních sborů Červeného kříže. V červnu 1918 se dostal jako řidič sanitky do těžkých bojů u řeky Piavy. Zde byl těžce raněn střepinami z minometu. Přes svá mnohočetná zranění odnesl na zádech do bezpečí italského vojáka, který byl v bezvědomí. Byl prvním Američanem raněným v Itálii a za svůj statečný čin byl vyznamenán italskou stříbrnou medailí. Léčil se v nemocnici v Miláně, kde se zamiloval do zdravotní sestry Agnes von Kurowské. Po válce žil v Torontu, kde se živil jako novinář v deníku Toronto Star a začal psát povídky, které nikdo nechtěl otisknout. V říjnu 1920 se usadil u přátel v Chicagu a tam se seznámil se svou budoucí ženou, osmadvacetiletou Hadley Elizabeth Richardsonovou. Zpočátku žili v Paříži. Závěr prvního pobytu v Evropě prožili Hemingwayovi ve Španělsku, kde viděli poprvé býčí zápasy a toreadory. Krátce na to s Hadley, která čekala dítě, odjeli do Ameriky. V Torontu se Hemingway vrátil na své místo novináře ve Staru. V říjnu 1923 se jim narodil chlapec. V roce 1926 v Hemingwayově osobním životě došlo k velké změně. Již několik měsíců udržoval vztah s mladou Američankou z okruhu svých známých Pauline Marie Pfeifferovou a manželství s Hadley skončilo rozvodem v lednu 1927. V květnu se Ernest a Pauline vzali. Hemingway se stával známým spisovatelem nejen v Americe, ale také v Evropě. To mu umožnilo ukončit novinářskou činnost a věnovat se výhradně literární tvorbě. Během následujících let Hemingway pobýval většinou v Americe, kde se věnoval rybolovu na Floridě nebo lovil zvěř na západě ve Wyomingu a Montaně. Pravidelně se vracel do Paříže a na koridu ve Španělsku. Psychický otřes mu způsobila smrt otce koncem roku 1928, který svou nemoc ukončil sebevraždou. Počátkem 30. let si s Pauline pořídili velký dům v Key West, kde se usadili se svými dvěma syny. Kromě psaní se věnoval svým hlavním životním zálibám: cestování, rybaření, lovu zvěře a boxu. Na přelomu let 1933-1934 strávil několik týdnů na safari v Africe. Ve Španělsku s ním pracovala novinářka a spisovatelka Martha Gellhornová, kterou znal již z Ameriky a s níž navázal milostný vztah. Začali spolu žít na Kubě. Manželství s Pauline bylo rozvedeno v listopadu 1940 a hned potom uzavřel manželství s Marthou. Počátkem roku 1941 strávili s Marthou několik týdnů na Dálném východě, kam byli vysláni jako zpravodajové čínsko-japonské války. Vrátili se na Kubu a po vstupu USA do války tam Hemingway zorganizoval protišpionážní skupinu s cílem eliminovat činnost fašistických protiamerických elementů. Literární tvorbu v roce 1942 prakticky přerušil. V soužití s Marthou se začaly objevovat problémy způsobené Ernestovým životním stylem, v němž důležité místo zaujímal kamarádi, rybaření a alkohol. Nezávislá a ambiciózní Martha byla přesvědčena, že by se měl zapojit do války v Evropě, jako to udělal jeho nejstarší syn. Ona sama v říjnu 1943 odjela jako novinářka do Londýna. Hemingway se do Londýna dostal v květnu 1944 jako válečný dopisovatel. S Marthou se zúčastnili jako pozorovatelé invaze spojeneckých vojsk v Normandii, ale potom se jejich cesty rozdělily. Martha odjela do Itálie sledovat boje italské frontě a Ernest se vrátil do Londýna. Tam se seznámil s americkou novinářkou Mary Welshovou, která se později stala jeho čtvrtou manželkou. Do Francie se vrátil v červenci a byl přidělen k 22. pluku pěchotní divize generála Bartona. Za aktivní účast ve 2. světové válce byl v roce 1947 vyznamenán Bronzovou hvězdou. V březnu 1945 se vrátil do své rezidence na Kubu a později tam za ním přijela Mary Welshová. Oba procházeli rozvodovým řízením a po jeho ukončení se v březnu 1946 vzali. V roce 1948 manželé podnikli cestu do Itálie a v Benátkách se Ernest zamiloval do devatenáctileté Adriany Ivančičové. Na přelomu roku 1950-51 Hemingway prožíval období tvůrčího vzepětí, ke kterému přispěla i návštěva Adriany Ivančičové na Kubě. Kromě literárního úspěchu však Hemingwaye v tomto období stihlo několik osobních ztrát – zemřela mu matka, jeho bývalá manželka a matka jeho synů Pauline i několik blízkých přátel. V květnu 1953 se s Mary vydali na safari do Afriky. Půlroční pobyt v Africe skončil, když se těžce potloukl při dvojnásobné letecké havárii v Ugandě. Zranění si léčil v Benátkách a na Kubu se vrátili v červnu 1954. V říjnu mu bylo oficiálně oznámeno, že získal Nobelovu cenu za literaturu. V následujících letech se Ernest Hemingway potýkal s různými zdravotními problémy, ať už to byl následek jeho dřívějších úrazů a zranění nebo nestřídmého pití. Jeho osobní elán a tvůrčí spisovatelská síla stagnovaly. I když se snažil co nejvíce pracovat, jeho literární tvorba nedosahovala dřívější úrovně. V roce 1958 si pořídil nový dům v Ketchumu v horách Idaho nedaleko Sun Valley. Horké kubánské podnebí a rušný společenský život neprospívaly jeho zdraví. Po návratu do USA se Hemingwayův stav postupně zhoršoval, což se projevovalo také na jeho psychice. Měl vysoký tlak, nemocná játra a ledviny, trpěl stavy úzkostí, depre-

semi a přemýšlel o sebevraždě. Opakovaně byl hospitalizován na klinice Mayo, kde byl léčen i elektrošoky. V červnu 1961 byl z nemocnice propuštěn a vrátil se domů do Ketchumu. Dne 2. července 1961 ráno se zastřelil ranou z brokovnice. Přivolaný lékař prohlásil jeho smrt za náhodnou a Hemingway byl pohřben s církevním obřadem na hřbitově v Ketchumu. Nezanedbal po sobě žádný vysvětlující dopis a jeho přátelé se shodli na pravděpodobnosti sebevraždy.

v naší knihovně: *Fiesta; Komu zvoní hrana; Mít a nemít; Nejlepší rybářské příběhy; Povídky; Přes řeku do stínu stromů; Sbohem, armádo!; Smrt odpoledne; Stařec a moře; Zelené pahorky africké*

Robert Ervin Howard (22. ledna 1906, Peaster, Texas – 11. června 1936, Cross Plains, Texas) byl známý americký spisovatel žánru fantasy, historických dobrodružných příběhů, hororů a westernů.

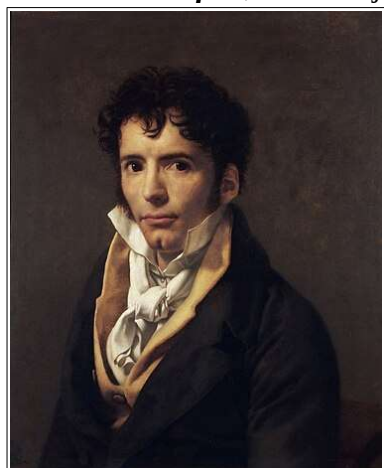

Narodil se v Peasteru v Texasu jako jediný syn cestujícího venkovského lékaře Dr. Isaaca Mordecai Howarda a jeho ženy trpící tuberkulózou, Hester Jane Ervin Howard. Rody obou rodičů měly bohaté kořeny napříč americkým jihem, s různými předky od bojovníků Konfederace v občanské válce po zemědělce. Právě motivy hrdosti, ztráty a zloby později dominovaly v Howardově fikci. Autorův časný život byl tráven cestováním po texaských dobytkařských maloměstech. Rozhovory s válečnými veterány a texaskými rangery, vyprávění duchařských příběhů jeho babičkou a bývalými otroky a návštěvy starých pevností a historických míst, to vše na něj velmi zapůsobilo a stalo se jeho inspirací. Po čase dosáhl věku teenagera, dychtivě hlтал krvavé historiky umírajícího pohraničnicka a naučil se umění dlouhého příběhu. Během Howardova mládí měla jeho matka velký vliv na

jeho intelektuální růst. Od mládí se zajímal o dráhu profesionálního spisovatele (podle něj se jednalo o jediný způsob obživy, který uznával za dostatečně svobodný) a svou první práci publikoval již v osmnácti letech. Jeho spisovatelská kariéra zasahovala do mnoha žánrů, ale největší slávu mu získaly až povídky o cimmeranském barbaru Conanovi, vydávané ve slavném americkém pulповém magazínu *Weird Tales* a jediná kniha, kterou kdy o slavném barbarovi napsal, *Conan – Hodina draka*. V těchto pracích rozvinul tajemný svět Hypeboreje – plný mýtů, magie a temných tajemství. R. E. Howard spáchal sebevraždu zastřelením, když se dozvěděl o blížící se smrti své matky.

v naší knihovně: *Almuric; Krok ze tmy; Z Divokého západu*

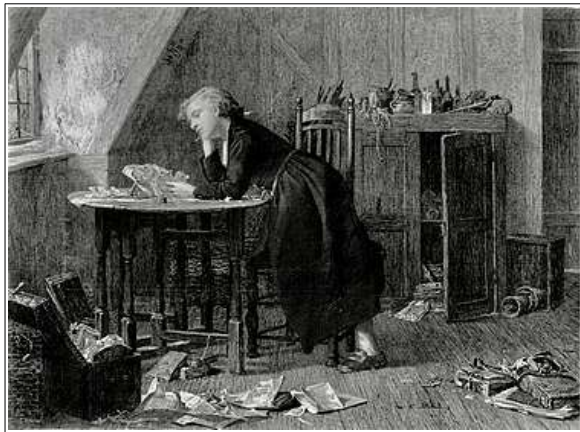
Nicolas Chamfort, vlastním jménem Sébastien-Roch Nicolas (6. dubna 1741, Clermont – 13. dubna 1794, Paříž) byl francouzský spisovatel, dramatik, řečník a aforista období osvícenství a francouzské revoluce.

Chamfort byl nemanželský syn šlechtičny a kněze. Brzy po jeho narození ho matka přenechala kupci Françoisovi Nicolasovi a jeho manželce, jejichž vlastní dítě krátce předtím zemřelo. Jako mladý muž Chamfort odešel studovat na Pařížskou univerzitu, což mu umožnila jeho biologická matka. Kolej Collège des Grassins opustil s titulem abbého, ale nechtěl se stát duchovním. Místo toho pracoval jako soukromý učitel, nejprve v Kolíně nad Rýnem, později v Paříži. Již ve věku 24 let v roce 1764 měl Chamfort úspěch na pařížských scénách komedií *La jeune Indienne* (Mladá indiánka), která vycházela z tehdy populárního tématu kontrastu mezi přírodním a kulturním stavem. Tragédie *Mustapha et Zéaugir* (1778) mu získala přízeň královny Marie Antoinetty a popularitu u dvora. Hra je o bratrské lásce, která

skončí tragicky. Chamfort pak dostával roční důchod 1200 franků, stal se tajemníkem prince de Condé a v roce 1781 členem Francouzské akademie. Během revoluce se Chamfort stal horlivým republikánem,razil slogany a psal projevy. Pod vládou girondistů se stal ředitelem národní knihovny. Za vlády teroru pod Maximilienem de Robespierre ho udání přivedlo do vězení. Teprve poté, co zapřel své přátele girondisty, byl propuštěn. Když mu znovu hrozilo zatčení, pokusil se v září 1793 o sebevraždu. Nepodařilo se mu se zabít, ale utrpěl těžká a bolestivá zranění, jejichž následkům podlehl v dubnu 1794.

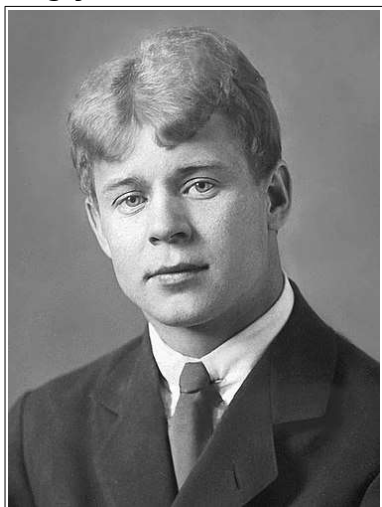
Thomas Chatterton (20. listopadu 1752, Bristol – 24. srpna 1770, Londýn) byl anglický básník období preromantismu.

Chatterton se narodil jako pohrobek chudého učitele. Získal základní vzdělání a roku 1767 se stal písařem u advokáta. Jeho předkové byly kostelníky v bristolském kostele Panny Marie Redcliffské, v jehož archivu se seznámil se starými texty, a to jej přivedlo na myšlenku padělat různé básně a dokumenty a prodávat je jako staré památky různým nekritickým zákazníkům. Již od raného dětství se tak věnoval studiu staré literatury i vlastní tvorbě a v místních novinách publikoval již ve dvanácti letech báseň *Elinoure and Juga*, již vydával za nalezenou báseň ve středoangličtině. Pod jménem Thomase Rowleyho, fiktivního mnicha

z 15. století, zveřejňoval svá další falza středověké literatury, jimiž oklamal i znalce tak, že dlouho platila za pravé originály. Tato díla jsou napsána vyspělou básnickou technikou jako vynikající napodobeniny středověké angličtiny, prozrazují však preromantické melancholické citění i pojetí středověku a inspirací alžbětinskou poezií. V dubnu roku 1770 se Chatterton vydal do Londýna, aby se živil literaturou. Pracoval horečně, ale časopisy jeho práce odmítaly. Řada bolestných zklamání, nepochopení ze strany vynikajících současníků (například Horace Walpole mu vrátil jeho rukopisy), osobní nouze a obava ze smrti hladem jej dovedly k tomu, že v sedmnácti letech spáchal sebevraždu arsenikem. Po smrti začal být pro živé vcítění se do středověkého myšlení a především pro zvláštní, citlivou a ponurou středověkou obraznost básní pokládán za jednoho ze vzorů anglického preromantismu a teprve pak začaly být vydávány knihy s jeho básněmi. Přestože básně napsané pod vlastním jménem jsou umělecky slabší, stal se téměř legendární postavou a jako básnického génia, zahubeného nepochopením a nezájmem omezené společnosti, jej zobrazil Alfred de Vigny ve své romantické tragédii *Chatterton* z roku 1835.

Sergej Alexandrovič Jesenin, rusky Сергей Александрович Есенин (3. října 1895, Konstantinovo u Rjazaně – 28. prosinec 1925, Leningrad) byl ruský spisovatel. Jesenin byl hlavním představitelem ruského imażinismu, zároveň ho lze řadit i mezi tzv. „selské básníky“, na druhé straně ho srovnávali s prokletým básníkem Rimbaudem a s Puškinem.

Narodil se v kupecké rodině, vychovávali ho prarodiče. V roce 1904 nastoupil do Konstantinovského zemského učiliště, potom do církevní učitelské školy. Roku 1912 přijel do Moskvy, kde pracoval nejdříve jako prodáváč v knihkupectví, potom jako korektor v tiskárně I. D. Sytina. V roce 1913 nastoupil na historicko-filosofickou fakultu Moskevské university. Psát začal již v devíti letech – verše z této doby byly publikovány později, v jeho prvotině *Radunica* (1916), ale teprve roku 1915, poté co se v Petrohradu setkal s řadou básníků, se začal psaním živit. Byl celkem čtyřikrát ženatý. Poprvé se oženil v roce 1913 s Annou Izrjadnovovou (sňatek nebyl zaregistrován), s níž měl syna Jurije (nar. 1914; byl zastřelen v roce 1937), podruhé v roce 1917 s herečkou Zinaidou Raichovou, s níž měl dceru Taťánu a syna Konstantina. Po revoluci, koncem roku 1921 mu do života vstoupila slavná americká tanečnice Isadora Duncanová, temperamentní žena, která přijela do Ruska s plánem založit zde taneční školu pro malé děti, navíc ji přitahovalo i bolševické hnutí, přijala dokonce ruské občanství. Podle Sergeje to byla jeho životní láska, vzali se v květnu roku 1922. Jejich vztah byl ovšem velmi bouřlivý, nevyrovnaný, plný zvrátů. Pod slupkou lyrika se objevuje prostopášník, chuligán, skandalista a bohém. Jesenin začal pít, začal být neurvalý, drzý, zlý a nedbal na svůj zevnějšek. V roce 1923 se jejich vztah chýlí ke konci; na jaře roku 1925 se dokonce dopustil bigamie – oženil se s vnučkou Lva Nikolajeviče Tolstého, Sofií Andrejevnu Tolstou. Isadora Duncanová zemřela nešťastnou náhodou 14. září 1927. Byl přírodní a milostný lyrik, jako člověk se nedovedl vyrovnat s válkou a revolucí, která v něm vzbudila mnoho rozporů (byl pro staré Rusko a pro svůj bohémský život, ale i pro revoluci a kázeň; původně ho revoluce uchvátila a obdivoval ji, záhy však ideály ztratil a bolševiky ve své tvorbě kritizoval). Tyto své vnitřní rozpory řešil alkoholem, upadal do depresí a v září 1925 byl (na přímlyvu své ženy Sofie) hospitalizován v psychiatrické léčebně v Moskvě. Brány kliniky jej chránily před soudním přelíčením pro „protivládní a antisemitské výroky“. Nakonec z kliniky utekl do

Leningradu, kde se ubytoval v hotelu „Internacional“, kde bydleli jeho přátelé Ustinovovi. S nimi a několika dalšími 27. prosince, v předvečer své smrti, uspořádal hostinu; ráno poté jej Jelizaveta Ustinovová našla v pokoji mrtvého. Pravděpodobně spáchal sebevraždu oběšením, jsou však názory, že byl sovětským režimem odstraněn – lékařská zpráva říká, že smrt nastala nikoli udušením, jak to u oběšenců bývá, ale přetržením krčních obratlů, zmiňuje též modřinu pod okem. Na podlaze jeho pokoje byla spousta nádobí a rozbitého skla, útržky rukopisů se stopami krve, shozený ubrus, stopy po zápase.

v naší knihovně: *Básně; Lyrika; Slaměný měsíc; Za píseň život jsem vyměnil; Zvony v trávě*

Jasunari Kawabata, japonsky 川端 康成 (14. června 1899, Ósaka – 16. dubna 1972, Kamakura) byl japonský spisovatel, nositel Nobelovy ceny za literaturu za rok 1968. Byl prvním Japoncem, který získal toto ocenění. Svým dílem přispěl k překlenutí duchovní propasti mezi Východem a Západem.

Jasunari se narodil do rodiny lékaře z Ósaky. Velmi brzy osiřel, když mu zemřeli oba rodiče, babička, u níž poté žil, a sestra, ještě než dosáhl devíti let života. Poté musel ošetřovat svého smrtelně nemocného dědečka. Po jeho smrti žil od patnácti let ve středoškolském internátu. V dětství projevoval výtvarné nadání, ale na střední škole v Ibaragi se jeho zájem soustředil na literaturu. V letech 1920-1924 studoval na Tokijské univerzitě klasickou japonskou a anglickou literaturu a severské literatury. Do literatury vstoupil ještě za studií ve svých dvaadvaceti letech povídkou Šókonsai ikkei (Pohled na svátek vítání duší). Jeho talentu si povšiml vlivný spisovatel Kan Kikuči,

kteří se na dlouhý čas stal Kawabatovým podporovatelem a přítelem. Své práce zveřejňoval nejprve v časopisech Šinšičó a Bungei šundžú a později v neosenzualistickém časopise Bungei džidai (Umělecká éra), který sám roku 1924 založil a ve kterém propagoval nové moderní evropské směry tohoto období jako byl kubismus, dadaismus a expresionismus. On sám se pokoušel nalézt soulad mezi domácí literární tradicí a evropským písemnictvím. Zajímal se o evropské avantgardní autory a rovněž sám překládal z angličtiny. V roce 1926 v časopise Bungei džidai otiskl svou první významnou práci, novelu s autobiografickými motivy nazvanou Tanečnice z Izu. Věnoval se také publicistice a literární kritice, podílel se na vzniku několika japonských filmů. Po sňatku v roce 1931 se přestěhoval do bývalého samurajského hlavního města Kamakura a zimní období trávil v Zuši. Zabýval se také buddhismem. Tvorba poválečných let se proměnila do tradičního stylu, uznávajícího staré národní hodnoty. Obrací se k domácím kulturním a estetickým tradicím a jejich konfrontaci s poválečnou tváří japonské společnosti. Romány z této doby byly kladně přijaty čtenáři i literární kritikou. V Japonsku se brzy stal velmi uznávaným spisovatelem, o čemž svědčí i to, že v roce 1953 se stal členem Akademie umění a v letech 1957-1962 byl předsedou japonského PEN klubu. V šedesátých letech začal velmi činnorodý společenský život. Podnikl přednáškové turné v USA a zapojil se do kampaně odsuzující Kulturní revoluci v Číně. Kawabatovo dílo je stylisticky a jazykově vytríbené, vyznačuje se atmosférou nostalgie, výraznou emocionalitou a důrazem na psychologii především ženských postav. Roku 1968 mu byla jako prvnímu Japonci udělena Nobelova cena za literaturu. Přestože při přebírání této ceny ve svém projevu odsoudil sebevraždu, sám v roce 1972 dobrovolně ukončil svůj život z důvodů dotud ne zcela jasných. Zemřel na otravu plynem, což jeho rodina dodnes vydává za nehodu.

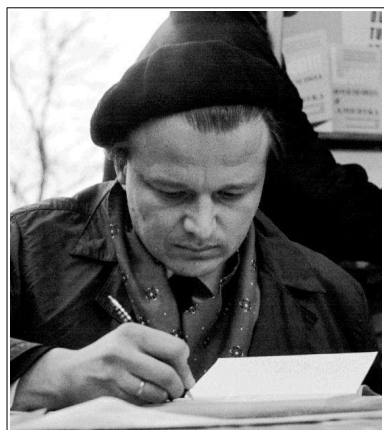

Arthur Koestler, rodným jménem Artúr Kösztlér, (5. září 1905, Budapešť – 1. března 1983, Londýn) byl maďarsko-britský spisovatel, filozof a novinář židovského původu (rodina jeho matky pocházela z Prahy). Proslul především knihou Tma o polednách z roku 1941.

Ve 20. letech ho silně oslovil sionismus. Roku 1926 odjel do Palestiny. Chvilku žil v kibucu Ejn ha-Šofet, ale neshodl se s jeho ostatními členy. Pracoval poté pro Žabotinského revizionisty a zejména jako novinář pro tituly berlínského vydavatelství Ullstein Verlag. Roku 1929 byl převelen do Paříže a o rok později se vrátil do Berlína a nastoupil jako redaktor do Ullsteinova deníku Vossische Zeitung. Jako takový se ve stejném roce zúčastnil na palubě vzducholodi Graf Zeppelin polární expedice. Reportáže z výpravy mu zajistily reputaci po celé Evropě. Kolem roku 1931 se nadchl pro marxismus a vstoupil do Komunistické strany Německa. Roku 1932

cestoval po Turkmenistánu a střední Asii, poté ho Kominternu vyslala do Paříže organizovat protifašistickou propagandu. Dobrodružně se zapojil do španělské občanské války, kdy se pokusil proniknout do štábu generála Franca v Seville, když se vydával za novináře News Chronicle – byl však odhalen a prchl. Znovu se však na území ovládané royalisty vrátil a znovu se vydával za novináře News Chronicle. Byl zatčen, uvězněn a odsouzen k smrti. Čekání na popravu vylíčil posléze v knize Dialogue with Death. Popraven však nebyl, byl vyměněn za zajaté frankistické piloty. Po návratu do Francie poměrně náhle změnil oblast svého zájmu a napsal populární encyklopedii sexuality, pod pseudonymem „A. Costler, A. Willy, a jiní“. Záhy vystoupil z komunistické strany, znechucen stalinskými praktikami. Svě zklamání z totalitarismu vylíčil právě ve své nejznámější knize Tma o polednách, částečně inspirované zážitky Koestlerovy přítelkyně – designérky Evy Zeisel – která strávila šestnáct měsíců ve stalinistickém kriminále. Rukopis knihy dal své milence, sochařce Daphne Hardyové, aby ho dopravila do bezpečí v Británii. Po vpádu Němců do Francie byl internován v koncentračním táboře Vernet, byl však záhy propuštěn díky silnému britskému diplomatickému tlaku. Vzápětí vstoupil do Francouzské cizinecké legie. Z ní záhy dezertoval a pokoušel se dostat do Británie. V Lisabonu se k němu dostala zpráva, že loď, na níž plula jeho milenka Daphne i s rukopisem Tmy o polednách, se potopila, načež se pokusil o sebevraždu. Přežil a zpráva se následně ukázala být fámou. Do Británie nakonec dorazil, byl však uvězněn, neboť neměl úřední povolení vstupu do země. Když vyšla v Londýně jeho kniha Tma o polednách a stala se bestsellerem, byl stále ještě ve vězení. Po propuštění vstoupil do britské armády a sloužil u Royal Pioneer Corps. Roku 1942 byl převelen na ministerstvo informací a podílel se na britské válečné propagandě. Až roku 1943 znovu potkal Daphne, vztah se jim už ale nepodařilo obnovit. Roku 1944 byl vyslán do Palestiny, aby jednal s vůdcem sionistické organizace Irgun Menachemem Beginem a odradil ho od protibritského terorismu. Jednání byla neúspěšná. V Palestině pak zůstal do roku 1945 a sbíral zde inspiraci pro svůj román Thieves in the Night. Pak se sice vrátil, ale jakmile roku 1948 vypukla válka mezi Araby a Izraelem, byl znovu vyslán na Blízký východ jako válečný zpravodaj řady britských, ale i francouzských a amerických deníků. Po návratu se věnoval zejména literární práci a antikomunistickému a antisovětskému aktivismu, zejména po sovětské invazi do Maďarska v roce 1956. Angažoval se též v kampani za zrušení trestu smrti. Roku 1976 se v knize The Thirteenth Tribe věnoval otázce židovství – přišel s originální teorií, že aškenázští a sefardští Židé nejsou geneticky spřízněni. Aškenázové jsou podle Koestlera původně turkickým národem záhadné Chazarské říše na Kavkaze, který částečně přijal judaismus. V úplném závěru života propagoval myšlenku eutanazie a eutanazií i zemřel, v pokročilém stadiu rakoviny. Otázky nicméně vyvolalo, že spolu s ním spáchala sebevraždu i jeho pětapadesátiletá manželka, která netrpěla žádnými zdravotními problémy. V poslední vůli odkázal milion liber na univerzitní výzkum paranormálních jevů a parapsychologie. Správce poslední vůle dlouho nemohl najít univerzitu, která by dar akceptovala, nakonec tak učinila Edinburská univerzita.

Jerzy Krzysztoń (23. března 1931, Lublin – 16. května 1982) byl polský prozaik, dramatik, reportér a překladatel.

Dětství a raná školní léta strávil v Grodně. V roce 1940 byl spolu s matkou a bratrem vyvezen do Kazachstánu, kde navštěvoval ruskou školu. V roce 1942 odešel, společně s polskou armádou generála Anderse, do Íránu. V letech 1944-1947 přebýval v Indii a následně v Ugandě, kde navštěvoval polskou školu a působil v pionýrské organizaci. V červenci 1948 se společně s rodinou vrátil do Polska a do rodného Lublinu. Zde roku 1949 získal maturitu na Všeobecně-vzdělávacím lyceu S. Staszice, následně na Katolické univerzitě v Lublinu studoval polonistiku a anglistiku. V roce 1952 se přestěhoval do Varšavy, kde pracoval ve spolku Pax: v redakci Dziś i jutro, a taktéž byl redaktorem týdeníku Kierunki. Mezitím pokračoval ve studiích a v roce 1953 skončil studium polonistiky a v roce 1955 anglistiky. V roce 1956 změnil práci a stal se ředitelem Redakce rozhlasových pořadů Polského rádia. Do literatury vstoupil roku 1949 povídkou Wspomnienia indyjskie („Indické vzpomínky“), která se později stala základem sbírky „Indické povídky“ (1953) zasvěcené civilistům, kteří přežili zajetí v SSSR během 2. světové války, a odešli odtud společně s armádou generála Władysławe Anderse. Později napsal řadu povídek i románů. Cennými jsou jeho reportáže z pobytu v USA. Ve své tvorbě používal různé literární formy, např. černý humor, grotesku i symbolismus. Byl též autorem početných rozhlasových pořadů a taktéž překládal povídky a romány z anglického jazyka. V roce 1953 dostal Literární cenu mladých W. Pietrzaka a vedle mnohých jiných ocenění jej ocenili také za činnost v rádiu – byla mu udělena cena Ministra národní obrany za cyklus

rozhlasových pořadů Poláci na frontách 2. světové války. Kromě toho byl roku 1974 vyznamenán „Zlatým křížem za zásluhy“ a také dostal „Kavalírský kříž řádu obrození Polska“ roku 1982. V posledních letech života Krzysztoń chřadl a pravidelně přebýval v psychiatrickém ústavu. Třídílný román Šílenství, který tehdy napsal, je jeho nejrozsáhlejším a nejslavnějším dílem. Je nevšední nejenom detailními popisy choroby člověka, ale rovněž promyšleně vytvořeným chorobopisem civilizace. Zemřel tragicky 16. května 1982 ve Varšavě – spáchal sebevraždu.

Lao Še, čínsky 老舍, rozený Šu Čching-čchun (舒慶春), mandžusky Sumuru (3. února 1899 – 24. srpna 1966) byl čínský spisovatel a dramatik mandžuské národnosti. Je považován za jednu z klíčových postav čínské literatury 20. století a jeho díla se vyznačují využitím živého pekingského dialektu čínštiny. Jeho nejznámějším románem je Rikša a divadelní hrou Čajovna. V českém překladu vyšla roku 1947 Rikša a roku 1962 sbírka povídek Konec slavného kopiníka. Během kulturní revoluce roku 1966 byl Lao Še ponižován a veřejně zbit Rudými gardami. Poté byl nalezen utopený v jezeře, když pravděpodobně spáchal sebevraždu.

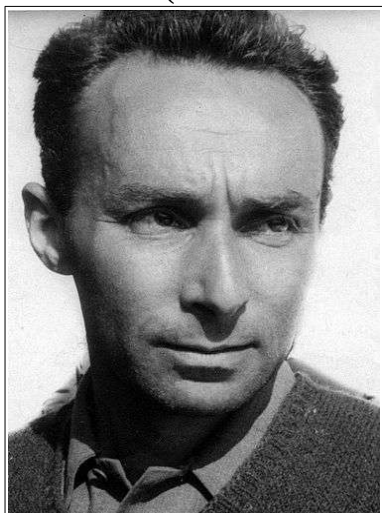
Mariano José de Larra, pseudonym Fígaro (24. března 1809, Madrid – 13. února 1837, Madrid) byl španělský romantický prozaik, známý pro své satiry.

Narodil se v Madridu, jeho otec byl frankofil, sloužil jako vojenský lékař ve francouzské armádě, v roce 1812 z politických důvodů opustil Španělsko. Larra se vrátil v roce 1817, v té době uměl lépe francouzsky než španělsky. Byl vzpurný, jeho vzdělání bylo neúplné, po marných pokusech vystudovat lékařství nebo práva se ve dvaceti letech neuváženě oženil, přerušil své styky a stal se novinářem. 27. dubna 1831 uvedl svou první hru, nazvanou No más mostrador, založenou na dílech soudobých francouzských dramatiků. Přes malou originalitu byla tato hra velmi populární. 24. září 1834 uvedl hru Macías, založenou na vlastním historickém románu, jménem El doncel de don Enrique el Doliente (1834). Larra byl především novinář a svoboda tisku po smrti krále Ferdinanda VII. mu umožnila jeho satirický talent plně rozvinout. Užíval pseudonymy, pod kterými se jako autor satirických črt brzy stal slavným a populárním. Jeho satiry hájily liberalismus. Později byl zvolen poslancem, nicméně vojenský puč mu zničil kariéru. Jeho díla byla stále pochmurnější, rodinné problémy prohloubily jeho pesimismus, nakonec v důsledku nešťastné lásky spáchal v únoru 1837 sebevraždu.

Jeho díla byla stále pochmurnější, rodinné problémy prohloubily jeho pesimismus, nakonec v důsledku nešťastné lásky spáchal v únoru 1837 sebevraždu.

Primo Levi (31. července 1919, Turín – 11. dubna 1987, Turín) byl italský židovský chemik a spisovatel, jehož nejproslavenější dílo Je-li toto člověk (1947) je autobiografickou výpovědí o jeho věznění v koncentračním táboře Auschwitz.

Narodil se v Turíně Cesaru a Ester Leviovým (dva roky před jeho sestrou Annou Marií). V roce 1934 nastoupil na prestižní gymnázium Liceo Massimo d'Azeglio. Původním povoláním byl chemik, chemii vystudoval na turínské univerzitě. V roce 1933 vstoupil do Avangardisti – hnutí pro mladé fašisty. V roce 1942 vstoupil do ilegální Strany akce a obstarával styk s ostatními protifašistickými organizacemi, po německé okupaci Itálie působil v partyzánském oddílu, na konci roku 1943 byl zajat a jako Žid deportován do sběrného tábora v Carpi-Fossoli. Odtud byl deportován do pracovního tábora Osvětim-Monowitz, kde pracoval v průmyslovém komplexu Buna, který byl součástí IG Farben. Přežil krutý život v Osvětimi – po osvobození tábora byl krátce nato internován do ruského tábora pro bývalé vězně nacismu a po kapitulaci Německa a smrti Hitlera se po delších peripetiích vrátil vlakem přes dnešní Ukrajinu (Staryje Dorogy a Bobrujsk), Rumunsko, Maďarsko, Slovensko, Rakousko a Německo zpět do Turína. V roce 1947 se oženil (s Luciou Morpurgo, se kterou vychoval dvě děti) a začal pracovat ve výzkumné laboratoři a psát. V 67 letech spáchal sebevraždu.

V roce 1947 se oženil (s Luciou Morpurgo, se kterou vychoval dvě děti) a začal pracovat ve výzkumné laboratoři a psát. V 67 letech spáchal sebevraždu.

v naší knihovně: *Když ne nyní, kdy?*

Štefan Lux (4. listopadu 1888, Malacky – 3. července 1936, Ženeva) byl slovenský novinář, herec, režisér a spisovatel židovského původu.

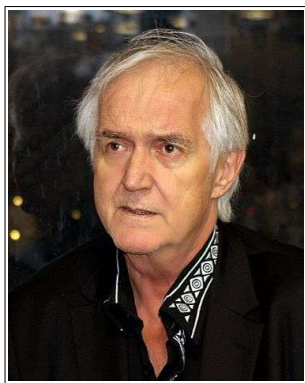
Štefan Lux se narodil do rodiny židovského notáře Alberta Luxe. V dětství navštěvoval školu v Malackách, později přestoupil na gymnázium v tehdejší Prešpurku. Po úspěšném absolvování gymnázia nastoupil na studium práv v Pešti. Spíše než k právu ale od počátku inklinoval spíše k poezii a divadelnímu umění. První setkání s uměním prožil ve Vídni, kde ztvárnil několik hereckých postav a pod pseudonymem Peter Sturmbsch vydal i první sbírku básní *Meine Lieder* (1911). Jeho umělecké snažení bylo ale přerušeno 1. světovou válkou, kam musel mladý Lux narukovat. Na frontě utrpěl mnohá zranění, mezi jinými kritické postřelení hrudníku, které nakonec přežil. Po návratu z války se mladý umělec přestěhoval do Berlína, kde ztvárnil další divadelní postavy, režíroval svůj první film *Gerechtigkeit*

(1920), vydal svou druhou sbírku básní *Liebeslieder* (1921) a v neposlední řadě se oženil. Po nástupu Hitlera k moci se Lux poprvé setkal s nacistickou antisemitskou nesnášenlivostí v roce 1933, kdy mu hitlerovští fanatici vnikli do bytu a rozbili veškerý nábytek. Lux se rozhodl utéct se ženou a malým synem Albertem do Prahy. Zde založil divadlo, celkově se mu však nedařilo a rodina žila ve stísněných poměrech. V tomto období rozvíjel zejména svou publicistickou kariéru a jako dopisovatel rozhlasu a mnoha periodik se svými politickými články snažil vyzvat k boji proti antisemitismu a upozornit na všeobecnou pasivitu vůči nacistickému Německu. Jako aktivní publicista získal novinářský průkaz a byl českými médii vyslán na blížící se zasedání Společnosti národů do Ženevy. Novinář Štefan Lux přijel do Ženevy se silným přesvědčením poukázat před Společností národů na agresivitu nacistického Německa a vyzvat k zásadním krokům, ne však rovnou takovým radikálním činem jako je sebevražda. Po pobytu v Ženevě a poznání vědomé pasivity mocností se však u Luxa vykrystalizovala myšlenka protestní sebevraždy. Jak sám napsal v dopise svému příteli Arturovi Hellerovi: „Přijel jsem do Ženevy, abych podnikl nějakou konkrétní akci, od které jsem si sliboval oslabení Třetí říše. Moje akce ztroskotala především pro tu příšerně impotentní, konjunkturální a apatickou atmosféru tady v Ženevě ... A tak jsem se rozhodl jinak. Na nejbližším plenárním zasedání Společnosti národů chci vyvolat velký rozruch tím, že se na schůzi zastřelím. Potřebné zesilující okolnosti, listy význačným osobnostem, jsou připraveny. Snad se mi podaří tímto trochu náhlým činem vyvolat šok v této strašidelné společnosti.“ Jeho sebevražda byla výsledkem přesvědčení, ne zkratové neuvědomělé jednání, což je podloženo obavami v dalších statích korespondence: „Nevím, jestli mě v poslední chvíli neopustí odvaha, protože se bojím, docela bídě se bojím smrti. A bojím se o svou ženu a chlapce ... Moje žena, se kterou žiji 14 let v nejharmoničtější shodě, je naprosto nepřipravená.“ V následujících řádcích taktéž Lux prosil přítele, aby se po jeho smrti ujal jeho ženy a syna. Ve svých posledních větách zdůvodnil rozhodnutí o sebevraždě slovy: „Mimořádné nebezpečí dává právo na mimořádná opatření ... Chci vroucně věřit, že se stane div a že smrt sotva známého malého spisovatele, neznámého vojáka života, rozšíří trochu jasna a pravdy.“ V pátek, 3. července 1936, přišel Lux s ostatními světovými novináři na plenární zasedání Společnosti národů. Ke svému činu se odhodlal při řeči španělského delegáta. V tomto okamžiku Lux vyskočil na tribunu, před sebe si položil aktovku s napsanými dopisy, na předsedajícího belgického ministerského prezidenta Van Zeelanda zakřičel slova *C'est le dernier coup* („Toto je poslední úder“) a střelil se revolverem do hrudi. V sále se rozpoutal křik a panika, zasedání bylo zrušeno a kolem Luxe se seběhli spřátelení novináři. Lux, v agónii ležící pod tribunou, ještě naposledy promluvil se svými známými a po převozu do nemocnice po pár hodinách zemřel. Po pitvě se v jeho hrudníku našly dvě kulky, jedna však jako pozůstatek ze zranění z války. Jeho pomník se nachází na hřbitově na ženevském předměstí s uctivým nápisem *Martyr d'Israel - il s'est immolé pour protester contre l'intolerance des hommes* (Mučedník Izraele – obětoval se na protest proti lidské nesnášenlivosti). Luxova sebevražda je zobrazena v úvodu německo-francouzského filmu *Amen*, režiséra Costy-Gavrase. Po Luxově smrti byla také vydána kniha *Před zraky národů*, kterou zpracovali jeho přátelé. Obsahuje jeho básně, dopisy, memorandum a svědectví pamětníků.

Pokračování v příštím čísle...

Narození v únoru

Henning Mankell (3. února 1948, Stockholm – 5. října 2015, Göteborg) byl švédský spisovatel, autor populárních detektivních románů s inspektorem Kurtem Wallanderem, jehož případy se vždy odehrávají ve švédském městě Ystad, které se tak stalo poutním místem milovníků detektivek. Romány s Wallanderem byly natočeny i jako televizní seriál s Kennethem Branaghem v hlavní roli. Psal i prózu pro děti a divadelní hry.

Byl rovněž krajně levicovým a protiizraelským aktivistou, účastnil se nepokojů švédských studentů v roce 1968. Jeden čas žil v Norsku, kde podporoval místní maoistickou stranu. Žil v Mosambiku, kde vedl divadelní soubor. Jeho manželkou byla Eva, dcera Ingmara Bergmana.

V roce 2014 veřejně oznámil, že mu byla diagnostikována dvě nádorová ložiska v krku a plíci.

v naší knihovně: *Číňan; Firewall; Italské boty; Pyramida; Švédské holínky*

Lenka Chalupová (4. února 1973, Přerov) je česká novinářka a spisovatelka, absolventka žurnalistiky na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Pracovala jako redaktorka pro Přerovský deník, TV Přerov, časopis MF Sedmička, v současné době je tiskovou mluvčí města Přerova. Napsala 12 knih, většina jejich příběhů je doprovázena temnou linkou či detektivní zápletkou s nečekaným rozuzlením. Píše knihy ze současnosti i nedávné minulosti, ve svých třech posledních knihách Svatojánské ořechy, Páté jablko a Kyselé třešně se vrací do čtyřicátých a padesátých let minulého století a poutavě líčí osudy lidí z vesnic u Přerova. Je vdaná, má syna Štěpána a dceru Kláru.

v naší knihovně: *Kyselé třešně; Liščí tanec; Neříkej mi vůbec nic; Páté jablko; Ptačí žena; Svatojánské ořechy*

Lone Theils (4. února 1971) je dánská novinářka, která po dvacet let působila jako zahraniční korespondentka ve Velké Británii, když přispívala především do dánského deníku Politiken (zabývala se například ozbrojeným konfliktem v Kosovu nebo situací v Severním Irsku). Do roku 2016 žila v Londýně, potom se přestěhovala zpátky domů do Dánska, aby se věnovala už jenom beletrii. Temný thriller *Dívky z trajektu*, jehož děj se opírá o skutečné události, je autorčiným románovým debutem a jako takovému se mu vedlo mimořádně dobře – s desítky tisíc prodaných výtisků se kniha probojovala až na samotný vrchol žebříčku dánských bestsellerů a byla také v užší nominaci na čtenářskou cenu populární dánského festivalu detektivek a kriminální literatury Krimimessen za rok 2017. Ve volném čase se spisovatelka – stejně jako její románová hrdinka Nora – věnuje kickboxu a miluje vaření a cestování.

v naší knihovně: *Dívky z trajektu*

Karin Lednická (5. února 1969 Karviná) je česká nakladatelka, překladatelka a spisovatelka.

Vyrostla v Havířově; chtěla studovat knihovnictví a žurnalistiku, k čemuž se však nedostala. Po maturitě pracovala v průmyslových podnicích na Ostravsku a Karvinsku. Počátkem 90. let psala pro regionální tisk. Mezi lety 1993 a 1994 studovala v Londýně angličtinu a anglickou historii. Po návratu do Česka dva roky překládala beletrii. V roce 1997 založila nakladatelství Domino, které vydávalo především detektivní romány a thrillery, některé z knih Lednická sama přeložila; roku 2019 Domino koupila společnost Albatros Media a o rok později, v únoru 2020, vyšla Lednické prvotina *Šikmý kostel* jako první publikace jejího nově vzniklého nakladatelství Bílá vrána. Žije v ostravském Svinově. Má syna Davida a dceru Zuzanu.

v naší knihovně: *Šikmý kostel; Šikmý kostel 2.; Životice*

John Ray Grisham (8. února 1955, Jonesboro) je americký spisovatel. Narodil se v Jonesboru (Arkansas) v USA v baptistické rodině jako druhý ze čtyř sourozenců. Po střední škole v Southavenu se dostal na Státní mississippskou univerzitu, kde vystudoval účetnictví, rovněž zde v roce 1981 absolvoval na právnické fakultě. Poté působil jako obhájce ve věcech trestních. Nějakou dobu se věnoval také politice, kdy byl v letech 1983-1990 zvolen za demokrata členem mississippské Sněmovny reprezentantů. Právě z těchto dvou oblastí (politika a právo) získal mnoho námětů ke svým pozdějším dílům. Dnes žije se svou ženou Renne a dvěma dětmi ve Virginii.

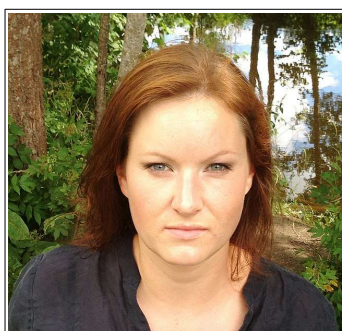
v naší knihovně: *-a je čas zabít; Bratrstvo; Čas odpouštět; Firma; Osamělý střelec; Pohledávka; Předvolání; Theodore Boone; Trenér; Vánoce nebudou!; Vývolávač deště*

Nad'a Horáková, rozená Sochorová (8. února 1962, Hodonín) je česká spisovatelka a scenáristka.

Její život je spjatý s rodným Slováckem. Dětství prožila v Ratíškovicích u Hodonína. Vystudovala gymnázium v Kyjově a Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, obor český jazyk a literatura a dějepis. Pracuje jako učitelka. Píše historické romány, detektivky a povídky. Psala také fejetony pro národopisný a vlastivědný časopis věnovaný Slovácku Malovaný kraj. Je spoluautorkou námětu a scénáře televizního seriálu Policie Modrava. Od roku 2014 působí v zastupitelstvu své obce (v roce 2022 byla potřetí zvolena).

v naší knihovně: *Brněnské nevěstky; Brněnské Židovky; Čas primadon; Falešná kočička; Hrob třinácté panny; Jeptiška pro markraběte; Pro jméno a čest; Tajemství Anny z Lamperdsdorfu; Tři v kruhu; Ženy a lži; Ženy na pranýři*

Agnes Ravatn (8. února 1983) je mladá norská publicistka a spisovatelka, jejíž tvorba se nese převážně v humorném až ironickém duchu a vyjadřuje se k aktuálním společenským otázkám. Díky svému suverénnímu prozaickému i esejistickému stylu se dostala na seznam deseti nejlepších norských autorů do 35 let, který sestavil deník Morgenbladet. Debutovala v roce 2007 románem Týden 53.

v naší knihovně: *Ptačí tribunál*

Jane Yolen (11. února 1939) je americká spisovatelka, autorkou snad sta knih a tento počet dále narůstá. Většina jejích knih je určena dětem, a proto ji často nazývají americkým Hansem Christianem Andersenem. Protože Yolen nechtěla být spojována pouze s jedním jediným literárním žánrem, našla si čas i pro psaní hororových povídek. Jane Yolen žije se svou rodinou i zvířaty na velké farmě v západní části státu Massachusetts.

v naší knihovně: *Mapa kostí*

Danuta Chlupová (12. února 1968, Český Těšín) je polská spisovatelka, novinářka a překladatelka. Patří k polské národnostní menšině, žije v Česku a má i české občanství.

Pochází z Horní Suché (polsky Sucha Górna), tam také navštěvovala Polskou základní školu. Po absolvování Polské střední ekonomické školy v Českém Těšíně vystudovala ekonomii na Vysoké škole báňské v Ostravě. Po studiu žila v Havířově, od roku 2005 žije v Horní Suché. Nejdříve pracovala v různých firmách, v roce 2007 začala psát pro periodikum Głos. Její literární prvotinou byl román Blizna, který vyšel roce 2017 polsky, do češtiny knihu autorka přeložila pod názvem Jizva. Za román obdržela ocenění Literární debut roku 2017.

v naší knihovně: *Jizva; Varhaník z mrtvé vesnice*

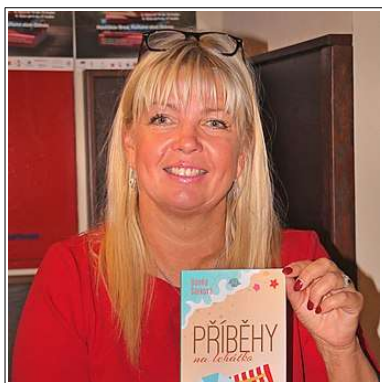

Daniela Fischerová (13. února 1948, Praha) je česká spisovatelka, dramatička, scenáristka, publicistka a autorka knih pro děti a mládež, dále také autorka několika školních učebnic a pedagožka, dcera hudebního skladatele Jana Fischera a překladatelky Olgy Frankové.

Po maturitě na SVVŠ (1965) absolvovala roční praxi v terapeutické komunitě na zámku Lobeč. Po studiích oboru dramaturgie a scenáristiky na pražské FAMU (1966 až 1971) pracovala ve Filmovém studiu Barrandov, později působila jako redaktorka nakladatelství Orbis, od roku 1974 ve svobodném povolání. Vyučuje obor tvůrčího psaní na Literární akademii Josefa Škvoreckého v Praze. V 80. letech patřila k okruhu disidentů kolem Václava Havla, v 90. letech pak mezi jeho poradce.

v naší knihovně: *Adélka; Duhové pohádky; Hugo; Plác! Tác! Bác!; Pohádky z Větrné Lhoty; Pohoršovna; Prst, který se nikdy nedotkne; Pták Noh a ptáček Nožička; Tetovaná teta; Velká vteřina*

Danka Šárková, vlastním jménem Šárka Denková, (13. února 1969) je česká autorka společenských románů. Píše knihy o vztazích v rodinách a na pracovištích, některé jsou s kriminální zápletkou. Píše též knihy pro děti. Věnuje se literární činnosti a pravidelně jezdí po besedách se čtenáři po celé republice.

Danka Šárková se narodila v Praze. Už na základní škole velmi ráda psala, ale na svou dráhu externí redaktorky a spisovatelky čekala skoro dvacet let. 17 let byla vdaná a z manželství má dva syny. Psaní se začala věnovat až po rozvodu. Během manželství provozovala živnost účetnictví. Už na hotelové škole, kterou vystudovala, ji velmi zajímala psychologie, kterou později studovala v různých kurzech. Na plný úvazek začala psát až po kurzu žurnalistiky. Pravidelně publikovala a stále občas publikuje v tištěných i elektronických médiích jako externí redaktorka. Ráda cestuje. Procestovala

la mnoho zemí v Asii a Africe, odkud často čerpá inspiraci do svých knih. Ráda relaxuje a nabírá energii na hřbetu koně a při túrách po hřebenech hor. Žije a tvoří v Krkonoších, kde má kancelář a sklad nakladatelství Anahita, jehož je majitelkou. Danka Šárková pravidelně cestuje za svými velkými i malými čtenáři a dělá besedy pro děti, studenty i dospělé v knihovnách, školách a domovech seniorů.

v naší knihovně: *Alenka a Krakonoš; Alenka, Krakonoš a lev; Alenka, Krakonoš a Vánoce; Krkonošská kuchařka; Můj přítel deníček a sklenička; Nezmlomená osudem; Světlo a tma; Tři plus jedna; Ukradená dětství Kamily; Víkend; Zpáteční letenky*

Iva Pekárková (15. února 1963, Praha) je česká prozaička, publicistka a překladatelka.

Po maturitě na gymnáziu studovala přírodovědeckou fakultu UK, obor mikrobiologie a virologie. Krátce před dokončením studia emigrovala (1985). Po desetiměsíčním pobytu v uprchlickém táboře v Traiskirchenu u Vídně, kde si přivydělávala i jako uklízečka, získala roku 1986 za podpory nadace Amerického fondu pro československé uprchlíky (AFCR) povolení k odjezdu do USA. Usadila se nejprve v Bostonu (pracovala pro zmíněnou nadaci) a poté v New Yorku. Živila se mj. jako barmanka, ale zejména jako sociální pracovníce mezi etnickými menšinami v newyorské černošské čtvrti Jižní Bronx a taxikářka. Na přelomu let 1988-1989 žila půl roku v Thajsku a zabývala se poměry v místních táborech pro utečence. V letech 1993 a 2000 strávila několik měsíců v Indii. Od roku 1997 žila v Praze, příležitostně překládala a působila v redakci Mladé fronty Dnes. V roce 2003 strávila téměř dva měsíce v Nigérii. Od roku 2005 žije v Londýně a pracuje jako taxikářka

a tlumočnice. Literární činnosti se věnuje od začátku 80. let. Před odchodem do exilu publikovala populárně vědecké články ze svého oboru v ABC, Živě a Sedmičce pionýrů. V zahraničí uveřejňovala prózy v exilových časopisech Západ (Ottawa), Svědectví (Paříž), Paternoster (Vídeň) a ve Sborníku zaostřeného rozptýlení (New York).

v naší knihovně: *Dej mi prachy; Gang zjizvených; Kulatý svět; Láska v Londýně; Levhartice; Multikulti pindy jedny český mindy; Pečená zebra; Sloni v soumraku; Třicet dva chwanů; Třísky*

Jaroslav Kmenta (16. února 1969, Nymburk) je český investigativní novinář a spisovatel, reportér časopisu Reportér. Zabývá se vnitropolitickými kauzami, propojeností politických, podnikatelských a mafiánských kruhů a odhalováním korupce.

Po studiu nymburského gymnázia absolvoval Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy. Během sametové revoluce spoluzakládal nymburskou organizaci Občanského fóra a od roku 1990 byl zastupitelem města. V roce 1991 nastoupil na pozici redaktora ve zpravodajské agentuře ČTK, kde se věnoval školství a pak armádě. Od roku 1993 působil v Mladé frontě DNES, největší redakci v zemi, a „za pochodu a na koleně“ se učil „pátrací žurnalistiku“, zkušenosti pobíral zejména od zahraničních novinářů. Během svého působení pracoval na řadě velkých kauz. V roce 2000 absolvoval stáž investigativní žurnalistiky v USA. V roce 2003 se do redakce MF DNES vrátil po tříleté absenci na pozici vedoucího reportérského oddělení. V mezidobí byl zaměstnán v redakcích periodik Zemské noviny, Super, Impuls a magazínu Instinkt. V roce 2012 byl Jaroslav Kmenta zmiňován někdejší dopravním policistou a následně asistentem poslance Stanislava Humla Petrem Šlechtou a bývalým detektivem agentury ABL Pavlem Pertlíčkem v záznamu rozhovoru, který byl součástí soudního přelíčení v kauze financování poslanců politické strany Věci veřejné. Šlechta měl v rozhovoru Perlička přesvědčovat, aby svědčil proti Vítu Bártovi coby vůdčí postavě agentury i strany, a sliboval mu podpůrnou kampaň v MF DNES prostřednictvím své údajné známosti s Kmentou. V roce 2013 v redakci MF DNES skončil, podle vlastních slov dal výpověď zejména proto, že vydavatele deníku, společnost MAFRA, koupil podnikatelský magnát a politik Andrej Babiš, kterého Kmenta označil jako kmotra. Od roku 2014 začal působit jako reportér pod vedením šéfredaktora Roberta Čásenského v měsíčníku Reportér. Je ženatý, má dvě děti.

v naší knihovně: *Boss Babiš; Kmotr Mrázek 1.-3.; Svědek na zabití*

Hana Marie Körnerová, vlastním jménem Hana Martinková (16. února 1954, Litoměřice) je česká spisovatelka.

Patnáct let pracovala ve zdravotnictví, své zkušenosti v tomto oboru využila v knize *Prosím vás, sestřičko*. Toto dílo uspělo v literární soutěži Knižního klubu. Je vdaná, má děti. Od 90. let 20. století žije v Podkrkonoší. Většina jejích knih se zabývá tím, jak obstát v nečekané nebo složité situaci, na kterou hrdinové příběhu nebyli výchovou či předchozím životem připraveni. Romány, které se odehrávají v historické kulise, jsou dobrodružné a napínavé. Knihy ze současnosti jsou skutečné příběhy s nezbytným minimem fabulace. Mezi její nejznámější díla patří rodinná sága *Pán hor*, jež se odehrává v 18. století.

v naší knihovně: *Almužna jen pro bohaté; Andělská tvář 1., 2.; Carolina; Císařská vyhlídka; Co neodvál ani čas; Děkuji, sestřičko...; Dlouhá cesta; Druhý břeh; Dům U Tří borovic; Heřmánkové údolí; Hlas kukačky; Jelení vršek; Kočár do neznáma; Lásky a zášť; Minuta na rozloučení; Nevěsta ze zámoří; Pán hor 1.-6.; Prosím vás, sestřičko-; Setkání v Opeře; Třetí přístav; Tři vánoční dárky; Ve stínu erbu; Znamení hada; Znamení jednorožce*

Lucinda Riley (15. únor 1965 – 11. červen 2021) se narodila v Irsku, často pobývala v zahraničí se svým otcem, zejména na Dálném východě. Ve 24 letech napsala svůj první román. Dobu, kdy se jí narodily děti, využila k vybudování domu v Thajsku. Tato zkušenost spojená s vášní pro historii ji inspirovala, aby znovu vzala pero do ruky.

v naší knihovně: *Atlas; Levandulová zahrada; Milostný dopis; Motýlí pokoj; Olivovník; Půlnoční růže; Sedm sester; Sestra bouře; Sestra Luny; Sestra s perlou; Sestra slunce; Sestra ve stínu; Tajemství černé orchideje; Ztracená sestra*

Jiří Hanibal (18. února 1929, Tábor) je český spisovatel, scenárista a režisér.

Své dětství a mládí strávil v rodném Táboře, zde také v roce 1948 odmaturoval. V letech 1948-1953 studoval na pražské FAMU. V československém filmu začínal nejprve jakožto asistent režie a pomocný režisér s Vojtěchem Jasným, Karlem Kachyňou, Zbyňkem Brynychem a Martinem Fričem. Do roku 1959 působil také jako odborný asistent na FAMU, poté pracoval až do roku 1991, kdy odešel do důchodu, ve filmovém studiu Barrandov. Nyní působí coby literát na volné noze.

v naší knihovně: Konec časů medových; Král a císař; Nebezpečné křižovatky; Osudová setkání; Štěpy z královské číše; Úděl královský

Sarah Jio (18. února 1978) je americká novinářka, bloggerka a autorka románů.

Psala pro časopisy, sloupky pro magazín Glamour magazine a články a blogy pro mezinárodní časopisy a noviny. Objevila se též jako komentátorka ranního vydání NPR. Žije s Seattlu s třemi synky a postarším zlatým retrievrem.

v naší knihovně: Láska z deníku

Jeffrey „Jeff“ Kinney (19. února 1971) je vývojář a designer online her a spisovatel. Je autorem série knih s názvem Deník malého poseroutky a Deník báječného kamaráda, které v roce 2012 patřily mezi nejprodávanější dětské knihy v Česku.

Dětství strávil ve Fort Washington v Marylandu, počátkem 90. let vystudoval University of Maryland. Žije v jižním Massachusetts se svou manželkou Julií a dvěma syny Willem a Grantem a společně vlastní knihkupectví An Unlikely Store. Časopis Time ho v roce 2009 zařadil mezi 100 nejvlivnějších lidí na světě. Má dva bratry a jednu sestru.

v naší knihovně: Deník malého poseroutky 1.-16., Deník báječného kamaráda; Dobrodružství báječných kamarádů; Strašidelné historky báječného kamaráda Rowleyho Jeffersona

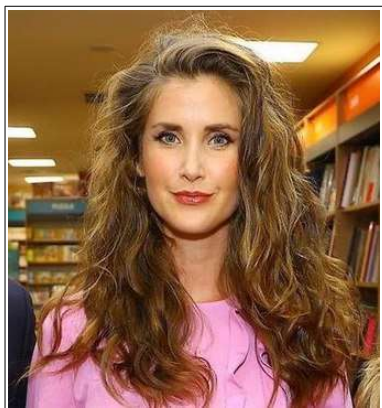

Bianca Bellová (20. února 1970, Praha) je česká spisovatelka s bulharskými kořeny. Vystudovala VŠE. Pracuje jako překladatelka a tlumočnice z angličtiny, její texty vycházejí v příloze Práva Salon.

Její novela Jezero byla nominována na Literu za prózu v rámci cen Magnesia Litera 2017, nakonec zvítězila v kategorii „Kniha roku“. Za stejnou knihu získala Cenu Evropské unie za literaturu, jakož i Studentskou cenu Česká kniha. Časopis A2 tuto knihu v roce 2020 zařadil do českého literárního kánonu po roce 1989, tedy do výběru nejdůležitějších českých knih v období třiceti let od sametové revoluce. Autorka získala za knihu mimo jiných ocenění i literární cenu Evropské rozvojové banky. Jejím manželem je Adrian T. Bell, zpěvák kapely The Prostitutes. Mají tři děti.

v naší knihovně: Mona

Jana Bernášková (21. února 1981, Krnov) je česká divadelní a filmová herečka a spisovatelka.

V mládí se věnovala sborovému zpěvu a chodila do školního dramatického kroužku. Po dokončení základní školy se přihlásila na Janáčkovu konzervatoř v Ostravě. V šestnácti letech dostala v Divadle Petra Bezruče svou první roli ve hře Tajemná zahrada. O rok později získala v Národním divadle moravskoslezském nejprve stipendium a pak stále angažmá, ve kterém zůstala šest let. Hrála v mnoha rolích, např. Julii v Romeovi a Julii, Terinu v Romanci pro křídlovku, Irinu ve Třech sestřích a jiné. Hrála i ve filmech Král ozvěny, Duše jako kaviár, O Ječmínkovi. Ve čtyřiašedesáti letech se rozhodla odejít do Prahy. Zpočátku byla bez angažmá a pracovala jako servírka, uklízela a prodávala v obchodě. Pak dostala v Divadle na Vinohradech hlavní ženskou roli ve hře Král se baví a zároveň jí také režisér Dušan Klein nabídl roli kadeřnice Bety v televizním seriálu Ulice, díky níž se stala známou. Rovněž hrála v televizním seriálu Horákovci a ve filmu Bestiář. Narodila se jí dcera a byla na mateřské. Po návratu z mateřské hrála v seriálu Vyprávěj. Pět let žila s divadelním režisérem Davidem Drábkem, s nímž má dceru Justýnu. Od roku 2010 byl jejím partnerem scenárista seriálu Vyprávěj, Rudolf Merkner. V srpnu 2013 se jí narodilo druhé dítě, syn Theodor.

v naší knihovně: *Coura; Jak přežít svého muže; Koloušek*

Alena Jakoubková (21. února 1958), píšící též pod pseudonymy Anita Pilar a Aliena de Longhe, je českou autorkou knih. Povoláním je literární redaktorka, k vydání připravuje zejména publikace o umění a historii. První kniha jí vyšla v roce 1999; ačkoli si vždy přála psát romány, osud jí z počátku přihrával jiné žánry. Na jedné straně Ostrov ve znamení tygra a draka, reportážní kniha o Tchaj-wanu, na druhé Hubnout musíš od hlavy, kniha, v níž popsala, jak se jí podařilo v padesáti letech zhubnout skoro dvacet kilo – a váhu si udržet. Svou tvorbou záměrně oslovuje ženy. Chce jim okořenit život romantikou a nabídnout oddechové čtení bez krve a násilí.

v naší knihovně: *Kam čert nemůže... nastrčí manžela; Kdo jinému jámu kopá – sám do manželství padá; Když ptáčka lapají, manželé mu zpívají; Líný manžel, holé neštěstí; Manžel a záhadná blondýna; Manžel do domu... hůl do ruky; Manžel, který štěká, taky kouše; Miluji tě-- i s natáčkama; Mluvit o EX... není dobré pro SEX; Odříkaného manžela největší krajíc; Po bitvě je každý generál; Pod lampou není vždy tma; Zdání a manžel vždycky klamou*

Håkan Nesser (21. února 1950, Kumla, provincie Närke, Švédsko) je současný autor severské krimi prózy. Třikrát získal cenu za nejlepší švédskou detektivku a v roce 2000 se stal držitelem prestižního ocenění Glass Key.

Nesser se narodil na farmě v Kumla, většinu svého života však prožil v Uppsale. Po univerzitním studiu, kdy se orientoval především na skandinávské jazyky, angličtinu, literaturu, historii a filozofii, pracoval dlouho jako učitel. Jeho první román vyšel v roce 1988, ale jako učitel pracoval až do roku 1998, kdy se rozhodl být spisovatelem na plný úvazek. Håkan Nesser napsal řadu detektivních románů. Jeho knihy byly ze švédštiny přeloženy do více než 25 jazyků. Nesser vytvořil postavy detektiva Van Veeterena a inspektora Barbarottiho, kteří se pohybují v precizně zachyceném prostředí, inspirovaném zejména švédskými, nizozemskými, německými a polskými reáliemi. V roce 2006 se Håkan Nesser a jeho manželka Elke přestěhovali do New Yorku. V současnosti žije Håkan Nesser s ženou a dětmi v Londýně a je úspěšným spisovatelem na volné noze.

v naší knihovně: *Druhý život pana Roose; Karambol; Münsterův případ; Osamělí; Případ G; Řeznice z Malé Barmy; Úplně jiný příběh; Vlaštovka, kočka, růže, smrt*

Ben Dylan Aaronovitch (22. února 1964, Londýn) je anglický spisovatel a scenárista. Známy je především jako autor série městských fantasy románů *The Rivers of London* (Řeky Londýna).

Narodil se v Londýně, v Camdenu. Jeho otec Sam Aaronovitch byl britský ekonom litevsko-židovského původu, politický aktivista, člen Komunistické strany. Bratr Bena Aaronovitche Owen je herec a druhý bratr David pracuje jako novinář. Vystudoval střední školu na Holloway School v Londýně. Ve druhé polovině devadesátých let pracoval v pobočce Covent Garden řetězce knihkupectví Waterstones a začal psát romány s policejním konstáblem Peterem Grantem *The Rivers of London* (Řeky Londýna). Je autorem celé řady komiksů, románů, povídek, scénářů, autorem a spoluautorem dramatu ve zvukovém formátu *Doctor Who* pro společnost Big Finish a zvukových skladeb ze série *Blake's 7*. Jeho knihy byly vícekrát nominovány na různé ceny. Několikrát navštívil Česko, poprvé se v roce 2017 účastnil mezinárodního fóra *Meltingpot* konaného při hudebním festivalu *Colours of Ostrava*. Má blízký vztah k české kultuře a literatuře.

v naší knihovně: *Co dělala Abigail v létě*; *Falešná hodnota*; *Historiky z Rozmaru*; *Měsíc nad Soho*; *Nejodlehlejší stanice*; *Prokleté domovy*; *Řeky Londýna*; *Stín nad Trevírem*; *Strom viselců*; *Šepot podzemí*; *Záludné léto*; *Zvony Londýna*

Katerina Janouch, rozená **Kateřina Janouchová** (22. února 1964, Praha) je švédsky publikující spisovatelka a novinářka česko-ruského původu, autorka literatury se sexuologickou tematikou.

Dcera disidenta Františka Janoucha, jaderného fyzika a pozdějšího zakladatele Nadace Charty 77, a jeho ženy, biologky Ady Kolmanové. Žije od svých deseti let ve Stockholmu, kde se její otec usadil po vypovězení z Československa v roce 1974. Jako redaktorka, nebo samostatná novinářka pracovala a pracuje pro *Mitt Livs Novell*, *Vecko-Revyn*, švédské vydání *Elle* a další. Populární je její stálá rubrika o otázkách sexu v *Expressen*. Její knihy, psané a vydané ve švédštině, vyšly i v jiných jazycích. Je podruhé rozvedená. S manželem Robertem Bohmanem, scénografem, vychovávají pět dětí. Problémy s jeho závislostí na alkoholu a kokainu, a jak z ní společně hledali cestu ven, publicisticky zpracovala mj. ve dvou ze svých knih. Od roku 2008 je členkou poradního výboru organizace *Sector3*, zabývající se úlohou neziskových organizací a jejich přínosem pro společnost.

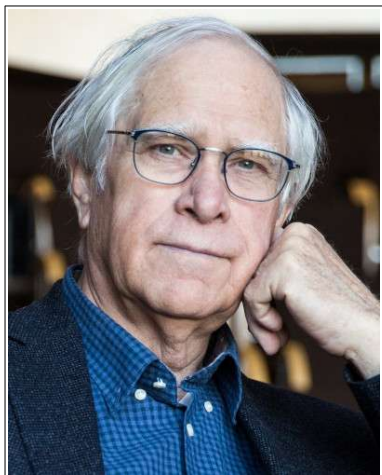
v naší knihovně: *Horká stopa*; *Nalezenec*; *Nejbližší*; *Ozbrojená žena*; *Podváděná*; *Sesterstvo*; *Ukradené dětství*

Bernard Cornwell (23. února 1944, Londýn, Anglie) je uznávaný britský spisovatel, autor historických románů. Mezi jeho nejznámější díla patří řada románů z období napoleonských válek „*The Sharpe series*“, pojmenovaných podle hlavního hrdiny Richarda Sharpa.

Narodil se v Londýně jako „válečné dítě“. Jeho otec byl kanadský letec, matka Angličanka, členka ženských pomocných leteckých sborů (WAAF). Byl dán k adopci a osvojen rodinou Wigginsových z Essexu, která patřila k přísně protestantské sektě *Peculiar People*. Vzdělával se na internátní škole, vystudoval Londýnskou univerzitu a potom nastoupil na 10 let do BBC, kde nakonec pracoval jako ředitel zpravodajské televize v Severním Irsku. S manželkou Judy se oženil v roce 1980 a společně se přestěhovali do USA, odkud pocházela. Tam začal psát romány, protože k tomu nepotřeboval pracovní povolení, které mu americké úřady odmítly vydat.

v naší knihovně: *Blázní a smrtelníci*; *Bledý jezdec*; *Inkvizitor*; *Kacířka*; *Lučištník*; *Meč králů*; *Páni severu*; *Píseň meče*; *Plamenonosič*; *Pohanský pán*; *Prázdný trůn*; *Smrt králů*; *Válečníci bouře*; *Válečník*; *Válka vlků*; *Waterloo*

John Sandford (23. února 1944), vlastním jménem John Roswell Camp, je americký spisovatel.

Vystudoval žurnalistiku a v letech 1971 až 1978 pracoval jako nespécializovaný reportér v Miami Herald, kde se mimo jiné zabýval kriminální a drogovou problematikou, spolu se svou kolegyní a též držitelkou Pulitzerovy ceny Ednou Buchananovou. Patnáct měsíců strávil jako válečný korespondent v Koreji. Než se stal úspěšným, napsal pouze dvě detektivní povídky a jednu duchařskou, která ani nebyla (pravděpodobně) doposud vydána.

v naší knihovně: *Extrémní oběť; Nultá oběť; Zbytečná oběť*

Rudolf Havlík (24. února 1976, Sokolov) je český režisér, scenárista, spisovatel, blogger, výtvarník, grafik a podnikatel.

Vystudoval Střední průmyslovou školu grafickou v Praze. Po studiu se začal cestovat a psát internetový blog, který poté vydal knižně. V roce 2021 vydal román Horkou jehlou, který se věnuje tématu udržitelné módy.

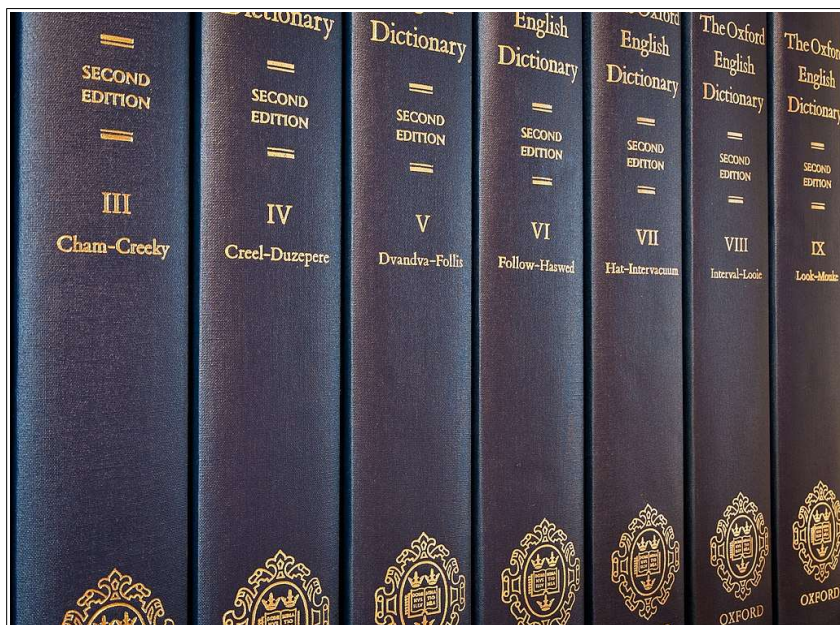
V roce 2014 přišel jeho filmový debut *Zejtra napořád*, který režíroval a napsal k němu scénář. V hlavních rolích se objevili Pavel Batěk a Vica Kerekes. O čtyři roky později napsal a režíroval romantickou komedii *Pohádka pro Emu*. Se spisovatelkou Radkou Třeštíkovou spolupracoval na scénáři svých filmů *Po čem muži touží* a *Bábovky*. V roce 2022 měly premiéru dva jeho filmy: *Po čem muži touží 2* a *Prezidentka*, o rok později také film *Ostrov*. Kromě psaní knih, scénářů a režírování filmů se věnuje i grafice a navrhuje filmové plakáty, například k filmu *Šarlatán*.

v naší knihovně: *Ostrov; Prezidentka; Zítřka je taky den*

Únorové události

1. únor 1884 – Vyšel první díl prvního vydání Oxford English Dictionary

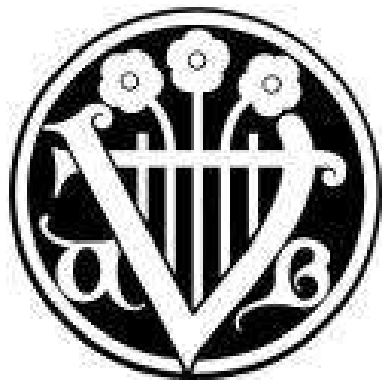
Oxford English Dictionary (česky Oxfordský slovník angličtiny) je jeden z největších a nejvýznamnějších slovníků anglického jazyka na světě. Vydává ho Oxford University Press. Historie slovníku sahá do roku 1857, kdy nad jeho vytvořením začala uvažovat Filologická společnost v Londýně, a v roce 1928 byl vydán poslední z deseti svazků prvního vydání slovníku, který v té době nesl název *A New English Dictionary on Historical Principles*. V roce 1933 byl slovník již pod současným názvem přetištěn ve dvanácti svazcích. V roce 1989 bylo publikováno druhé vydání a v roce 1992 vyšla verze na CD-ROM. Slovník obsahuje definice zhruba 600 000 slov, které jsou ilustrovány na zhruba 3 000 000 citacích. V současnosti je dostupný na internetu a každé tři měsíce jsou revidována existující slovíčka a přidávána nová.

Svazky druhého vydání Oxfordského slovníku angličtiny.

19. únor 1863 – *Byly schváleny stanovy Umělecké besedy*

Umělecká beseda je občanské sdružení, respektive umělecký spolek sdružující od roku 1863 mnohé české umělce a mecenáše ve třech odborech: literárním, výtvarném a hudebním. Umělecká beseda byla prvním českým uměleckým spolkem. Měla a má tři besední odbory, literární, hudební a výtvarný. Prvním starostou Umělecké besedy se v roce 1863 stal Josef Wenzig. Prvními předsedy jednotlivých odborů byli: Bedřich Smetana (hudební), Josef Mánes (výtvarný) a Vincenc Vávra-Haštalský (literární). Prvním vrcholem její činnosti byla 60. - 80. léta 19. století, v nichž českému umění dominovala tzv. „generace Národního divadla“ a kdy skutečně jen velmi málo významných tvůrců stálo mimo její řady. Činnost spolku nebyla v 50. letech 20. století někdejšímu komunistickému vedení po chuti, a tak byla až do roku 1972 postupně omezována. V roce 1990 byla obnovena, ale zkonfiskovaný majetek vrácen nebyl.

Spolek Umělecká beseda založil spolu s Františkem Jandou, Václavem Štěpánem, Václavem Rabasem a dalšími stejnojmenné družstvo. Toto družstvo zakoupilo dům č.p. 441 na Malé Straně a v sousedství na místě staršího domu čp. 473/III postavilo podle projektu arch. Františka Jandy a Čenka Vořecha novostavbu budovy Umělecké besedy č.p. 487. 7. listopadu 1925 se do budovy nastěhovali první obyvatelé. Ulice byla přejmenována na Besední. V budově se nacházely dva koncertní sály a Alšova výstavní síň. V besedním domě pořádal spolek pravidelné výstavy svých členů, ale i domácích a zahraničních hostů, koncerty, přednášky, diskuse i řadu dalších bohatě navštěvovaných společenských akcí. S touto budovou jsou spojeny také počátky Osvobozeného divadla (první představení Voskovce a Wericha) i Frejkova divadélka Dada. Besední dům se rovněž stal sídlem besedního hudebního vydavatelství, Hudební matice, nejvýznamnějšího československého podniku toho druhu, které si získalo svou úroveň i velký mezinárodní ohlas. Sídlila v něm i redakce besední výtvarné revue *Život* (vydávané až do roku 1949, v její redakci působili mj. Vladimír Holan, Josef Čapek a Karel Šourek) a také hudební revue *Tempo*. Po příchodu komunistů k moci byla na majetek družstva uvalena 11. července 1945 nucená správa a do budovy č.p. 487 bylo v roce 1954 nastěhováno kino Jana Nerudy provozované Čs. státním filmem, které neplatilo řádné nájemné a družstvu vytvořilo dluh. Majetek družstva, který se rozrostl na čtyři budovy v Praze (budovy č.p. 441 a 478 na Malé Straně, č.p. 592 v Bubenči a č.p. 494 na Žižkově), byl v roce 1960 zkonfiskován. Výstavní síň byla ještě několik let zachována (nyní je zde restaurace), z jednoho z koncertních sálů se stalo kino (nyní divadlo), druhý byl předělán na kanceláře. V současnosti v budově sídlí Divadlo Na Prádle.

Na Slovensku působila odnož pražského spolku s názvem Slovenská umelecká beseda. Umělecké besedy jako umělecká a kulturní sdružení vznikaly v dalších městech, např. v Plzni nebo v Brně.

29. únor 1920 – *Československé Revoluční národní shromáždění přijalo Ústavní listinu Československé republiky včetně tzv. jazykového zákona*

Ústavní listina Československé republiky byla ústavou první Československé republiky. Přijalo ji Národní shromáždění československé dne 29. února 1920 a vyhlášena byla pod č. 121/1920 Sb. z. a n. (sbírky zákonů a nařízení) dne 6. března 1920, kdy také nastala její účinnost. Zrušila Prozatímní ústavu. V platnosti zůstala (i přes bouřlivé období druhé republiky a 2. světové války) až do 9. května 1948, kdy byla zrušena komunistickým režimem a nahrazena novou ústavou, kterou však úřadující prezident dr. Edvard Beneš nepodepsal. Doplňky ústavní listiny byly ústavní zákon č. 293/1920 Sb. z. a n. o ochraně svobody osobní, domovní a tajemství listovního, jazykový zákon č. 122/1920 Sb. z. a n. a ústavní zákon č. 294/1920 o podpisování zákonů a nařízení. K provedení ústavy byla přijata řada dalších zákonů. Svým pojetím byla tato Ústava založena na existenci národa československého, který má větve českou a slovenskou. To bylo vyvoláno situací, kdy počet Němců v novém státě převyšoval počet Slováků. Státotvorný národ československý však už tvořil dvoutřetinovou většinu. Text ústavy je rozdělen na preambuli, 10 článků uvozovacího zákona a Ústavní listinu Československé republiky rozdělenou do šesti hlav. Ústavní listina měla 134 paragrafů.

Jazykový zákon (č. 122/1920, přijatý ve stejný den jako ústava) stanovil za státní a oficiální jazyk československý. Zvláštní práva náležela menšinovým jazykům v případě, kdy obyvatelé mluvící jazykem tvořili alespoň 20 % populace v daném soudním okrese. Pak jim byla zaručena možnost podávat podání na soudy a úřady v menšinovém jazyce, v tom jim také náležela příslušná odpověď. Měly také nárok na vzdělání v tomto jazyce, souběžné vyučování „jazyka československého“ však zůstalo povinné.

Regionální osobnosti – únor

František Juráček – sedlář, pamětník, voják

03.02.1914 (Vídeň (Rakousko)) – 18.11.2009 (Horšovský Týn)

místo působení: Horšovský Týn

Pocházel ze smíšeného česko-německého manželství. Rodiče se přistěhovali do Horšovského Týna z Vídně. František vychodil německou školu, vyučil se u otce sedlářem. Po obsazení Sudet musel narukovat do německé armády, dostal se až do Litvy a Ruska. Tam byl zajat a půl roku nosil ruskou uniformu jako tlumočník. Po skončení války se ocitl v zajateckém táboře v Brně, odkud byl propuštěn na podzim roku 1946. Vrátil se do Horšovského Týna k rodičům. Později absolvoval vojenskou službu ve vojenské nemocnici v Praze. Oženil se, vstoupil do zemědělského družstva, kde pracoval jako sedlář až do odchodu do důchodu. Dlouhodobě se angažoval v krajském sdružení. Jako znalec předválečných poměrů a pamětník byl nevyčerpatelným zdrojem informací o starém městě, jeho obyvatelích, zámku i knížecí rodině. Výrazně pomáhal autorům lokálních publikací. Jízdně zámku věnoval unikátní ručně zpracovaná koňská sedla, opratě a postroje původně určené pro knížecí rodinu, své staré sedlářské náčiní a šicí stroj.

Josef Eckhardt – starosta Horšovského Týna, politik, spisovatel

05.02.1819 (Horšovský Týn) – 07.03.1892 (Horšovský Týn)

místo působení: Horšovský Týn

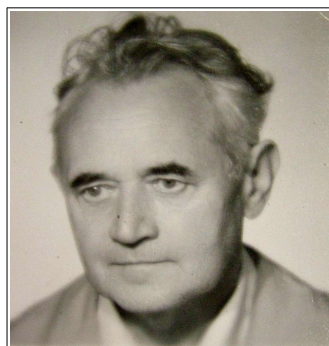
Regionální politik, starosta, autor publikace o Horšovském Týnu. Do lokální politiky vstoupil v roce 1848 jako kapitán horšovskotýnské národní gardy. V srpnu 1850 se stal starostou města a tuto funkci vykonával do roku 1859. Doba jeho starostování je spojena s nebyvalým rozvojem města. Byly strženy středověké hradby, začalo se s úpravami náměstí, komunikací a staré školy. Ve městě se etablovala vojenská posádka – dragouni. Nemalé úsilí vynaložil také při stavbě železnice z Prahy do Brodu nad Lesy. Původně plánovaná trasa měla procházet Horšovským Týnem, bohužel pro zatvrzelost některých majitelů, neochotných pozemky na stavbu dráhy prodat, došlo k odklonění železnice směrem na Blížejov, což se záhy ukázalo osudovou chybou pro rozvoj města. V penzijním věku v letech 1880-1891 sepisoval „Příspěvky k historii města a panství Horšovský Týn“, které věnoval dobrodítelce města Josefíně z Trauttmansdorffu. Tento hrdý měšťan a patriot zemřel 7. března 1892 a je pochován na místním hřbitově. Místo nelze přehlédnout, jde o rodinný hrob uprostřed areálu, zděný monument ve tvaru kaple.

prof. Johann Matthias Alexander Ecker – vojenský lékař, chirurg, univerzitní profesor, autor odborných publikací, dvorní rada

26.02.1766 (Horšovský Týn) – 05.08.1829 (Freiburg (Německo))

místa působení: Domažlice, Praha, Freiburg (Německo)

Narodil se v rodině měšťana a člena městské rady Johanna Michaela Eckera v čp. 71. Studoval na domažlickém a pražském řádovém gymnáziu, později na Karlově univerzitě. Hned po získání doktorátu chirurgie, ranlékařství a porodnictví se zúčastnil několika tažení proti Turkům a byl povýšen na plukovního lékaře. Byl vážně raněn a po návratu vyznamenán Záslužnou válečnou hvězdou. Pokračoval ve studiu na vídeňské univerzitě, kde se zajímal o oční lékařství a porodnictví. Roku 1792 získal další doktorský titul a stal se šéflékařem „Kounicova pěšího pluku“. Od císaře Leopolda II. obdržel těsně před jeho smrtí jmenování vrchním dozorcem nad všemi rakouskými špitály. Od roku 1797 byl vedoucím profesorem chirurgické katedry i oboru očního lékařství na bádenské univerzitě ve Freiburgu a roku 1807 jej povýšil císař František I. na dvorního radu. Napsal obsáhlou knihu o správné životosprávě a odhalil význam vitamínů v potravě. Nejznámější knihou je Duch Hippokratův (1791), přeložený už za jeho života do několika jazyků. Z Eckerových pěti dětí vynikl nejvíce prof. MUDr. Alexander Ecker – anatom, biolog a zoolog, narozený ve Freiburgu 10. července 1816.

Jiří Pomahač – hudební skladatel, učitel

29.02.1904 (Žinkovy) – 05.10.1981 (Praha)

místa působení: Horšovský Týn, Meclov, Písek

V Horšovském Týně vznikly jeho Chodské tance i České tance a v roce 1928 tu měla premiéru jedna z jeho operet – Bílé chryzantémy. Byl vzdáleně příbuzný s Jindřichem Jindřichem. Syn národopisce Jiřího Pomahače (1874-1958).

Regionální události – únor

Slavnostní otevření veřejné knihovny města Domažlice – 03.02.1895

Již v roce 1890 bylo navrženo založit městskou veřejnou knihovnu, ta je pak slavnostně otevřena dne 3. února roku 1895 pod jménem „Veřejná obecní knihovna královského města Domažlice“. O její zřízení se nejvíce zasloužili starosta Petr Hana, úředník Alex Halík, soukromník Josef Klíma a ředitel gymnázia Jan Matějček. Prvním knihovníkem se stal Josef Tittelbach. Knihovna měla knižní katalog, přírůstkový seznam a také moderní výpůjční řád, ve kterém se pamatovalo i na kauce a pokuty. Jejím nejštedřejším sponzorem byla místní spořitelna, která knihovně dávala 100 zlatých ročně, a pak samozřejmě obec, která na činnost poskytovala 300 zlatých za stejné období. Drobní dárci pomáhali menšími částkami a věnováním knih a časopisů. Veřejnosti byla knihovna přístupná ve středu a v neděli, vždy jednu hodinu denně.

O čtenářích.

Myslím, že dnes, kdy otázka o obecní knihovně jest v zásadě rozhodnuta, není nevhodná doba, v níž by se se zdarem mohlo promluvit o čtenářích. Říká se, že národ český rád čte. Dejž Bůh, aby tomu opravdu tak bylo! Než posvíťme si trochu z blízka na to české čtenářstvo, řekněme si po přátelsku, jak to kde vypadá, jak by to mělo vypadati.

Rozdělme si čtenáře na několik tříd a podívejme se jim na zub! Začínám od dola.

Představ si, čtenáři, zapadlou, horskou vísku, o něž v Čechách není nouze, a v té vísce chaloupku s těsnou světničkou. Jest večer. Kolem stola shromážděna jest celá rodina i s dědečkem, všichni naslouchají slovům otce, jenž čte z nějaké knihy. Z jaké? Z kalendáře. Neodhrnujte, spanilé čtenářky, pohrdlivě ret, není tak zle! To jest první druh čtenářů. Čtou beze všeho strannictví, je zajímá děj. Těm nesmíme vytýkati, že nestarají se o listy politické; noviny, jaké dnes vycházejí – nemluvě ani o jejich strannictví – nejsou takové, aby v nich prostý člověk a prospěchem svého ducha čísti mohl. Pravých lidových novin u nás není. Dát mu do ruky moderní román, učené pojednání, bylo by šíleným. Nuže, ať si zůstane u svých kalendářů a kronik; buďme rádi, že vůbec čte českou knihu, že slyší trochu správné češtiny. Či chtěli byste jim vpučovati cizopasné novelly, jaké vycházejí v „Levné svazky novell“, jež jsou mu úplně cizí. Na to hleděti by se mělo také v kruzích, které pečují o zakládání knihoven na venkově.

Přicházíme k druhému gendru čtenářů, k čtenářům ze stavu občanského, řemeslnického; o těch dovolím si šířeji promluvit. Vždyť hlavně pro ně má býti knihovna zřízena. Prohlédněme si dosavadní jejich vkus a vyznejme jeho vady a připojme upřímná přání!

Jednotlivec každý toho či onoho zmíněných stavů mluvíme-li pokud možno obecně, jest vázán prací svou. Dny naše jsou nejméně k tomu příhodny, aby takový maloživnostník mnoho času věnovati mohl rozsáhlé četbě, a nikdo také tedy nemůže od něho žádati, aby sledoval různé směry v literatuře naší, nad to pak v literatuře cizí. Proč čte? Aby se pobavil, aby pookřál po denní práci, čte dále noviny, aby poznal, co se děje ve světě a čísti konečně by měl, aby se vzdělal v povšechných vědomostech, aby se theoreticky zdokonaloval ve svém oboru.

Co čte pro zábavu? Některý jeho známý, snad on sám má nějaký ten román, který by se do jeho domácnosti nikdy nebyl dostal, kdyby nebylo dotěrných a neodbytných kolportérů. Jsou to romány od Dumas a od jiných autorů, kteří své jméno neodvážili se zvěčniti na titulním listě. Jsou to pozůstatky z let sedmdesátých a osmdesátých. Duch těchto románů jest mu cizí, a mluvíme-li už s největší shovívavostí, vyznati musíme, že jen baví. Snad jsme je až příliš ocenili. Co čte dále pro svou zábavu? Má kroniku Hájkovu po svých pradědech, ale na té často bývá několikaměsíční prach, jen z dlouhé chvíle z ní čte, jest to už příliš staré. U jednoho řemeslníka jsem viděl i kroniku Zapovu, a skutečně jsem se přesvědčil, že v ní

čte, umí vyprávěti delší kusy o Přemyslovcích, rád hovoří o Janu Lucemburském a Karlu IV. Než ptejme se, že obojí jest bohužel vzácností. U nás, národa skutečně pokročilého, mohla by se vyžadovati větší znalost domácích dějin. Čte dále pro zábavu jednotlivé věci z „Laciné knihovny“, „Přítele domoviny“, „Libuše“, tu a tam proniknou i sebrané spisy Jiráskovy, Třebízského, snad nějaký časopis jako „Zábavné listy“, „Besedy lidu“ a j. Nechceme o těchto jednotlivých čtených látkách rozhodovati, která jest cennější, to přísluší kritice. Ale všimněme si toho úkazu, že, nalezne-li se v časopisu jednom či druhém z jmenovaných článků obsahující nějaký cestopis, nějaké důkladnější – tedy poměrně suchopárnější – pojednání z kulturní historie, že je čtenář začne čísti, ale brzo toho zanechá a vrhne se raději na nějakou tu novellu anebo povídku. Řekne snad někdo: měli bychom v naší literatuře více spisů míti zábavněpoučných, tak aby nižší vrstvy snažším a příjemnějším způsobem vzdělávati se mohli. Pravda. Než, není-li jich tolik, což jsme už tak pokročilými, abychom se mohli tak bavit? Nevím. Tolik o čtení zábavném.

Dále jsme pravili, že čtou vrstvy řemeslnictva, občanstva, maloobchodnictva, aby zvěděli, co a jak to vypadá ve světě.

Máme svá historická práva, máme své tužby, snyd palčivé potřeby; žijeme v státě konstitučním, máme parlament, sněmy zemské; žijeme jako český národ, máme svoji samosprávu. Ký tedy div, že se zajímáme o běh světa. Dokonalého není nic na světě. U nás chybuje se v tom, jinde v onom, máme u nás přednosti, mají přednosti jiné v jiném státě. Máme své poslance, nuže máme také právo, abychom činnost anebo nečinnost jejich kontrolovali. A k tomu nám především slouží žurnály. Než žurnál nestranný jest dosud pouhým přáním, a tak se stává, že jeden čte list odpovídající jen jeho politickým zásadám, druhý čte třeba list barvy zcela opačné. Dovědí-li se oba neporušené pravdy v každé věci, jest ovšem velikou otázkou, jejížto řešení nám nepřísluší; a aby takový řemeslník četl všechny žurnály, jest u nás, národa sice poměrně malého, ale v několik směrů přes to rozdrobeného, nemožno. Obzvláště bychom směle mohli říci, že se žurnály politické až přes potřebu čtou.

Čtou konečně zmíněné kruhy, aby se vzdělali všeobecně a zvláště ve svém oboru theoreticky. Čtou? Nevím tak určitě, abych jim toho zcela mohl upříti. Ale to jest pravda, že málo jest těch, kteří čtou vědecké knihy – rozumí se populárně vědecké, tedy odborné listy anebo ku př. časopis „Z říše vědy a práce“ a j. Zde možno tedy pronésti jen přání, aby se v tomto oboru více četlo, tak abychom nestáli ustavičně na strnulém stanovisku našich otců a dědů, abychom kráčeli a výzkumy věd exaktních, fysiky, chemie atd. Jindy musil každý, kdo chtěl v oboru svém zvláště se zdokonaliti, scestovati půl světa, dnes však má odborné listy, které mu to u větší ještě míře poskytují. Dnes, v době konkurence, kdy každý se snaží, aby láci práce zákazník si získal, třeba, aby každý obeznámen byl s nejmodernějšími výzkumy, které výrobních sil a látek výhodněji dovedou využití. A to může se státi jenom čtením odborných časopisů, které pokud dosud neexistují, snadno by se objevily, jakmile by bylo znáti zájem čtenářů. Nuže opakujeme přání, aby se vůbec více četlo vědeckého a praktického.

Zbývají čtenáři z kruhů inteligentních: studující, učitelé, profesoři atd. všichni, kteří nějakého akademického vzdělání dosáhli. Těm zde předpisovati nic nemůžeme, jsou vzděláni a musí sami sobě ze čteného se zodpovídati. Také by na naše slovo tolik nedali; kromě toho nám šlo hlavně o střední stav, k jehož prospěchu hlavně býti má městská knihovna zřízena.

Doufáme a očekáváme od kruhů příslušných, že zařídí knihovnu řádnou, města našeho hodnou, a vyplní-li se toto naše přání, jsme jisti, že občanstvo naše hojně bude čísti, že budeme míti hojně horlivých čtenářů. Ale nezapomeňme, že četba má nejen bavit, nýbrž i vzdělávati, obohacovati duševní obzor čtenářů!

Veřejná knihovna Ku zřízení veřejné knihovny přispěli opět šlechtní dárci cennými knihami, tak věnovali pp.: prof. V. Kebrle 4 knihy, dr. J. Dobrý 12 knih, V. Ludvík, městský důchodník, 2 ročníky Besed

Veřejná knihovna městská
otevřena jest každou neděli od 11—12 hod. dopol.
a ve středu od 1—2 hod. odpoledne. Místnosti
knihovny jsou v II. patře radnice. Knihy půjčují
se bezplatně buď na zálohu neb na záruku dle
knihovního řádu.

lidu a ročník Ruského věstníka (12 seš.), V. Sádlo, obchodník, 2 ročníky Zeměpisného sborníku, F. Bor, krejčí z Chrastavic, vzácné dílo americké České katolické osady v Americe. A. Halík, městský kancelista 1 knihu, P. Hana obchodník 2 knihy. Spolek „Chod“ věnoval ze své

knihovny značný počet různých knih. Všem těmto dárcům vzdává výbor díky nejsrdečnější a vznáší opět prosbu na majitele knih, by nezapomínali na naši knihovnu. Můžeme sdělití radostnou zprávu všem četby

chtivým, že knihovna bude otevřena dne 3. února! Knihovna bude obsahovati výběr nejlepších spisů zábavných i poučných, původních i přeložených. Bude z ní čerpati s užitkem jak mladík, tak dívka i muž dospělý nejsečtější, poněvadž bude k tomu hleděno, by knihovna vyhověla všem vrstvám lidu. Knihy se budou půjčovati buď na záruku neb na zálohu, která se složí v knihovně dle ceny knihy.

Knihovna nalézá se v druhém patře radnice. Po prvé bude knihovna otevřena 3. t. m. a budou se knihy půjčovati každou neděli od 11-12 hodin dopol. a ve středu od 1-2 hodin odpoledne. Knihy půjčují se bezplatně nejdéle na 14 dní. Knihy včasné nedodané budou se na útraty vypůjčovatele vymáhati. Každou škodu na knize učiněnou neb knihu ztracenou nahrdí vypůjčitel. Podrobnější však zprávy o vypůjčování knih obsaženy jsou v řádu knihovním. Očekává se, že obecnstvo majíc na zřeteli blahodárnost knihovny, bude toho pilně dbalé, aby vypůjčené knihy zůstaly čisty a neporušeny a tak svému účeli co nejdéle sloužily. Doufáme, že bude kruh čtenářů široký, že se bude šířiti a že si bude vážiti ústavu tohoto, bude z něho pilně čerpati, z něho se zušlechťovati a poučovati. Podle toho, jak a co bude se čísti, podle toho budeme i jej poznávati a jej ceniti. Velmi dobře napsal známý anglický spisovatel Smiles: Člověka obyčejně lze poznati dle knih, které čítá, jako podle společnosti, s kterou bývá; neboť jest společnost knih jako jest jistá společnost lidí. Dobrá kniha může býti nejlepším přítelem. Tak jest nyní, jako vždy bylo, a nikdy jinak nebude. Kniha jest nejtrpělivější a nejzábavnější společníc. Neopouští nás v dobách protivenství a trampot. Má se k nám vždy se stejnou láskou, baví a poučuje nás za mladosti, těší a podpírá v stáří. – Tak se dívejme na naši knihovnu! O zřízení knihovny mají hlavní zásluhu pp.: Petr Hana, starosta, Alex Halík, městský kancelista, Jos. Klíma, soukromník, J. Matějček, gymn. ředitel, K. Procházka, professor a F. Tittelbach, učitel.

Odkoupení várečného práva městem od domažlických měšťanů – 18.02.1887

Organizované vaření piva je v Domažlicích doloženo nejpozději v 11. století – již tehdy zde existoval sladovnický a pivovarnický cech. Zprvu vařili jen měšťané, roku 1341 je králem Janem Lucemburským povoleno městu postavit „obecní“ pivovar. Až o několik staletí později Domažlice odkupují od měšťanů várečné právo. Stalo se tak 18. února roku 1887, kdy byla tato výsada odprodána zbylými 151 měšťany a to za částku 45 000 zlatých. Nastala tak nová epocha výroby piva.

Městská knihovna Horšovský Týn
Vás zve na přednášku

Zdeňka Procházky,
regionálního badatele:

Horšovskotýnsko
a jeho památky zpracované
v publikacích Nakladatelství Českého lesa

**středa 6. března 2024 od 17 hodin
v knihovně Horšovský Týn**

Knižní výzva 2024

Městská knihovna Horšovský Týn pro vás připravila 5. ročník Knižní výzvy. Vaším úkolem bude v roce 2024 přečíst 15 knih podle zadaných kritérií. Nejedná se o soutěž. Účastnit se může každý registrovaný čtenář Městské knihovny Horšovský Týn starší 15 let. Formulář pro plnění výzvy dostane v knihovně. Akce trvá do konce roku 2024. Pro splnění každého kritéria musí být přečtena 1 kniha. Pokud některá kniha splňuje více kritérií, je započítána pouze jednou. Všichni, kteří výzvu splní, budou odměněni v lednu 2025. Těšíme se na vaši účast.

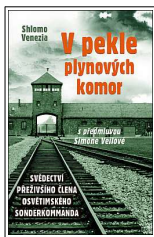
- 1) *Kniha vydaná v ČR v roce 2023*
- 2) *Kniha od Nory Roberts (J. D. Robb)*
- 3) *Kniha z edice Původní česká detektivka*
- 4) *Cestopis*
- 5) *Kniha, která má více než 500 stran*
- 6) *Kniha, která má v názvu mnohoznačné slovo*
- 7) *Kniha, na jejíž obálce převažuje červená barva*
- 8) *Kniha, kterou si vyberete poslepu u výpůjčního pultu*
- 9) *Kniha od dvojice autorů*
- 10) *Kniha, jejíž děj se odehrává o Vánocích*
- 11) *První díl ze série (dle Databáze knih)*
- 12) *Kniha, jejíž ISBN obsahuje číslo 24*
- 13) *Kniha, která je na obálce označena jako bestseller*
- 14) *Kniha od autora, který má stejné křestní jméno jako vy (popřípadě jako knihovnice)*

dětská Knižní výzva 2024

Městská knihovna Horšovský Týn pro vás připravila 5. ročník Knižní výzvy. Vaším úkolem bude v roce 2024 přečíst 10 knih podle zadaných kritérií. Nejedná se o soutěž. Účastnit se může každý registrovaný čtenář Městské knihovny Horšovský Týn mladší 15 let. Formulář pro plnění výzvy dostane v knihovně. Akce trvá do konce roku 2024. Pro splnění každého kritéria musí být přečtena 1 kniha. Pokud některá kniha splňuje více kritérií, je započítána pouze jednou. Všichni, kteří výzvu splní, budou odměněni v lednu 2025. Těšíme se na vaši účast.

- 1) *Kniha, ve které jsou nadpřirozené bytosti*
- 2) *Kniha nebo autor, kterého měl v dětství rád jeden z vašich rodičů*
- 3) *Kniha od autora, jehož příjmení začíná na B*
- 4) *Kniha vydaná v ČR v roce 2023*
- 5) *Kniha s lichým počtem stran (určující je číslo strany uvedené v knize jako poslední)*
- 6) *Kniha o zvířatech*
- 7) *Kniha, kterou si vyberete na stole v dětském oddělení*
- 8) *Kniha, jejíž název se skládá ze 4 slov*
- 9) *Kniha, která je součástí série*
- 10) *Kniha, jejíž název neobsahuje písmeno E*

Nabídka knih k vypůjčení v naší knihovně

V pekle plynových komor - Shlomo Venezia

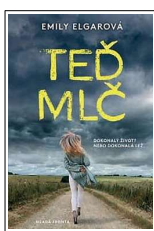
Autentické svědectví někdejšího člena židovského sonderkommanda v Osvětimi – jednoho z mála těch, kteří osvětimské peklo přežili, a jediného, kdo podal ucelenou pravdivou výpověď o smrtící mašinérii, které musel sloužit. Shlomo Venezia se odvážil otevřeně popsat i ty nejděsivější stránky své „práce“ a vynesl na světlo šokující podrobnosti.

- biografie, 222 stran

Skleněný pokoj - Simon Mawer

Román inspirovaný skutečným osudem vily Tugendhat, který zaujme od první věty. Vysoko na kopci nad Brnem ční zázračný dům. Postaven na míru židovsko-křesťanskému novomanželskému páru vyzařuje bohatství, sebevědomí, krásu a majestátnost. Avšak jen do chvíle, než do země vstoupí nacistické vojsko a manželé musí vilu i zemi opustit.

- historický román, 408 stran

Ted' mlč - Emily Elgar

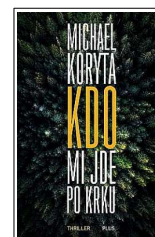
Cassii Jensenovou přivázejí do nemocnice Svaté Kateřiny na jednotku intenzivní péče. Vrchní sestru Alici Marlowovou ke krásné mladé ženě cosi přitahuje. Zdá se jí povědomá. Sestra záhy odhalí tajemství, které Cassie střežila přede všemi včetně milujícího manžela a rodiny. Tajemství, které všechno změní.

- thriller, 317 stran

Kdo mi jde po krku - Michael Koryta

Čtrnáctiletý Jace se stane svědkem brutální vraždy. Aby ho zabijáci, chladnokrevní a vyšinutí bratři Blackwellové, nedokázali vypátrat, dostane chlapec novou identitu a je umístěn do výukového programu pro přežití v přírodě v hlubokých lesích kdesi v Montaně. Instruktor Ethan Serbin a jeho žena doufají, že Jacovi dokážou pomoci a ochránit ho před nebezpečím.

- thriller, 334 stran

Doživotní ztráta svědomí - Roman Čílek

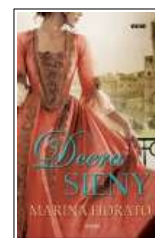
Šest dramatických kapitol z historie stíhání nacistických válečných zločinců. Další z mnoha knih zabývající se konečným zúčtováním s nacismem nabízí několik z velkého množství příběhů, které se odehrály za 2. světové války a jejichž hlavní protagonisté stanuli před Norimberským tribunálem coby obžalovaní z válečných zločinů.

- zločiny nacismu, 140 stran

Dcera Sieny - Marina Fiorato

Italská Siena je na začátku 18. století samostatným městským státem v čele s ovdovělou příslušnicí rodu Medici vévodkyní Violantou. Tato slabá žena je ale jen figurkou na sienském trůně. Skutečnou moc mají v rukou silné šlechtické rody, které se mezi sebou už odedávna potýkají. Rozhodnou se uzavřít mír prostřednictvím sňatku svých dětí.

- historický román, 318 stran

Čistá láska - Jana Benková

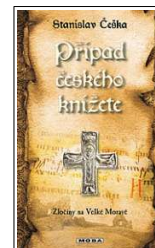
Knih je nádherný příběh dvou sester, Lízy a Matyldy, které si jsou po smrti rodičů velmi blízké a záleží jim na rodinném podniku – cukrárně s názvem Lízátko. I když jejich cukrárna prosperuje, mají menší finanční problémy. Líza si najde ještě jednu práci. Začne pracovat jako asistentka ředitele, který je velký záletník a jí se před ním podlamují kolena a bezhlavě se do něj zamiluje.

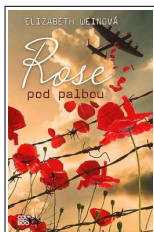
- román pro ženy, 248 stran

Případ českého knížete - Stanislav Češka

Píše se rok 883. Na Moravu přijíždí velké poselstvo z Čech v čele s knížetem Bořivojem a jeho ženou Ludmilou. Bořivoj přijel Svatopluka požádat o to, aby vzal Čechy do ochrany před Franky. Zároveň ve Veligradu, kde Svatopluk Čechy přijal, mají Bořivoj a Ludmila přijmout křesť z rukou Metodějových, čímž se stvrdí spojení mezi Moravany a Čechy.

- historická detektivka, 253 stran

Rose pod palbou - Elizabeth Wein

Rose Justiceová, mladá pilotka Pomocných leteckých sborů za 2. světové války, je při letu z Paříže do Anglie v létě 1944 chycena nacisty a poslána do Ravensbrücku, nechvalně proslulého ženského koncentračního tábora. V děsivém vězení se Rose potkává s nezapomenutelnou skupinou žen.

- historický román, 327 stran

Výkupné za duši - Jaroslav Haidler

Konflikt dvou mladíků, z nichž jeden si tiskl ruku s Hitlerem v den jeho šestapadesátých narozenin a druhý se přimotal k partyzánům a založil na tom svou kariéru. K jejich setkání došlo v Turnově, kam Wolfi odešel po zajetí za svou tetou. Viktor, jak se ambiciózní mladík jmenuje, nechává Wolfiho zatknout. Z jeho spárů ho dostává manžel Wolfiho tety.

- historický román, 355 stran

Srdcerváč - Geir Tangen

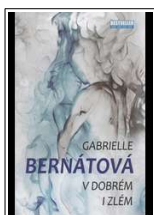
Novinář Viljar Ravn Gudmundsson je opět zatažen do dramatického případu. Jednoho rána mu zavolá jeho sedmnáctiletý syn – je vyděšený a potřebuje pomoc. Na soukromém mejdanu předešlou noc se dal dohromady s dívkou svých snů. Vzbudil se vedle ní a chvíli nemohl být šťastnější... jenže dívka je mrtvá.

- detektivka, 375 stran

Na velké planině - Johan Theorin

Na rozlehlé planině Ölandu odpočívají mrtví válečníci z doby bronzové, připravení vstát, když je někdo vyruší. Plochou krajinou vybíhají do neznáma kondiční běžci a střetávají se s unavenými bloudícími turisty.

- detektivní povídky, 219 stran

V dobrém i zlém - Gabrielle Bernátová

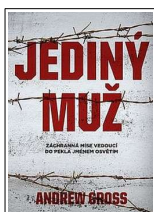
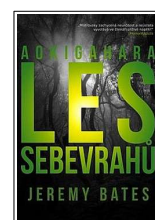
Kde je ta pomyslná hranice, kdy se z lásky stává závislost a ze závislosti nikdy nekončící bolest? Jak se má člověk vyrovnat s těžkými životními ranami, když nemá nikoho, kdo ho silně obejmě a řekne: „Zvládneme to – jsem s tebou“? Pro většinu z nás je jedinou jistotou rodina. Rodina jako přístav, kam se můžeme vrátit.

- román pro ženy, 239 stran

Aokigahara - Les sebevrahů - Jeremy Bates

Strhující hororový román, ve kterém se jednoduchá exkurze do míst kde „údajně“ straší, promění v noční můru, když lidé začnou umírat nápadně nepřírodným způsobem. I když se jedná o horor, je autorův přístup k příběhu velmi promyšlený, postupně vytváří napětí a zneklidňující prostředí.

- horor, 463 stran

Jediný muž - Andrew Gross

Poručík zpravodajské služby Nathan Blum rutinně dekóduje zprávy z obsazeného Polska. Po útěku z krakovského ghetta – poté, co nacisté popravili jeho rodinu – však Nathan touží udělat něco velkého pro svoji rodnou zemi zmítanou válkou. Nikdy však neočekával návrh, který obdrží od svého nadřízeného Billa Donovana.

- válečný román, 400 stran

Prach, který se snáší ze snů - Louis De Bernières

Na začátku dvacátého století vyrůstá Rosie McCoshová se svými třemi sestrami v idylické domácnosti v Kentu. Čas nevinnosti a dětských her ovšem přeruší válka. Před mladou Rosie leží cesta plná nástrah: ucházejí se o ni dva muži a její smysl pro povinnost a touha žít naplno ji ve válečných letech přivádějí do situací, na které není ani zdaleka připravená.

- historický román, 441 stran

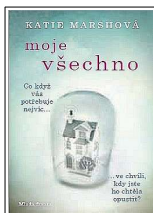
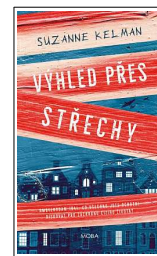

Eleanor se má vážně skvěle - Gail Honeyman

Svérázná, asociální Eleanor všechno zvládá sama. Vystudovala klasickou literaturu, ale pracuje jako účetní a je jí úplně jedno, co si o ní ostatní myslí. Po Glasgow chodí v kožené vestě a s taškou na kolečkách. Nemá žádné kamarády a víkendy tráví s lahví vodky, aby vytěsnila vzpomínky na otřesné dětství. Pak ale naváže přátelství s kolegou Raymondem...
- román pro ženy, 342 stran

Výhled přes střechy - Suzanne Kelman

Píše se rok 1941. Nacisté obsazují Amsterdam, milované město profesora Josefa Helda. Ten navíc záhy zjišťuje, že se jeho bývalý žák Michael Blum snaží uniknout gestapu. Nabídne mu tedy úkryt u sebe v podkroví. V tichu a příšeří této skrýše mu Michael vypráví o své krásné a nebojácné přítelkyni Elke. Trvá na tom, že je nerozdělí ani nacisté.
- historický román, 423 stran

Moje všechno - Katie Marh

V den, kdy se Hana chystá oznámit manželovi, že od něj odchází, ho najde v ložnici na podlaze, vyděšeného a neschopného se pohnout. Dostal mrtvici. A jejich život se ve vteřině změní. Haně nezbyvá než odložit všechny své plány, aby se mohla starat o manžela, kterého byla připravená opustit.
- román pro ženy, 292 stran

Bez tebe napořád - Taylor Jenkins Reid

Slyšeli jste už o supernovách? Na obloze září nejvíc ze všeho, prudce explodují a pak rychle pohasínají. Ráda si představuju, že se mnou a Benem to bylo podobné... za krátkou dobu jsme prožili víc vášně než jiní lidé za celý život. Elsie Porterová je průměrná dvacátnice, které se přihodí něco, co do průměru rozhodně nepatří...
- román pro ženy, 255 stran

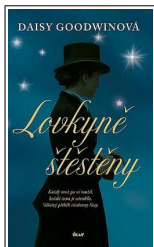

Tajemství mistra Botticelliho - Marina Fiorato

Krásná Luciana Vetra je známou postavičkou barvitého polosvěta Florencie patnáctého století. Pracuje jako prostitutka a občas si přivydělává jako modelka malířů. Když má pózovat Botticellimu pro obraz La Primavera, cítí se polichocená a nadšená. Ale jen do chvíle, kdy se malířovo chování prudce změní a Sandro ji pošle domů bez honoráře.
- historický román, 382 stran

Ozbrojená žena - Kateřina Janouchová

Porodní asistentka Cecilie Lundová se spojí s dávnou známou v naději, že jí to pomůže znovu nalézt ztracenou rovnováhu a nabrat síly – fyzické i psychické. Na domácí frontě je sice momentálně celkem klid, i když dospívání nejstarší dcery Sofie není žádná pohádka, zato se však stahují mračna nad Ceciliiinou prací.
- thriller pro ženy, 327 stran

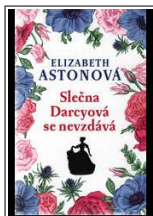
Lovkyně štěstěny - Daisy Goodwin

Píše se rok 1875. Císařovna Sissi je ženou, po níž muži touží a ženy jí závidí. Je krásná, je inteligentní, může mít všechno, co si zamane. Šťastná však není. Znuděná ubíjející etiketou habsburského dvora a svým manželem Františkem Josefem, odjíždí Sissi hledat vzrušení do Anglie na lov – aby ho zde také našla v podobě kapitána Baye Middletona.
- historický román pro ženy, 462 stran

Smrt všem prasatům - Tony Parsons

Před dvaceti lety se v soukromé výběrové škole Potter's Field spřátelilo sedm bohatých, privilegovaných studentů. A teď začali za těch nejkruťjších okolností umírat. Detektiv Max Wolfe, který začal nedávno pracovat v oddělení vražd britské metropolitní policie se ujímá svého prvního případu.
- detektivka, 405 stran

Slečna Darcyová se nevzdává - Elizabeth Aston

Urozená mladá dáma, a stát se malířkou? Dívka z přední rodiny a žít se samostatně štětcem a barvami? V Anglii na počátku předminulého století pro ženu věc zcela vyloučená, společensky nepřijatelná, ba přímo skandální. Cassandra z proslulého rodu Darcyových, je postižena nejen výtvarným talentem, ale i schopností samostatně přemýšlet.

- společenský román, 382 stran

Strastiplné peníze paní Darcyové - Elizabeth Aston

V Anglii bývalo kdysi zvykem, že mladí lidé, kteří měli malou šanci na úspěch ve vlastní zemi, mířili za štěstím do kolonií. A tak se například Indie stávala cílem nevěst bez věna, které chtěly v neznámém prostředí získat manžela. Podobně i Octavii, hrdinku našeho příběhu, jednoho dne posadí na loď sobečtí příbuzní, aby se jí zbavili.

- společenský román, 343 stran

Láska z deníku - Sarah Jio

Emily se po rozvodu vypraví na místo, které v dětství nejvíc milovala – na kouzelný ostrov Bainbridge, kde žije její svérázná teta Bee. Představa klidné dovolené se rozplyne v nenávratnu, když potká pohledného souseda své tety Jacka a vzápětí narazí na svou dávnou lásku Grega. Emily je oběma muži okouzlena, problém ale je, že neví, kterým víc.

- román pro ženy, 317 stran

Sklep - Artur Janoušek

Vazební věznice. Rozhovor dvou mužů – vraha a novináře. Vrah líčí, jak mu kdosi unesl dítě a zabil ho, on únosce následně vypátral a pomstil se. Realita je však jiná – smrt syna zavinil sám při autonehodě, nedokázal se s tím vyrovnat, a jeho podvědomí vyrobilo alternativní verzi. Ale poté skutečně vraždil a nikomu není jasné proč.

- detektivka, 382 stran

Krátké setkání s vraždou - Josef Škvorecký, Zdena Salivarová

Detektivka, jejíž děj se odehrává mezi českými exulanty a emigranty v Torontu po roce 1968.

- detektivka, 285 stran

Kateřina z Poděbrad - Oldřiška Ciprova

Mladičká Kateřina z Poděbrad je provdána za uherského krále Matyáše Korvína. Její dvojče, saská vévodkyně Sidonie, jí závidí postavení královny, dokonce ji v hádce zraní. Když jede do Uher sestřino zranění vysvětlit, tváří v tvář krásnému Matyášovi ztratí odvahu i chuť přiznat, kdo je. Zastoupí sestru po jeho boku... i v jeho loži.

- historický román pro ženy, 240 stran

Než padne tma - Emma Haughton

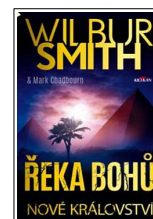
Doktorku Kate zasáhla osobní tragédie. Aby unikla neúnosné realitě, využije příležitosti strávit rok v malé výzkumné stanici na Antarktidě. Její předchůdce údajně zemřel při tragickém neštěstí. Čím více však ubývá denního světla, tím více je všem členům základny jasné, že nešlo o pouhou nehodu a že vše pohlcující tma a nesnesitelná zima zdaleka nejsou jediným nebezpečím.

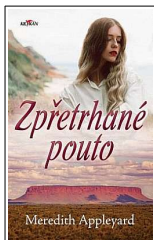
- thriller, 339 stran

Nové království - Wilbur Smith, Mark Chadbourn

Hui žije obklopen láskou milovaného otce, vládce města Láhún, jehož má nahradit. Za krásnými fasádami paláců se však rodí špinavé spiknutí Huiho nevlastní matky a žárlivého bratra, které Huiho přivede až do potupného zajetí uprostřed nepřátel Egypta. Od nich se mladý vyhnanec naučí důmyslnému umění boje, aby mohl stanout po boku mocného egyptského generála Tana a v nelítostné bitvě, v níž bojují samotní bohové, získat slávu jako nový hrdina.

- dobrodružný román, 376 stran

Zpřetrhané pouto - Meredith Appleyard

Grace, nejstarší ze čtyř sourozenců, se chopí příležitosti a přijme pracovní nabídku v Londýně. Opouští rodnou Austrálii a zanechává za sebou rozhádanou rodinu. V Graceině nepřítomnosti se vrací její matka Sarah, což jítí staré rány. A když už se začínají zacelovat, na světlo vypluje dlouho pohřbené tajemství, které může změnit život celé rodiny.

- román pro ženy, 336 stran

Příběhy dávného času: Staré pověsti české dnes - Petr Charvát

Nová kniha historika a archeologa Petra Charváta poodhaluje historické pozadí proslulých vyprávění o nejstarších českých dějinách. Čtivým a poutavým způsobem zasazuje děje českého dávnověku do širších souvislostí, využívá přitom poznatky archeologie, religionistiky a dalších oborů. Pátrání po Krokovi, Libuši, Přemyslovi a dalších legendárních postavách přináší mnohá nečekaná překvapení.

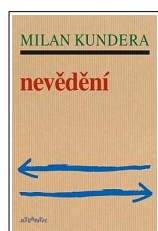
- historie, pověsti, 223 stran

Nevědění - Milan Kundera

Česká emigrantka Irena žije ve Francii od svého útěku z Československa po invazi vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968. V roce 1989, kdy sametová revoluce svrhne vládnoucí Komunistickou stranu Československa, se Irena po dvaceti letech života v emigraci rozhodne vrátit do svého domova. Během cesty se náhodou setkává s emigrantem Josefem, který byl v Praze krátce jejím milencem.

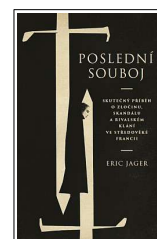
- psychologický román, 149 stran

Poslední souboj - Eric Jager

Blíží se konec roku 1386. K převorství Saint-Martin proudí davy, aby sledovaly souboj Jeana de Carrouges a Jacquesa Le Gris. Souboj na život a na smrt. Carrouges hájí čest své paní, která obvinila Le Grise ze znásilnění. Le Gris se snaží prokázat svou nevinu. Je to boj bývalých přátel, z nichž se v průběhu let stali úhlavní nepřátelé soupeřící nejen o rozsáhlé majetky, ale i o přízeň svého pána, hraběte Pierra z Alençonu, a o pozici u dvora krále Karla VI.

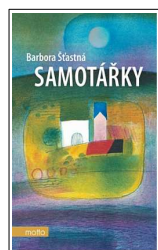
- historický román, 293 stran

Samotářky - Barbora Št'astná

Ludmila, Amálie, Věra. Tři ženy, které kromě samotářství spojuje i rodinné tajemství, z něhož zná každá jenom střípek. Nejmladší Věra se snaží hádanku rozluštit: Proč její babička Ludmila nikdy nevychází z bytu? Proč se její matka Amálie schovává v rozpadlé usedlosti? A kdo je vlastně stará Škrlandová – přízrak, nebo skutečná osoba? Hledání odpovědi vede až k jednomu dávnému létu, kdy se spustil řetězec událostí, který se dosud nezastavil.

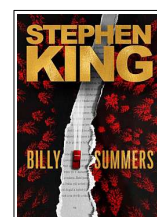
- román pro ženy, 307 stran

Billy Summers - Stephen King

Billy Summers je nájemný vrah, nejlepší v oboru. Ale svou práci zvládne, jen když je terčem opravdu zlého člověka. A teď chce Billy skončit. Nejprve však vezme poslední práci. Billy je jedním z nejlepších ostřelovačů na světě, vyznamenaný válečný veterán z Iráku, Houdini, pokud jde o mizení po dokončení práce. Co by se tedy mohlo pokazit?

- thriller, 413 stran

Žhářka - Stephen King

Andy McGee utíká se svou osmiletou dcerou před agenty tajné vládní organizace Dílna. Utíká proto, že před mnoha lety se se svou budoucí manželkou zúčastnil pokusu s novou syntetickou drogou P6. Poté se u něj vyvinula mírná schopnost mentální dominance a jeho dcera Charlie má velmi silnou schopnost pyrokineze. Agenti Dílny se neštítí žádné špinavosti, včetně vraždy, aby malou Charlie dostali do svých laboratoří.

- horor, 356 stran

Zahrada mrtvých duší - Lukáš Boček

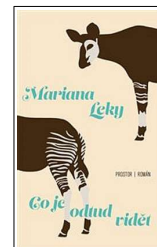
Markovým světem se po náhlé smrti otce rozprostře nicota. Podivný vzkaz jako ze záhrobní ovšem mladého malíře vytrhne z letargie: vypadá to, že pouze jeho sestra Šárka, kterou už roky neviděl, zná pravé důvody rodinného neštěstí. Najít ji přesto nebude snadné. Sama se ukrývá v hlubokých lesích, kde ji uvěznila vlastní minulost. Ta, kterou jejich otec vidí docela jinak než všichni ostatní.

- psychologický román, 307 stran

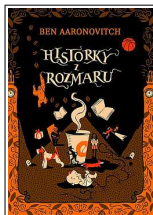
Co je odtud vidět - Mariana Leky

„Když Selma řekla, že se jí v noci zjevila okapi, věděli jsme, že někdo z nás brzy zemře,“ zahajuje své vyprávění Selmina desetiletá vnučka Luisa. Selmě se dosud zdálo o africké antilopě třikrát a pokaždé potom někdo z vesnice zemřel, proto jsou její obyvatelé rázem ve střehu. Někteří cítí, že nyní je nejvyšší čas vyrukovat se zamlčovanou pravdou. A když konečně přijde smrt, její okolnosti jsou mimo očekávání všech.

- společenský román, 307 stran

Historiky z Rozmaru - Ben Aaronovitch

Další výprava do světa Řek Londýna, tentokrát ve sbírce povídek! Ben Aaronovitch svůj fantastický svět dosud představoval v románech, novelách a komiksových příbězích. Už léta však mimo tento hlavní proud píše kratší i delší povídky, v nichž rozvíjí dílčí nápady, popisuje dosud opomíjené osudy, vypráví anekdoty, které doplňují mozaiku jedné z nejpodmanivějších sérií současnosti.

- fantasy povídky, 192 stran

Jako v nebi, jenže jinak - Aleš Palán

Samotáři nežijí jen na Šumavě. Aleš Palán, autor bestselleru Raději zešítet v divočině, přináší setkání s dalšími solitéry žijícími stranou civilizace. Rok a půl za nimi jezdil do odlehlých oblastí od Chodska po Bílé Karpaty, od Jizerských hor po Beskydy.

- biografie, místopis, 384 stran

Neohlížej se - Ben Cheetham

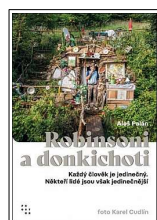
Po tragické smrti jedenáctiletého syna Adam a Ella usilují o to, aby se jim nerozpadla rodina. Pak se ale naskytne příležitost, která se zdá být příliš dobrá na to, aby to byla pravda. Vyhrají soutěž a mohou zdarma bydlet v úchvatně krásném sídle na poloostrově Cornish. Je v tom jen jeden háček – v sídle údajně straší.

- horor, 239 stran

Psanec - Erik Kriek

Tohle je Island. 10. století. Vikinský válečník Hallstein se po sedmi letech vyhnanství vrací domů. Ví dobře, že na něj nikdo nečeká s otevřenou náručí, vždyť zabil svého nejlepšího přítele... Přesto se plaví zpátky, jeho trest skončil. Chce všechno urovnat a po letech harcování začít žít konečně v míru.

- komiks, 190 stran

Robinsoni a donkichoti - Aleš Palán

Neopakovatelné osobnosti nežijí jen v šumavské divočině. Jsou nám mnohem blíže, potkáváme je na ulicích, v autobusech, kdekoliv. Třeba někdo takový žije hned ve vedlejší bytovce. Jistě, každý člověk je jedinečný, ale – málo platné – někteří lidé jsou zkrátka jedinečnější. Co spojuje sedm lidí, jejichž příběhy byly shromážděny v této knize?

- biografie, 375 stran

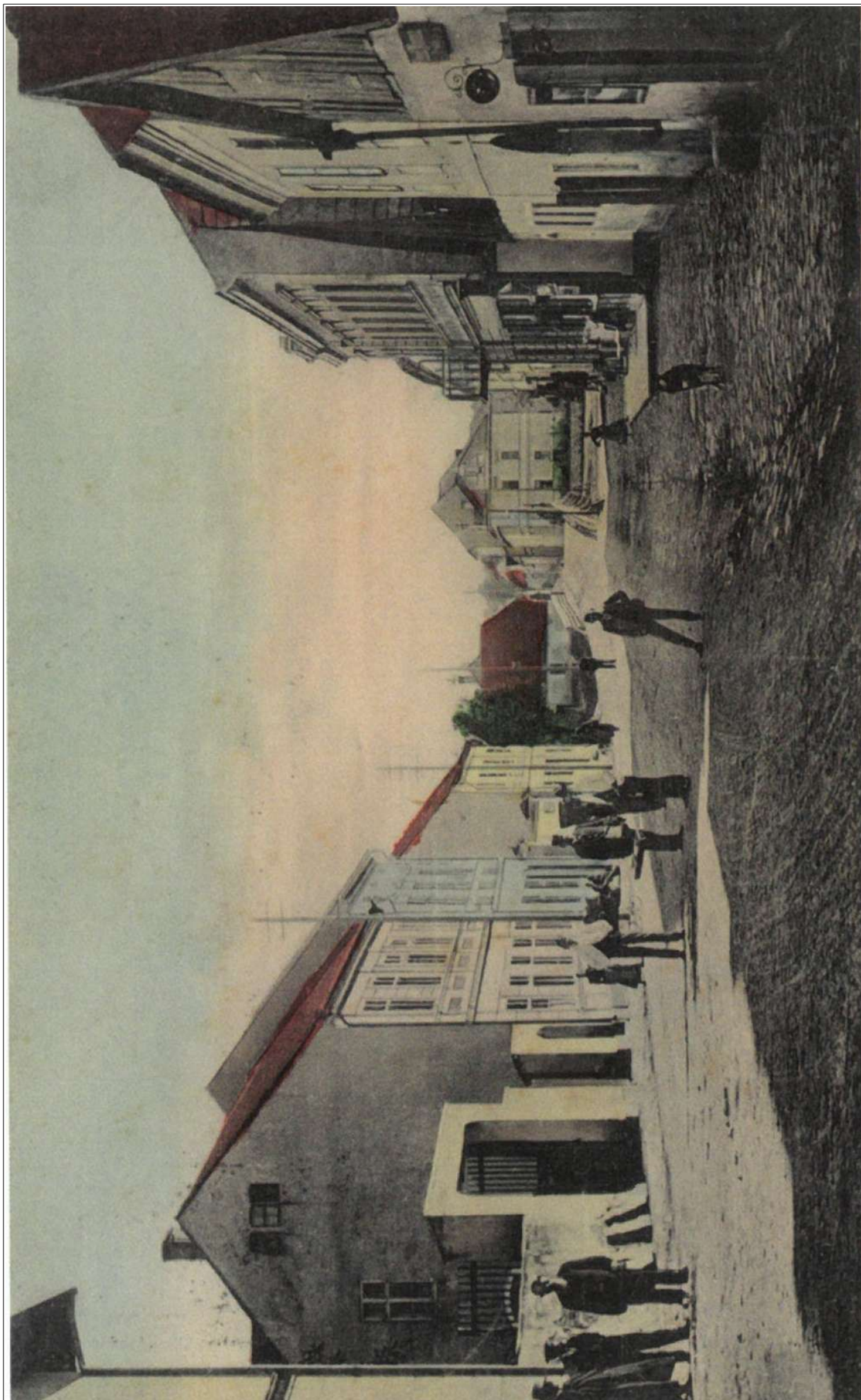
Zítřejší je taky den - Rudolf Havlík

Přes patnáct let jsem prožil na cestách po celém světě, pracoval a žil s lidmi, které nikdo nezná, navštívil místa, nad kterými zůstává rozum stát, a místa, která na mapě nenajdete. Spadl jsem v letadle, potopil se na lodi, havaroval v autě a překlopil se na motorce. Kousl mě had, pes, pavouk a jedna malá ryba u pobřeží Indonésie, které to do smrti nezapomenu, protože jsem se kvůli ní málem utopil...

- dobrodružný román, 300 stran

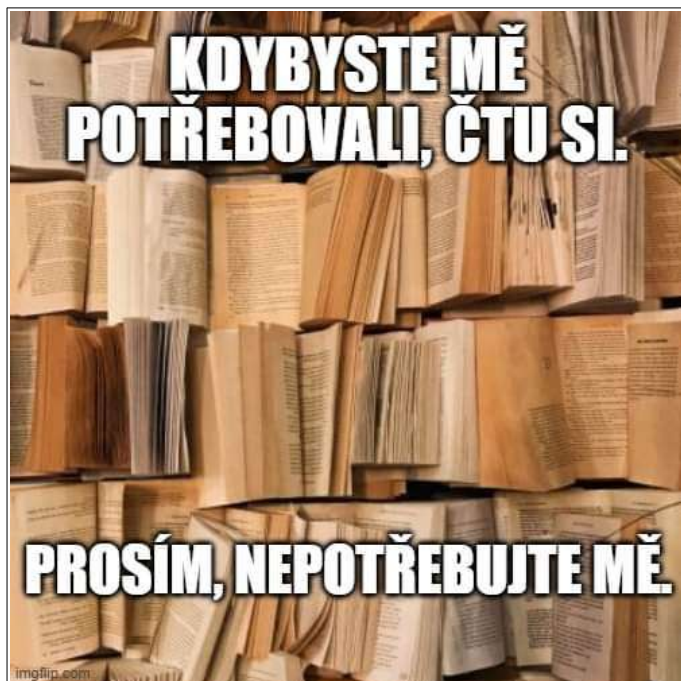
Horšovský Týn na fotografiích – ulice Jana Littrowa

1907

31. ledna 2024

Městská knihovna
náměstí Republiky 102
346 01 Horšovský Týn
telefon: 379 422 572
mobil: 731 614 064
e-mail: knihovna@htyn.cz
knihovnaht@seznam.cz
<https://knihovnahorsovskytyn.webk.cz>

půjčovní doba:

Po	9:00 – 12:00	13:00 – 18:00
Út	zavřeno	
St	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Čt	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Pá	9:00 – 12:00	13:00 – 15:00